

วิทยานิพนธ์

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา
จังหวัดสุพรรณบุรี

**Integrated Curriculum Development for Elementary School:
Sriratwittaya School, Suphan Buri Province**

นางสาวสุภัทศิริ พรสุรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๕๑

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตร์คณาจารย์บัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

ปริญญา

หลักสูตรและการสอน	การศึกษา
สาขา	ภาควิชา

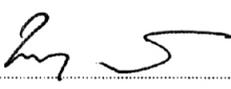
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา
จังหวัดสุพรรณบุรี

Integrated Curriculum Development for Elementary School: Sriratwittaya School,
Suphan Buri Province

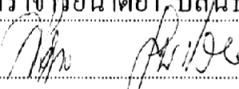
นามผู้วิจัย นางสาวสุภัทศิริ พรสุรัตน์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์นาคยา, ปัทมธนาพันธ์, Ph.D.)

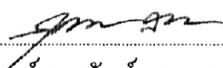
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมถวิล ธนะ โสภณ, Ed.D.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์มธุรส จงชัยกิจ, Doctorat de 3 eme Cycle)

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์สุदारัตน์ สารสว่าง, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อางคองหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 2 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา
จังหวัดสุพรรณบุรี

Integrated Curriculum Development for Elementary School: Sriratwittaya School,
Suphan Buri Province

โดย

นางสาวสุกัทธิิ พรสุรัตน์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

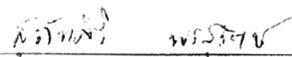
พ.ศ. 2551

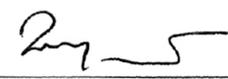
สุภัททริ พรสุรัตน์ 2551: การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา:
โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปรินญาศึกษาศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์นายตยา ปิรันธนานนท์, Ph.D. 235 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียน
ศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี

ในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการเป็น 2
ขั้นตอน คือ 1. คณะครูร่วมกันจัดทำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการครบทุกรายวิชา ชั้น
ประถมศึกษาปี 1-6 และทำการเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. คณะครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันสร้างรายวิชาบูรณาการ และนำไปทดลองใช้ กับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน
44 คน

ผลการวิจัย จากรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัวที่สร้างขึ้น
ซึ่งประกอบไปด้วย 6 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พุทธิ
หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน และ หน่วยที่ 6
การเดินทางของต้นข้าว พบว่า 1. นักเรียนส่วนใหญ่หลังจากได้เรียนรายวิชาบูรณาการมีความ
คิดเห็นเชิงบวกกับการจัดการเรียนการสอน 2. ครูได้ประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนว่าตรงตาม
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบูรณาการ 3. ผู้ปกครองมีความคิดเห็นที่นักเรียนมีคุณลักษณะที่ต้องการ
ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบูรณาการ และ 4. ครูผู้พัฒนาและนารายวิชาบูรณาการไปใช้มี
ความคิดเห็นเชิงบวกกับรายวิชาบูรณาการ

ลายมือชื่อนิติติ

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

29 / 04 / 2551

Supatsiri Pornsuratana 2008: Integrated Curriculum Development for Elementary School: Sriratwittaya School, Suphan Buri Province. Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction), Major Field: Curriculum and Instruction, Department of Education. Thesis Advisor: Associate Professor Nataya Pilanthanonond, Ph.D. 235 pages.

The purpose for the research on the integrated curriculum development for elementary school: Sriratwittaya School, Suphan Buri Province was to develop an integrated curriculum for an elementary school: Sriratwittaya School, Suphan Buri Province.

The development of the integrated curriculum consisted of 2 stages: 1. teachers developed the integrated curriculum framework for grade 1 through grade 6 aligning to the Basic Education BE 2544; 2. Grade 1 teachers developed integrated disciplines, 44 students were tried out for 1 year.

Findings from "The Arts of Living: My Family and I" [comprised of 6 units: Unit 1: Together as One; Unit 2: Good Thinking, Good Deeds, Good Words; Unit 3: Creative Thinking; Unit 4: Thai's Charm; Unit 5: Our Surroundings; Unit 6: The Journey of the Rice] were: 1. most students had positive attitude towards the teaching and learning; 2. teachers' evaluation towards the characteristic of the students were relevant to the objectives of the integrated curriculum; 3. parents' opinions towards the characteristic of the students were relevant to the objectives of the integrated curriculum and 4. teachers, the curriculum developers, had positive attitude towards the integrated disciplines.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

29 / 04 / 2008

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา : โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี” นี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้โดยความดูแลเอาใจใส่ ความทุ่มเทในการถ่ายทอดความรู้ แนวคิดและการให้คำปรึกษาที่มีคุณค่ายิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิลาธนานนท์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล ชนะโสภณ และรองศาสตราจารย์ ดร.มธุรส จงชัยกิจ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจาก อาจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่เมตตา อบรม สั่งสอน ชักเยาะและฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้วิจัยตั้งแต่การศึกษาในระดับปฐมวัยจนถึงระดับปริญญาเอก เพื่อให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับการเป็นคณาจารย์ในบัดนี้

ขอขอบคุณคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนศรีรัตนวิทยาทุกท่าน ที่ให้ความเอาใจใส่ในการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนจนทำให้งานวิจัยนี้เกิดขึ้น และร่วมกันดำเนินงานจนสำเร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณพี่ๆ ทุกคนซึ่งเรียนในระดับปริญญาเอกสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนรุ่น 9 ที่ได้ร่วมกันสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่มีความสุข โดยเฉพาะ ดร.ราชา มหากันธา และ ดร. พัชรพรรณ ม. รัตนพล สำหรับความช่วยเหลือและคำแนะนำทุกอย่าง

กำลังใจที่สำคัญยิ่งมาจากครอบครัว ขอกราบแทบเท้าคุณพ่อสุพจน์ และคุณแม่ศิริรัตน์ พรสุรัตน์ ผู้มีพระคุณสูงสุด เป็น “ครู” คนแรกและสนับสนุนทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณอาจารย์วรชาติและคุณกัลยวัต ดุลยเสถียร คุณปณิตตา พรสุรัตน์ พี่ชายและพี่สาวที่ดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัย และขอบคุณหลานโอบ(โสรจ) หลานต้นน้ำ(ชญดา)และหลานน้ำฟ้า(ชญดา) หลานๆ ผู้น่ารักที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสุขและยิ้มได้เสมอ

คุณค่าที่ผู้อ่านได้รับจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ผู้มีพระคุณทุกท่านดังที่กล่าวมาข้างต้น

สุภัทศิริ พรสุรัตน์

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
การพัฒนาหลักสูตร	9
หลักสูตรบูรณาการ	13
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	17
การประเมินการปฏิบัติ	19
ความสำคัญและความหมาย	19
วิธีการประเมินการปฏิบัติ	20
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา	23
ที่ตั้งและสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา	23
ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา	25
ข้อมูลปัจจุบันของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา	25
การบริหารงานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
งานวิจัยในประเทศ	29
งานวิจัยต่างประเทศ	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
วิธีการวิจัย	43
ประชากร	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	58
ผลการวิจัย	58
ตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ	59
ตอนที่ 2 การพัฒนารายวิชาบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	70
ข้อวิจารณ์	104
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	109
สรุปผลการวิจัย	109
ข้อเสนอแนะ	118
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	122
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก แบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	128
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan	130

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเอกสารประกอบการเรียนการสอน รายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	146
ภาคผนวก ง แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษา ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรบูรณาการ	195
ภาคผนวก จ แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษา ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะ การดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	204
ภาคผนวก ฉ แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของ นักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการ ดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	211
ภาคผนวก ช แบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษา ศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนา หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	224
ภาคผนวก ซ แบบสังเกตการเรียน การสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	233
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	235

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตแต่ละชั้นปี	65
2	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2549 ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)	67
3	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2549 ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)	68
4	โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต	69
5	ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (IOC) ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	79
6	ค่าความถี่และร้อยละความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	81
7	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	82
8	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	83
9	ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการ สอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	89
11	ค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตร บูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะ การดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	94
12	ร้อยละและความถี่ความคิดเห็นครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปี ที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการพัฒนา หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและ ครอบครัว	100

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนภูมิกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler	11
2	ที่ตั้งโรงเรียนศรีรัตนวิทยา และชุมชน	24
3	โครงสร้างการบริหารงานและขอบข่ายงาน โรงเรียนศรีรัตนวิทยา	28
4	กรอบแนวคิดวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับ ประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี	45
5	รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการ เรียนรู้ที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน และสาระสำคัญในหน่วย	71
6	รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการ เรียนรู้ที่ 2 คิดดี ทำดี พุคดี และสาระสำคัญในหน่วย	72
7	รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการ เรียนรู้ที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์และสาระสำคัญในหน่วย	73
8	รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการ เรียนรู้ที่ 4 งามอย่างไทย และสาระสำคัญในหน่วย	74
9	รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการ เรียนรู้ที่ 5 รอบตัวของฉัน และสาระสำคัญในหน่วย	75
10	รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการ เรียนรู้ที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว และสาระสำคัญในหน่วย	76

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
1	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยย่อย 1.1 ครอบครัวแสนสุข	131
2	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยย่อย 1.2 ห้องเรียนสุขสันต์	132
3	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยย่อย 1.3 โรงเรียนน่าอยู่	133
4	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 2 คิด ทำดี พุทธิ หน่วยย่อย 2.1 ใจสงบพบความสุข	134
5	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 2 คิด ทำดี พุทธิ หน่วยย่อย 2.2 ตามคุณยายไปวัด	135
6	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยย่อย 3.1 ของกิน	136
7	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยย่อย 3.2 ของเล่นของใช้	137
8	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยย่อย 3.3 ขยะ	138
9	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย หน่วยย่อย 4.1 มารยาทงามอย่างไทย	139

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
10	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว หน่วยที่ 4 งามอย่างไร ไทย หน่วยย่อย 4.2 ศิลปะไทยงดงาม	140
11	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน หน่วยย่อย 5.1 เราอยู่ที่ไหน	141
12	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน หน่วยย่อย 5.2 สิ่งที่เราเรียกว่า “ชีวิต”	142
13	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว หน่วยย่อย 6.1 กว่าจะเป็นต้นข้าว	143
14	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว หน่วยย่อย 6.2 เพื่อนบ้านของต้นข้าว	144
15	แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว หน่วยย่อย 6.3 ข้าวนี้มีพระคุณ	145

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า หากบุคคลในสังคมมีความสมบูรณ์ ทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี ก็ย่อมส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยดี ปัจจัยในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพก็คือ การศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (กรมวิชาการ, 2545) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 นั้น นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้ว ยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม การเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่เป็หัวใจสำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา ครู ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงได้พยายามหาทุกวิถีในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีมาตรฐานการเรียนรู้ดังที่กำหนดไว้ นั่นคือ หลักสูตร

ในบริบทของการกระจายอำนาจการศึกษาลงสู่สถานศึกษานั้น สถานศึกษามีสิทธิอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเอง การที่สถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเองได้นั้น เป็นการสื่อสารให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ทราบว่าสถานศึกษาต้องการให้นักเรียนเรียนรู้อะไร และจะจัดโปรแกรมการเรียนการสอนอย่างไรเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ตามนั้นจริง (นาตยา ปิรันธนานนท์, มธุรส จงชัยกิจ และ ศิริรัตน์ นีละคุปต์, 2542) โดยองค์ประกอบที่สำคัญเบื้องต้นในการจัดทำหลักสูตรก็คือ การกำหนดรูปแบบหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร แล้วจัดทำรายวิชาต่างๆ ตามรูปแบบหลักสูตร และโครงสร้างหลักสูตรนั้นๆ ซึ่งจะเป็นแบบใดขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาว่าต้องการจะออกแบบหลักสูตรของสถานศึกษาไปในลักษณะใด หลักสูตรนั้นมีอยู่หลากหลายรูปแบบ แต่อาจกล่าวโดยสรุปได้เป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือ หลักสูตรแบบแยก

รายวิชา (subject matter curriculum) และหลักสูตรบูรณาการ (intergrated curriculum) สำหรับหลักสูตรแบบแยกรายวิชา (subject matter curriculum) สถานศึกษาสามารถที่จะจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาในลักษณะเป็นหลักสูตรแบบแยกรายวิชาหรือแยกกลุ่มสาระออกเป็น 8 หลักสูตร หรืออาจจัดทำหลักสูตรแยกบางกลุ่มสาระแยกออกมาเป็นหลักสูตรต่างหากก็ได้ หากเห็นว่าเป็นเอกลักษณ์ หรือเป็นจุดเน้นของสถานศึกษา อาจกล่าวได้ว่า ทุกสถานศึกษามีใช้ว่าจะต้องมีหลักสูตรเป็น 8 หลักสูตรเสมอไป เพียงแต่ผู้เรียนต้องเรียนตามสาระมาตรฐาน และมาตรฐานช่วงชั้น ได้ครบถ้วนทุกกลุ่มสาระในแต่ละช่วงชั้น หลักสูตรลักษณะที่สอง คือ หลักสูตรบูรณาการ (intergrated curriculum) (นาตยา ปิลาธนานนท์, 2546) เป็นหลักสูตรที่เกิดจากการนำเอาเนื้อหาของศาสตร์ต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตร หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรทางเลือกใหม่ของสถานศึกษา

ในชีวิตจริงของคนเราส่วนใหญ่การเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ และปัญหาจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันตามธรรมชาติ ทุกคนจะใช้ทักษะหลายๆ อย่างในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หลักสูตรบูรณาการ เป็นการผสมผสานเนื้อหาของแต่ละกลุ่มสาระให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกันและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง โดยมีเนื้อหาสาระสัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจและทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการศึกษางานวิจัยพบว่า หลักสูตรบูรณาการมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (อาทิตย์ ทนันทชัย, 2544 และ ประทีป ด่านแก้ว, 2545) ผลสัมฤทธิ์รายวิชาและระดับศักยภาพสูงขึ้น (ผจญ โกจารย์ศรี, 2545) และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการนั้นมีผลคะแนนความก้าวหน้าภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย (ศุภณรรณัฐ บุญซออน, 2541) นอกจากนี้ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์แล้วด้านเจตคติและพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเมื่อได้เรียนหลักสูตรบูรณาการนั้น พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและเอกสารประกอบการเรียนการสอน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2546) กล้าแสดงออก มีความสามารถในการคิดตามวุฒิภาวะ เรียนรู้อย่างมีความสุข มีการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ (ณภัทร เถลิงบุญย์, 2543) ทำให้มีความกระตือรือร้นอยากจะเรียน เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (รัชณีย์ ธนะวดี, 2544) บางหลักสูตรที่มีการร่วมมือของครูเพื่อสอนเป็นคณะนั้น นักเรียนจะเกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้น เมื่อไม่เข้าใจสามารถซักถามครูที่อยู่ใกล้เคียงได้ทันที (จुरิรัตน์ แผลงสร, 2533) นอกเหนือไปจากการใช้หลักสูตรบูรณาการในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาแล้ว ในการทดลองใช้ชุดการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยก็

พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาการที่น่าพอใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออก และมีระเบียบวินัยมากขึ้น (อุไรวรรณ มิเพียร, 2537) นอกจากเป็นการพัฒนาผู้เรียนแล้ว ยังมีผลที่แสดงว่า ครูและผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรบูรณาการ ครูผู้ร่วมมือกันจัดหลักสูตรมีระดับพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียน และมีความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาสูงขึ้น (ผจญ โกจารย์ศรี, 2545) รวมไปถึงผู้ปกครองจะมีความกระตือรือร้นในการดูแลนักเรียนทำการบ้านที่ครูกำหนดให้ (Johnson, 1999) อีกด้วย

การจัดทำหลักสูตรบูรณาการจะเป็นกรอบการจัดการศึกษาที่ให้หลักประกันว่า ผู้เรียนจะได้เรียนในสิ่งที่อยู่ในกลุ่มสาระต่างๆ แบบองค์รวม หากโครงสร้างหลักสูตรเป็นแบบแยกรายวิชาแล้วคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะสอน โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ เอง หลักสูตรลักษณะนี้จะให้หลักประกันอะไรไม่ได้เลยว่า ผู้เรียนจะได้เรียนอะไรอย่างเต็มที่ เต็มคุณค่า ของสาระความรู้ นั้นๆ เพราะทุกอย่างไปขึ้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคน โดยอิสระ ซึ่งอาจทำบ้างไม่ทำบ้าง แต่หากโครงสร้างหลักสูตรเป็นบูรณาการ เท่ากับเป็นการประกาศเป้าหมาย จุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาว่าจะจัดการศึกษาไปในลักษณะใด ซึ่งย่อมแตกต่างไปจากเป้าหมายของการจัดทำหลักสูตรแบบแยกรายวิชา (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2546)

โรงเรียนศรีรัตนวิทยา เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนในระดับปฐมวัย (อนุบาลศึกษาปีที่ 1-3) และระดับช่วงชั้นที่ 1-2 (ประถมศึกษาปีที่ 1-6) และมีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และคุณธรรมให้กับผู้เรียนมาโดยตลอด ที่ผ่านมารองเรียนศรีรัตนวิทยามีโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นแบบแยกรายวิชา แต่มีความสนใจและต้องการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาเป็นบูรณาการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความหมายและสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับชีวิตจริงได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้ากับชีวิตจริง ทั้งยังเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจากการร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและเป็นแนวทางให้กับผู้สนใจเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในสถานศึกษาอีกด้วย

วัตถุประสงค์

วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะครูที่ร่วมวิจัย มีความรู้และเข้าใจกระบวนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ และสามารถพัฒนาหลักสูตรบูรณาการของโรงเรียนได้
2. นักเรียนเกิดแรงจูงใจการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้ากับชีวิตจริงได้
3. เป็นแนวทางให้กับผู้สนใจเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย ด้านการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในสถานศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจาก ประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่
  - 1.1 ครูประจำวงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 ที่ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ร่วมกันกับผู้วิจัย และเป็นครูผู้สอนจำนวน 2 คน
  - 1.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ศิลปะการดำเนินชีวิต ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

1.3 ผู้ปกครองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

2. การวิจัยครั้งนี้ จะเป็นพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีการดำเนินงานใน 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ระดับช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งกลุ่มสาระที่จะนำมาบูรณาการ และวิธีในการบูรณาการนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาและฝ่ายวิชาการของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา จากนั้นคณะครูภายในโรงเรียนจะร่วมกันพัฒนาหลักสูตรบูรณาการของสถานศึกษาจนได้รายวิชาบูรณาการทั้ง 6 ชั้นปีและคำอธิบายรายวิชาที่มีลำดับต่อเนื่องกันในแต่ละชั้นปีและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จนถึงขั้นตอนที่ 2 คือ การสร้างหน่วยการเรียนรู้รายวิชาบูรณาการ และนำหน่วยการเรียนรู้ไปทดลองใช้ ซึ่งในงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะการสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ โดยครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และการนำไปทดลองใช้ จัดการเรียนการสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2549 เท่านั้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ให้ดูแล ให้ความรู้และคำแนะนำกับคณะครูที่ร่วมงานวิจัยตลอดการวิจัย

3. ตัวแปรที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

3.1 ตัวแปรจัดกระทำ การเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการที่ใช้ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรบูรณาการซึ่งคณะครูและผู้วิจัยร่วมกันพัฒนาขึ้น

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ 1. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต 2. ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว 3. ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว 4. ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะ

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชา
บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

นิยามศัพท์

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การออกแบบมวลประสบการณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหา
สาระที่เป็นความรู้ กระบวนการและทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนา
นักเรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน
ศรีรัตนวิทยา ซึ่งดำเนินงาน โดย การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน สังคมและปรัชญาการศึกษา
การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การนำ
หลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

บูรณาการ หมายถึง การนำเอาศาสตร์ต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน
เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรบูรณาการ หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ประกอบไปด้วยรายวิชาบูรณาการ และ
รายวิชาเดี่ยวที่มีได้บูรณาการรวมอยู่ด้วยกัน มีการออกแบบโครงสร้างหลักสูตรที่คำนึงถึงวิสัยทัศน์
ของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา ความสอดคล้องต่อเนื่องกันของการเรียนรู้ของทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้และทำได้เมื่อสำเร็จช่วงชั้น
โดยในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3) ได้นำเอาเนื้อหาของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่ม
สาระศิลปะ (เฉพาะสาระทัศนศิลป์) มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน และในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) นำเอาเนื้อหาของกลุ่มสาระภาษาไทยมาหลอมรวมกับกลุ่มสาระสังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละศาสตร์หมดไป เกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของ
หลักสูตร

รายวิชาบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมา
หลอมรวมกัน ในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3) ได้นำเอาเนื้อหาของกลุ่มสาระ
วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี
และกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะสาระทัศนศิลป์) มาหลอมรวมเข้าด้วยกัน และในระดับช่วงชั้นที่ 2

(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) นำเอาเนื้อหาของกลุ่มสาระภาษาไทยมาหลอมรวมกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและและกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์) ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละศาสตร์หมดไปเกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ โดยใช้ชื่อรายวิชาบูรณาการนี้ว่า รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ตามด้วยชื่อจุดเน้นของแต่ละระดับชั้นซึ่งแตกต่างกันไป ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ชุมชนของเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: หลากหลายในวิถีชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: มีอะไรในอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ชีวิตที่งดงาม และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: อดีต ปัจจุบันและอนาคต

ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรที่คณะครูและผู้เกี่ยวข้องกันพัฒนาขึ้น โดยนำเอาเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไปแล้วเกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หมายถึง การแสดงออกของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ร่วมพัฒนาและใช้หลักสูตร ผ่านทางการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกต่อการพัฒนาและการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่คณะครูและผู้เกี่ยวข้องกันพัฒนาขึ้น โดยนำเอาเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไปแล้วเกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หมายถึง การแสดงออกของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผ่านทางการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมในด้าน คุณธรรม ทักษะการคิด การใช้เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทยและประชาธิปไตยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่คณะครูและผู้เกี่ยวข้องกันพัฒนาขึ้น

โดยนำเอาเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไปแล้วเกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตร

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หมายถึง การแสดงออกของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ผ่านทางการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงออกทางพฤติกรรมในด้าน คุณธรรม ทักษะการคิด การใช้เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทยและประชาธิปไตย ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่คณะครูและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนาขึ้น โดยนำเอาเนื้อหาของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาหลอมรวมเข้าด้วยกัน ทำให้เอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไปแล้วเกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่ของหลักสูตร

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การตรวจสอบเอกสารสำหรับการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 5 ประเด็นคือ

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. หลักสูตรบูรณาการ
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
4. การประเมินการปฏิบัติ
  - 4.1 ความสำคัญและความหมายของการประเมินการปฏิบัติ
  - 4.2 วิธีการประเมินการปฏิบัติ
5. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา
  - 5.1 ที่ตั้งและสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน
  - 5.2 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา
  - 5.3 ข้อมูลปัจจุบันของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา
  - 5.4 การบริหารงานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตร

การจัดการศึกษาของโรงเรียนทุกระดับ สิ่งสำคัญที่ต้องมี คือ หลักสูตรที่ใช้เป็นเข็มทิศในการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาและมีประสบการณ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ หลักสูตรมีหลายประเภทแตกต่างกันไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา แต่เนื่องจากเหตุการณ์บ้านเมือง สังคม

เศรษฐกิจ การเมือง มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หลักสูตรจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการตามไปด้วย (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2546) การพัฒนาหลักสูตร เป็นความรับผิดชอบของที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน การพัฒนาหลักสูตรจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จากการศึกษาทฤษฎีและหลักการพัฒนาหลักสูตร พบว่า รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีการกล่าวถึงกันมากคือ รูปแบบตามแนวคิดของ Tyler รูปแบบตามแนวคิดของ Taba และรูปแบบตามแนวคิดของ Saylor and Alexander Tyler (1949) ได้เสนอแนวคิดเชิงปฏิรูปแบบวัฏจักร ในการวางแผนหลักสูตรที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนได้เสมอ

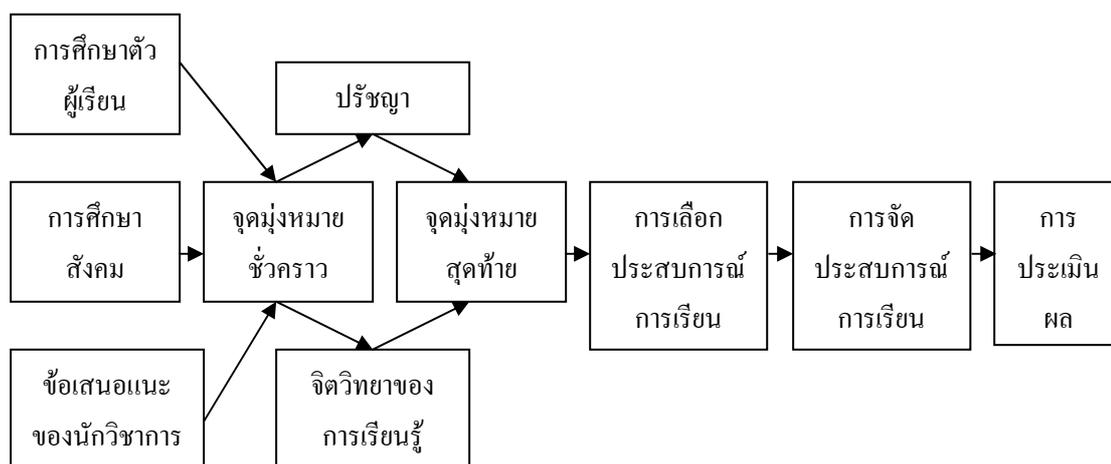
Tyler ได้ตั้งคำถามที่ควรตระหนักถึงในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรแสวงหา
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมาย
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ
4. จะชี้ชัดได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้บรรลุตามที่กำหนดไว้

โดย Tyler เน้นว่าคำถามทั้ง 4 ข้อเหล่านี้จะต้องถามเรียงลำดับกันลงมา เพราะฉะนั้นการตั้งจุดมุ่งหมายจึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เนื่องจากคำตอบของอีก 3 ข้อถัดมาจะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สำหรับการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษานั้น Tyler ได้เสนอว่า ควรจะเลือกมาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ 3 แหล่ง คือ จากการศึกษาตัวผู้เรียน จากการศึกษาสังคม และจากข้อเสนอแนะของนักวิชาการ หลังจากที่ได้จุดมุ่งหมายมาเป็นจำนวนมากแล้ว Tyler ได้เสนอว่าควรนำจุดมุ่งหมายมาถ่วงน้ำหนักโดยใช้ปรัชญาและจิตวิทยาของการเรียนมาถ่วงน้ำหนัก เพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายในขั้นสุดท้าย ซึ่งจะเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายที่ได้นี้จะ

เป็นแนวทางในการเลือกประสบการณ์ทางการศึกษา และการประเมินผล ดังสรุปได้เป็นแผนภูมิดังแสดงในภาพที่ 1 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler

Taba (1962) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจากล่างขึ้นบน (the Grass roots Approach) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอนที่ผู้สอนควรมีบทบาทสำคัญ ได้แก่

1. การวินิจฉัยความต้องการ (Diagnosis of Needs) เป็นการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคมผู้เรียน
2. การกำหนดจุดประสงค์ (Formulation of Objectives) เป็นการกำหนดจุดประสงค์ให้ชัดเจนหลังจากที่ได้วินิจฉัยความต้องการแล้ว
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) เป็นการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระที่เลือกนี้ต้องคำนึงถึงวัยและความสามารถของผู้เรียนด้วย รวมทั้งต้องมีความเชื่อถือได้ และสำคัญต่อการเรียนรู้ด้วย

4. การจัดลำดับเนื้อหาสาระ (Organization of Content) เป็นการนำเนื้อหาสาระที่เลือกไว้มารจัดลำดับโดยคำนึงถึงความต่อเนื่อง และความยากง่ายของเนื้อหาสาระ รวมทั้งวุฒิภาวะ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) เป็นการคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของหลักสูตร

6. การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) เป็นการจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้โดยคำนึงถึงเนื้อหาสาระและความต่อเนื่องของการเรียนรู้

7. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินผลและวิธีการประเมินผล (Determination of What to Evaluate and of the Ways and Means of it) เป็นการตัดสินใจว่าจะต้องประเมินอะไรเพื่อตรวจสอบผลว่าบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดด้วยว่าจะใช้วิธีประเมินผลอย่างไร ใช้เครื่องมืออะไร

Saylor and Alexander (1974) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะ กระบวนการวางแผน ดังนี้

1. วางเป้าหมายจุดมุ่งหมายและขอบเขต เป็นการกำหนดเป้าหมายจุดมุ่งหมายและขอบเขตด้วยการพิจารณาตัวแปรภายนอกอย่างรอบคอบ ได้แก่ ทักษะและความต้องการของสังคม ข้อบังคับทางกฎหมาย ข้อค้นพบจากงานวิจัยต่าง ๆ ปรัชญาของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร เป็นต้น และมุ่งขอบเขต 4 ขอบเขตที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาส่วนบุคคล มนุษย์สัมพันธ์ ทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และความชำนาญเฉพาะด้าน อย่างไรก็ตามอาจมีขอบเขตอื่น ๆ อีกตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและลักษณะของสังคม

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) เป็นการวางแผนเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกและจัดเนื้อหาสาระ การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่เลือก อย่างไรก็ตามทั้งหมดต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความ

ต้องการของผู้เรียน และลักษณะของสังคมตลอดจนข้อกำหนดต่าง ๆ ของสังคม และปรัชญาการศึกษา

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นขั้นตอนการนำหลักสูตรไปใช้โดยผู้สอน ผู้สอนควรวางแผนและจัดทำแผนการสอนเลือกวิธีการสอน และวัสดุเพื่อการเรียนการสอน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้

4. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) การตัดสินใจเลือกเทคนิคการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตร โดยเน้นที่การประเมินตัวหลักสูตร คุณภาพของการเรียนการสอน และพฤติกรรมทางการเรียนของผู้เรียน ผลจากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะใช้หลักสูตรต่อไป ควรปรับปรุงแก้ไขตรงไหน หรือควรยกเลิกหลักสูตร ถือเป็น การตรวจสอบย้อนกลับที่นำไปสู่การวางแผนเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขตกันใหม่ต่อไป

ตระการ (2545) ได้สรุปรูปแบบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรว่ามีลักษณะที่สำคัญในการทำงานเดียวกันอยู่ 6 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน สังคม และปรัชญาการศึกษา
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้
4. การนำหลักสูตรไปใช้
5. การประเมินผลหลักสูตร
6. การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

หลักสูตรบูรณาการ

นาตยา ปิรันธนานนท์ (2546) ได้กล่าวถึงหลักสูตรบูรณาการว่า หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรทางเลือกใหม่ของสถานศึกษา ในสภาพการณ์ที่สังคมโลกปัจจุบันอยู่ในภาวะ “สับสน” กับความรู้ที่มากมายมหาศาลจนคนเราไม่สามารถที่จะเรียนรู้อะไรได้ทุกสิ่งทุกอย่าง และการเรียนที่คอย “ไล่ตาม” ความรู้มากมายที่กระจัดกระจายกันอยู่ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถ

นำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ในการดำรงชีวิต ทิศทางการศึกษาปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบบูรณาการมากขึ้นเรื่อยๆ

การจัดทำหลักสูตรบูรณาการจะเป็นกรอบการจัดการศึกษาที่ให้หลักประกันในขั้นต้นว่าผู้เรียนจะได้เรียนในสิ่งที่อยู่ในกลุ่มสาระต่าง ๆ แบบองค์รวม การบูรณาการความรู้ ทำได้ในหลายจังหวะและโอกาสของการจัดการศึกษา หากโครงสร้างหลักสูตรเป็นแบบแยกราชวิชา แล้วคิดว่าเป็นหน้าที่ของผู้สอนที่จะสอนโดยบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ เอง ซึ่งมักกระทำกันเช่นนี้โดยทั่วไป หลักสูตรลักษณะนี้จะให้หลักประกันไม่ได้เลยว่า ผู้เรียนจะได้เรียนอะไรที่เป็นองค์รวมได้อย่างเต็มที่ เต็มคุณค่า ของสาระความรู้ นั้น ๆ เพราะทุกอย่างไปขึ้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคนโดยอิสระ ซึ่งอาจทำบ้าง ไม่ทำบ้าง แต่หากโครงสร้างหลักสูตรเป็นบูรณาการ เท่ากับเป็นการประกาศเป้าหมาย จุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาว่าจะจัดการศึกษาไปในลักษณะใด ซึ่งย่อมจะแตกต่างไปจากเป้าหมายของการจัดทำหลักสูตรแบบแยกราชวิชา

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรบูรณาการนี้ Fogarty และ Stoehr ได้เสนอวิธีการจัดทำหลักสูตรบูรณาการอยู่ 10 วิธี เขาได้กล่าวว่าการจัดหลักสูตรที่มีคุณค่าควรมีลักษณะดังนี้

1. ผสมผสานความรู้ทั่วไปและความรู้เฉพาะ
2. เน้นที่คุณค่าของตัวนักเรียน การเรียนรู้สภาพสังคม วัฒนธรรม การค้นพบ กระบวนการคิด และจัดประสบการณ์โลกของการทำงานให้แก่ นักเรียน
3. สร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยการให้นักเรียนสามารถถ่ายโอนความรู้ที่เขาเรียนได้
4. สะท้อนให้เห็นความเข้มข้นทางวิชาการ และนำความรู้ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ (นาตยา ปิณฑานนท์, มจรุส จงชัยกิจ และ ศิริรัตน์ นีละคุปต์, 2542)

หลักสูตรบูรณาการจะเป็นหลักสูตรที่มีคุณค่าตามนัยดังกล่าว หลักสูตรบูรณาการจะเหมาะสมมาก สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อหล่อหลอมความพร้อม และเตรียมชีวิตให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถรอบด้าน ส่วนหลักสูตรแบบแยกราชวิชา ก็อาจจะเหมาะกับการศึกษาในระดับสูงขึ้น ที่เน้นความรู้ความสามารถ

เฉพาะทาง แต่กระนั้นก็ตามวิวัฒนาการของหลักสูตรบูรณาการ ได้ก้าวหน้าไปมาจากแนวคิดเดิมๆ ที่เคยรับรู้กันมาที่คิดว่าหลักสูตรบูรณาการต้องทำในระดับประถมศึกษาเท่านั้น ส่วนหลักสูตรมัธยมศึกษาไม่ควรจัดทำบูรณาการ การคิดเช่นนี้ถือว่าล้าสมัยไปแล้ว เพราะปัจจุบัน มีการนำแนวคิดหลักสูตรบูรณาการมาใช้ในระดับมัธยมศึกษาหรือแม้แต่ในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นมาก (นาตยา ปิรันธนานนท์, 2546)

หลักสูตรที่ Fogarty และ Stoehr กล่าวถึงมีวิธีการดังนี้

1. Fragmented เป็นหลักสูตรแบบแยกรายวิชา ที่เรากันเคยกันคืออยู่ กล่าวได้ว่าหลักสูตรแบบ fragmented นี้เป็นหลักสูตรแบบแยกส่วน และแยกรายวิชาต่าง ๆ ออกจากกัน

2. Connected เริ่มมีลักษณะของการบูรณาการ โดยภายในแต่ละรายวิชา เนื้อหาสาระ จะมีการเชื่อมโยงกันระหว่างหัวข้อหนึ่งไปยังอีกหัวข้อหนึ่งความคิดรวบยอดหนึ่งไปสู่ความคิดรวบยอดต่อไป เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากปีการศึกษาหนึ่งส่งต่อไปยังปีการศึกษาต่อไปและขยาย ความคิดต่างๆ ให้กว้างขวางขึ้นแต่สัมพันธ์กันและกัน ตัวอย่างหลักสูตรลักษณะนี้ อย่าง เช่น การสอนเรื่องเศษส่วนให้สัมพันธ์กับเรื่องทศนิยมแล้วต่อด้วยการเรียนเรื่องเงิน เป็นต้น

3. Nested การบูรณาการด้วยวิธีนี้ในแต่ละวิชาครูจะต้องบูรณาการทักษะไว้เป็นเป้าหมายหลักก่อน ได้แก่ การนำทักษะทางสังคม เช่น ความร่วมมือ การเสียสละ ทักษะการคิด เช่น การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะที่เกี่ยวข้องเฉพาะสาขา ความรู้หนึ่งๆ เช่น ทักษะการคิดคำนวณ ทักษะการใช้แผนที่ เป็นต้น นำมาหลอมรวมเป็นเป้าหมายหลักของหน่วยหรือหลักสูตรนั้น ตัวอย่างเช่น ครูอาจออกแบบหลักสูตรโดยสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการสังเคราะห์แสง โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนต้องบูรณาการทั้งทักษะ การแสวงหาความรู้ การร่วมมือกันศึกษาค้นคว้า และใช้ทักษะการจัดลำดับวงจรพีชมาผสมผสานเข้าด้วยกันในการศึกษาหน่วยนี้ เช่นนี้เป็นต้น

4. Sequenced วิธีการนี้จะมีการจัดลำดับ หัวข้อหรือหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ เสียใหม่ เป็นลำดับและสอดคล้องกันและกันอย่างกลมกลืน Fogarty และ Stoehr กล่าวว่า เปรียบเสมือนการเล่นคอนเสิร์ต ที่เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นบรรเลงส่วนของตนไปเป็นลำดับ แต่ในภาพรวมของทั้งวงแล้วสอดคล้องกันได้อย่างกลมกลืน ตัวอย่างเช่น ครูสอนภาษาไทย และครูสอนสังคม ต่างคนก็ต่างสอนในสาระความรู้ของตนไป แต่ครูภาษาไทยนำวรรณคดีเรื่องลิลิตตะเลงพ่ายให้นักเรียนเรียน ใน

เวลาเดียวกันกับครูสังคมศึกษา ก็สอนประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ในช่วงสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เช่นนี้เป็นต้น

5. Shared เป็นการวางแผนและจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่าง 2 วิชา ที่มีสาระความรู้ ความคิดรวบยอด เหลื่อมล้ำกันอยู่ ตัวอย่างเช่น ครูวิทยาศาสตร์และครูคณิตศาสตร์ มาร่วมกันสอนให้นักเรียนรู้จักการรวบรวมข้อมูล การอ่าน ตีความ และการนำเสนอข้อมูลในรูปของกราฟ แผนภูมิ แผนผัง หรือตารางที่เป็นความคิดรวบยอดอยู่ในทั้ง 2 วิชา

6. Webbed การจัดหลักสูตรที่กำหนดหน่วยการเรียนรู้เป็นประเด็น (theme) คือ วิธีการบูรณาการหลักสูตรแบบ Webbed นั่นเอง ถ้าตั้งประเด็นที่เหมาะสม จะประสานความคิดรวบยอดต่างๆ เข้าด้วยกันได้ดี ตัวอย่างเช่น ครูอาจตั้งประเด็นในหน่วยการเรียนรู้ว่าละครสัตว์ แล้วบูรณาการวิชาการความรู้ ทักษะ ค่านิยม จริยธรรมจากวิชาต่างๆ มาผสมผสานกันในหน่วยการเรียนรู้

7. Threaded เป็นการร้อยเรียงทักษะการคิด ทักษะทางสังคม พหุปัญญา (multiple intelligences) เทคโนโลยีและทักษะการเรียนรู้ มาเรียนวิชาต่างๆ ตัวอย่าง เช่น ทั้งครูภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ตั้งเป้าหมายของการเรียนโดยเน้นไปที่การฝึกทักษะการทำนายพยากรณ์ การคาดคะเน ในสิ่งที่อ่านที่กำลังศึกษาค้นคว้า ครูสังคมศึกษาก็มีเป้าหมายให้นักเรียนพยากรณ์เหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้น เช่นนี้เป็นต้น

8. Integrated เป็นการจัดหลักสูตรแบบสหวิทยาการที่นำเอาความรู้ ความคิดรวบยอดที่เหลื่อมล้ำกันอยู่ของวิชาต่างๆ มาสอนร่วมกันเป็นทีม ให้บูรณาการกันอย่างแท้จริง เช่น ทั้งครูคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และศิลปศึกษา มาร่วมกันสอนหน่วยบูรณาการเรื่องรูปแบบซึ่งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องรูปแบบนี้ มีอยู่ในทั้ง 4 วิชา เช่นเดียวกัน

9. Immersed Fogarty และ Stoehr เปรียบวิธีการนี้ว่า การเรียนวิชาต่างๆ เปรียบเสมือนแว่นขยายที่ขยายประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น นักเรียนจะต้องสามารถถ่วงถ่วงความรู้ต่างๆ ด้วยการใส่แว่นขยายนี้ แล้วเขาจะดื่มด่ำ ซึมซับกับความรู้ทั้งหลายจากประสบการณ์ของเขาเอง ตัวอย่างเช่น การให้นักเรียนศึกษา หรือจัดโครงการบางอย่างโดยที่เขาสอนใจ แล้วเรียนรู้ให้ลึกซึ้งกับโครงการนั้น

10. Networked วิธีการสุดท้ายคล้ายคลึงกับข้อ 9 แต่การกลั่นกรองความรู้มิได้มาจากการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนเองโดยลำพัง แต่นักเรียนจะเรียนรู้จากนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายรวมทั้งการใช้เครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกสาขาวิชาที่ศึกษา ในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนเป็นผู้ที่รอบรู้ไม่จำกัดอยู่เฉพาะสาขาที่ตนกำลังเรียนเท่านั้น วิธีการแบบ Networked จึงจำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายการเรียนรู้ทางคอมพิวเตอร์ เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่างๆ เข้าด้วยกัน ในการศึกษาค้นคว้า (นาตยา ปิลันธนานนท์, มจรุส จงชัยกิจ และศิริรัตน์ นิละคุปต์, 2542)

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีโครงสร้างหลักสูตรเป็นบูรณาการนั้นย่อมเป็นการประกาศเป้าหมายและจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาไปในลักษณะใด และหากพิจารณาวิธีการบูรณาการมีหลายวิธี สถานศึกษาจะเลือกพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยวิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตร ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา ความคิดรวบยอด เจตคติและทักษะที่ต้องการเน้น เป็นสำคัญ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

จากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของชาติ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีจุดหมายที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้น สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานของความเป็นไทยและความเป็นสากล รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 นี้ จะเป็นกรอบทิศทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาจะต้องพัฒนาขึ้นเอง (กรมวิชาการ, 2545) โดยนำมาตราฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นมาวิเคราะห์หาสาระการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้นและระดับชั้นตามลำดับ

ผู้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาหลักสูตรก่อน ว่าต้องการให้เห็นเป็นภาพความสำเร็จจากการพัฒนาและใช้หลักสูตรนี้คืออะไร การศึกษาในปัจจุบันไม่ต้องการสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่เหมือนกัน ต้องการหลักสูตรทางเลือกที่มาจากเป้าหมายที่ต่างกันตามสภาพของท้องถิ่นและผู้เรียน แต่ทั้งนี้ทุกสถานศึกษาต้องจัดการสู่มาตรฐานเดียวกัน (นาตยา ปิลาธนานนท์, 2546) เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยโครงสร้างของหลักสูตรสามารถยืดหยุ่นได้ ทั้งด้านความรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2545)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนไว้ 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยแต่ละกลุ่มสาระจะมีมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เป็นกรอบ 12 ปี และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกช่วงชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงชั้นที่ 1-3 จะเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งจัดหลักสูตรเป็นรายปี และช่วงชั้นที่ 2 จัดเป็นหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สถานศึกษาสามารถพัฒนามาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ได้เพิ่มเติมตามความเหมาะสม (กรมวิชาการ, 2545)

จะเห็นได้ว่า จุดหมายและลักษณะของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีความแตกต่างไปจากหลักสูตรประถมศึกษาเดิม โดยเฉพาะในเรื่องของความยืดหยุ่นในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาสามารถพัฒนาขึ้นเองให้เหมาะสมกับความต่างกันในสภาพแต่ละของท้องถิ่นและผู้เรียน แต่ทั้งนี้ทุกสถานศึกษาต้องจัดการสู่มาตรฐานเดียวกันเป็นสำคัญ

การประเมินการปฏิบัติ

ความสำคัญและความหมาย

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน มีรูปแบบการประเมินมากมาย แต่บางรูปแบบไม่สามารถใช้วัดผลได้อย่างเหมาะสม เพราะผลการเรียนรู้ของนักเรียนควรเน้นที่การปฏิบัติจริงเป็นสำคัญ และตัดสินด้วยประสิทธิภาพของทักษะการทำงานหรือผลิตผลจากการปฏิบัติ ในบางกรณีครูอาจใช้วิธีการสังเกตในการตัดสินทั้งด้านขั้นตอนการทำงานและผลิตผล เพื่อให้การประเมินผลทักษะการปฏิบัตินั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยทั่วไปขั้นตอนการทำงานมักจะเริ่มเน้นตั้งแต่เริ่มต้นการสอนและคุณภาพของผลิตผลจะเน้นที่ความถูกต้องภายหลังจากเสร็จขั้นตอนการทำงาน (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2546 อ้างถึง Gronlund, 1993)

Gipps (1994) ได้กล่าวว่า การประเมินการปฏิบัติ มีจุดประสงค์ที่จะสร้างรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นจริง ซึ่งครูปรารถนาที่จะให้นักเรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติในกิจกรรมนั้นๆ ด้วยทักษะการสื่อสารด้วยการพูด การเขียน การแก้ปัญหา มากกว่าเป็นการใช้การทดสอบย่อยๆ แบบให้เลือกตอบ และมีจุดประสงค์ต้องการให้การประเมินเป็นสิ่งที่ไม่มีคืบเนื่องไปจากการสอน และสิ่งที่สำคัญคือ การประเมินการปฏิบัติจะต้องอยู่ในบริบทของการปฏิบัติจริง ซึ่งอาจจะเป็นการประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน เพราะบรรจุตัวอย่างผลงานของการปฏิบัติจริงของนักเรียน

Arasian (1997) กล่าวว่า การประเมินการปฏิบัติ เป็นการรวบรวมหลักฐานต่างๆ โดยการสังเกต และการใช้การประมาณค่า ในการประเมินการปฏิบัติและประเมินผลงาน เพื่อแสดงถึงความรู้และทักษะของนักเรียนว่าสามารถปฏิบัติสิ่งใดในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้บ้าง

Popham (1995) ได้มีความคิดที่สนับสนุนการประเมินการปฏิบัติ 3 ประการ คือ 1) ความผิดหวังในผลของการใช้แบบทดสอบ แบบทดสอบแบบเลือกคำตอบ สามารถใช้วัดเพียงความรู้ความจำ ซึ่งเป็นความสามารถส่วนหนึ่งของนักเรียนเท่านั้น แบบทดสอบไม่สามารถวัดทักษะการคิดขั้นสูงได้ เช่น นักเรียนสามารถแก้ปัญหา สังเคราะห์ หรือคิดอย่างอิสระได้หรือไม่ บางครั้งแบบทดสอบก็มีความลำเอียงสำหรับนักเรียนหรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ไม่สำคัญและนักเรียนทำได้เพียงเลือกคำตอบเท่านั้น 2) อิทธิพลของความรู้ด้านจิตวิทยา นักจิตวิทยามีความเชื่อว่า นักเรียนจะต้องได้รับความรู้ทางด้านเนื้อหา และความรู้ด้านการดำเนินการ แบบทดสอบไม่ได้ให้ความรู้

ด้านการดำเนินการนักจิตวิทยาจึงเรียกร้องให้ทางวงการศึกษานำมาใช้ในการประเมินการปฏิบัติให้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน โดยให้เน้นความอยากรู้อยากเห็น และความรู้ด้านการดำเนินการของนักเรียน และ 3) ผลกระทบของแบบทดสอบที่เป็นอันตรายต่อการเรียนการสอน ครูมักจะเน้นการสอนเนื้อหาโดยแสดงออกมาในรูปของการทดสอบ ผลที่ตามมาโดยเฉพาะถ้าการสอนพ้องกับแบบทดสอบโดยตรง คะแนนในการทดสอบของนักเรียนก็จะสูงแม้ความก้าวหน้าทางด้านทักษะในแบบทดสอบอาจจะไม่ได้วัด นักการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า แบบทดสอบเป็นสิ่งที่เพียงแสดงว่า ครูได้สอนอะไรแก่นักเรียนเท่านั้น และมีความเห็นว่า การประเมินการปฏิบัติจะทำให้เป้าหมายของการสอนมีค่าสูงขึ้นมากกว่าการใช้แบบทดสอบ

ความสำคัญและความหมายของการประเมินการปฏิบัติ จะเห็นได้ว่า การประเมินการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับการเรียนการสอนของนักเรียนอย่างแท้จริง สามารถใช้ประเมินได้ทั้งกระบวนการทำงาน และผลงานของนักเรียนว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับใด สามารถประเมินได้ทุกด้าน ปรากฏหลักฐานการประเมินอย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากการใช้แบบทดสอบจะเป็นการประเมินนักเรียนในบางด้านเท่านั้น อีกทั้งยังมีความลำเอียงสำหรับนักเรียนบางคนในบางประเด็นด้วย

วิธีการประเมินการปฏิบัติ

วิธีการประเมินการปฏิบัติมีหลายรูปแบบ ที่นิยมใช้ได้แก่ (สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2546 อ้างถึง Priestley, 1982 และ กรมวิชาการ, 2539)

1. การสังเกต เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ โดยที่ผู้เก็บข้อมูลเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ถูกสังเกตหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การสังเกตพฤติกรรมเป็นการสังเกตอันตรายบุคคลแล้วบันทึกผลการสังเกตไว้
2. การบันทึกประจำวันหรืออนุทิน เป็นการเขียนบันทึกการปฏิบัติงานของนักเรียน อาจจะเป็นงานเกี่ยวกับงานกลุ่มก็ได้ รูปแบบกำหนดขึ้นเองได้ แต่การบันทึกควรระบุวันที่ วิธีการดำเนินงาน ผลของงาน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการปฏิบัติ

3. การบันทึกพฤติกรรม เป็นการบันทึกข้อมูลที่สำคัญในเหตุการณ์ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในแต่ละวันหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ขึ้น เป็นการเขียนบันทึกสั้นๆ และเที่ยงตรง

4. การตอบปากเปล่า เป็นการให้นักเรียนตอบสนองคำถามด้วยการพูดตอบ โดยครูต้องวางแผนว่าจะให้ตอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเล็กๆ และวางแผนการให้คะแนนคำตอบในการพูดของนักเรียน ครูอาจจะบันทึกเสียงไว้ก็ได้ การตอบปากเปล่าสามารถกระทำได้ 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์ การสอบปากเปล่า และการเตรียมตัวเสนอผลงาน

5. การเขียนคำตอบหรือความเรียง เป็นการให้นักเรียนสร้างคำตอบหรือเขียนแทนการเลือกตอบ โดยอาจให้เขียนเดิมข้อความ ตอบสั้นๆ หรือให้เขียนเป็นความเรียง เพื่อใช้ตรวจสอบความเข้าใจในการเรียนวิชาต่างๆ

6. การประเมินตนเอง ให้นักเรียนเป็นผู้พิจารณาประเมินตนเอง เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน กระบวนการทำงาน ผลของงาน ปัญหาหรืออุปสรรค วิธีการแก้ไข แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน หรือการขอความช่วยเหลือจากครู

7. การประเมินกลุ่ม ให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึกจากการมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การพบปัญหาหรืออุปสรรค แนวทางการแก้ไข ผลของงาน การแสดงความรู้สึกต่อผู้อื่นในกลุ่ม และผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม

8. การประเมินโครงการ เป็นกระบวนการตัดสินระดับความชำนาญ ในการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ของนักเรียน ความพยายามเพื่อให้บรรลุความเข้าใจ กระบวนการตัดสินระดับคุณภาพ และคุณค่าของผลงานที่ปรากฏ โดยใช้เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเปิดเผย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการทำโครงการ

9. การตรวจสอบรายการ ประกอบด้วยรายการหรือข้อความต่างๆ ข้อความแต่ละข้อนั้นจะระบุถึงพฤติกรรม คุณลักษณะ หรือสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา ที่สามารถให้คะแนนได้ 2 แบบ คือ มี หรือ ไม่มีพฤติกรรม หรือคุณลักษณะเหล่านั้น โดยอาจให้คะแนนมี = 1 และ ไม่มี = 0

10. การใช้มาตราส่วนประมาณค่า เป็นการประเมินค่าของสิ่งที่สังเกต โดยแปลงค่าในด้านคุณภาพให้อยู่ในรูปของตัวเลขหรือด้านปริมาณแล้วจัดลำดับความมากน้อย

11. การให้คะแนนแบบรูบริค เป็นแบบการให้คะแนนงานชิ้นใดชิ้นหนึ่ง โดยมองคุณภาพของผลงาน แล้วให้คะแนนตามเนื้องานที่ปรากฏ ซึ่งจะมีเกณฑ์การให้คะแนนระบุไว้อย่างชัดเจน ซึ่งแบบออกเป็น 2 แบบ คือ การให้คะแนนผลโดยภาพรวม และการให้คะแนนตามรายละเอียดของงาน

12. การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะที่ครูมีโอกาสพบปะสนทนากับนักเรียน โดยมีการเตรียมหัวข้อหรือคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ หรือรายละเอียดที่จะสัมภาษณ์ไว้ด้วย แล้วถามเรียงคำถามไปเรื่อยๆ หรืออาจมีการถามสลับคำถาม แล้วแต่เหตุการณ์ในขณะสัมภาษณ์ จะมีลักษณะการสัมภาษณ์เป็นแบบไม่มีโครงสร้าง แต่ผู้ถามจะมีเนื้อหาที่ต้องการจะถามอยู่แล้ว และต้องพยายามพูดคุยและนำเข้าสู่เรื่องที่ต้องการ

13. การสัมภาษณ์กลุ่ม หมายถึง รูปแบบการสัมภาษณ์สำหรับบุคคลกลุ่มเล็กๆ แบบหนึ่ง รูปแบบของการสัมภาษณ์กลุ่มประกอบด้วย ผู้ร่วมงานกลุ่มละไม่ควรเกิน 7 คน มีผู้อำนวยความสะดวกคอยให้คำแนะนำ หรือที่เรียกว่าผู้ดำเนินรายการ ซึ่งมีหน้าที่คล้ายผู้สัมภาษณ์เป็นผู้เก็บข้อมูลจากผู้ร่วมงานในกลุ่ม เพื่อนำไปประกอบผลการวิจัย บรรยาการของการสัมภาษณ์กลุ่มมุ่งหวังให้กระตุ้นทุกคนได้พูดคุยอย่างอิสระ เกี่ยวกับพฤติกรรม เจตคติ ความรู้และความคิดเห็น

14. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน คือ หลักฐานผลงานของนักเรียนที่จัดเก็บอย่างมีเป้าหมายเพื่อแสดงให้เห็นความพยายาม ความสนใจ ความก้าวหน้า ความถนัดและความสำเร็จในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของบุคคลเป็นการเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการทำงานในชีวิตประจำวัน แฟ้มผลงานจะมีลักษณะเป็นการแสดงคุณลักษณะเด่นของงานที่ได้คิดสรรแล้ว และปริมาณของชิ้นงานอยู่กับความต้องการของเจ้าของแฟ้มผลงานและผู้ประเมิน ส่วนการประเมินแฟ้มผลงานนั้นผู้ประเมินต้องตั้งเกณฑ์ไว้ว่า จะประเมินงานโดยรวมหรือแยกประเมินรายชิ้น นำหนักของงานเท่ากันหรือไม่ และจะมีใครประเมินบ้าง

15. การใช้แบบทดสอบ เป็นการให้นักเรียนแสดงออกซึ่งความรู้ความเข้าใจความคิดเห็น การสรุปความหรือเหตุการณ์ ซึ่งมีทั้งแบบทดสอบเป็นรายเรื่อง และแบบประเมินเจตคติ

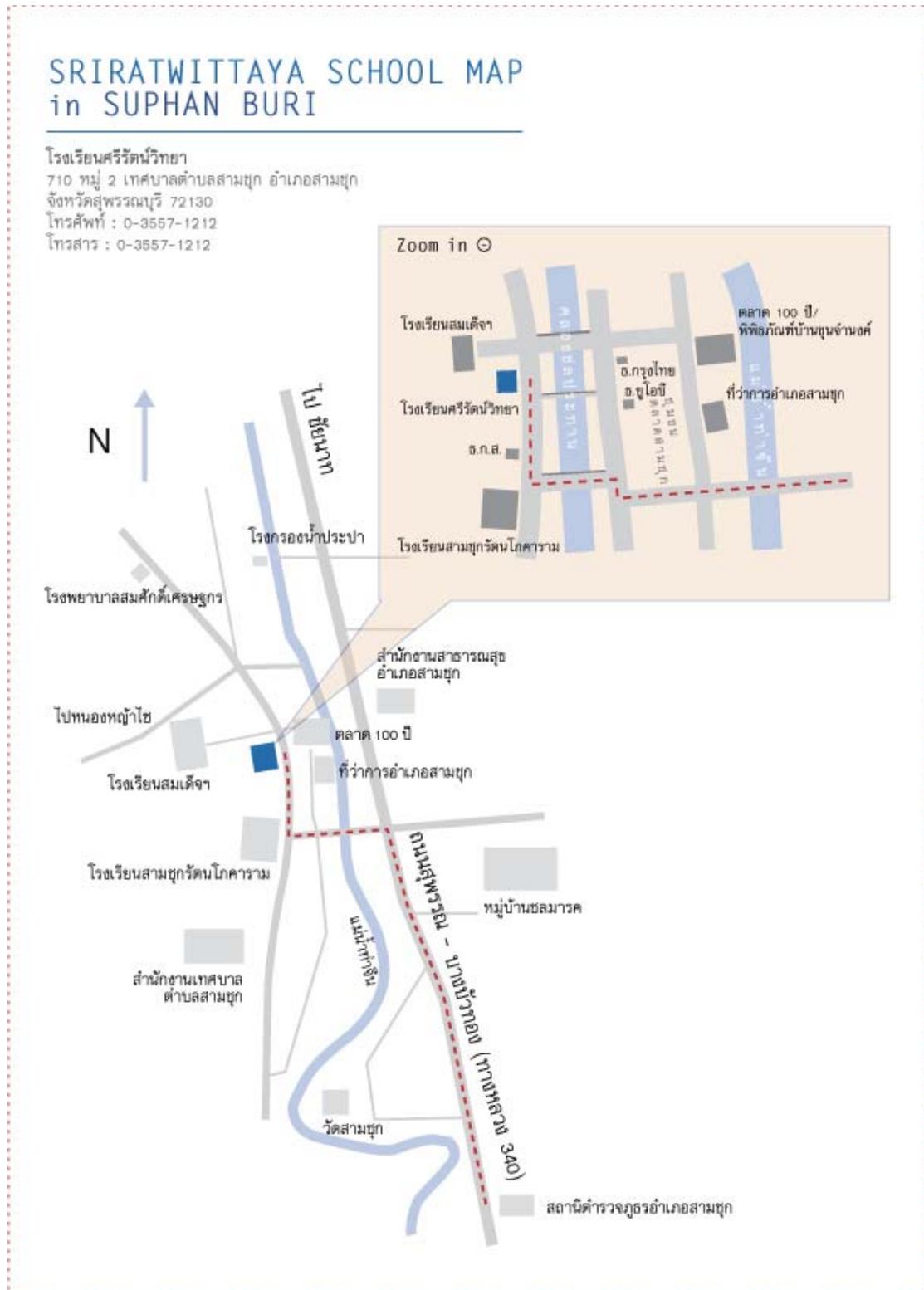
จะเห็นได้ว่าวิธีการประเมินการปฏิบัติมีหลายแบบ แต่ละแบบนั้นสามารถประเมินสิ่งที่นักเรียนปฏิบัติได้จริง ส่วนครูผู้สอนจะเลือกวิธีการประเมินอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับเนื้อหา และจุดประสงค์ในการประเมิน ในการประเมินการปฏิบัตินี้ นอกจากจะทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ยังสามารถนำผลที่ได้ไปจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนและครูได้อีกด้วย

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา

ที่ตั้งและสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน

โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 710 หมู่ 2 เทศบาลตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ การคมนาคมสะดวกเนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสามชุก ซึ่งห่างจากสำนักงานที่ว่าการอำเภอสามชุกและ สามชุกตลาดร้อยปีประมาณ 200 เมตร และห่างจากสำนักงานเทศบาลตำบลสามชุกประมาณ 1 กิโลเมตร ทิศตะวันออกติดกับถนนคอนกรีตเลียบบดลองชลประทาน ทางทิศเหนือ และได้ติดกับอาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นร้านขายของชำและที่อยู่อาศัย ทิศตะวันตกติดกับพื้นที่ว่างเปล่าและหมู่บ้านจัดสรร โรงเรียนตั้งอยู่บนพื้นที่ส่วนบุคคล มีเนื้อที่ทั้งหมด 1 ไร่ 2 งาน 52 ตารางวา ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 2

อำเภอสามชุก มีพื้นที่ทั้งหมด 362 ตารางกิโลเมตร มี 7 ตำบล 68 หมู่บ้าน ระยะทางจากจังหวัดสุพรรณบุรี ถึงอำเภอสามชุกประมาณ 35 กิโลเมตร ห่างจากถนนสุพรรณ – ชัยนาท ประมาณ 200 เมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำสุพรรณบุรีหรือแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปของอำเภอสามชุกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมเขตร้อน มีสภาพอากาศเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อย มะม่วงนอกฤดู กุหลาบมาลัย ดาวเรือง ฯลฯ และประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ

ภาพที่ 2 ที่ตั้ง โรงเรียนศรีรัตนวิทยา และชุมชน
ที่มา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา (2549)

ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา

โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2501 ใบอนุญาตเลขที่ 5 / 2501 มีนางมานิดา ตรีวิมล เป็นเจ้าของและผู้จัดการโรงเรียน โดยใช้ทุนส่วนตัว มีอาคาร 2 หลัง คืออาคารไม้ชั้นเดียว 1 หลัง และอาคารไม้ 2 ชั้น 1 หลัง เป็นโรงเรียนสหศึกษา รับเฉพาะนักเรียนแบบไปกลับตั้งแต่อายุ 3 ขวบครึ่ง ถึง 14 ขวบ จัดการสอนวิชาสามัญตามหลักสูตรระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยในปีแรกได้รับนักเรียนไว้ 2 ชั้น คือ ชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีครู 3 คน นักเรียนจำนวน 40 คน

ปี พ.ศ. 2518 มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับใบอนุญาตเป็นนางประยงค์ รัตโนสถ และในปี พ.ศ. 2533 นางศิริรัตน์ พรสุรัตน์ได้เข้ารับตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตแทนนางประยงค์ รัตโนสถ ซึ่งถึงแก่กรรม โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองและมีนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี

โรงเรียนศรีรัตนวิทยามีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนผ่านทางการจัดทำหลักสูตรและการสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน สภาพท้องถิ่น สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนในระดับปฐมวัยให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีน้ำใจ รักการเรียนรู้ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เตรียมความพร้อมและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยทั้ง 4 ด้าน โดยคำนึงถึงศักยภาพและความแตกต่างของแต่ละบุคคล สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข และสำหรับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1-2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) โรงเรียนศรีรัตนวิทยามุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อมูลปัจจุบันของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา

ในปีการศึกษา 2549 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา มีนักเรียนจำนวน 377 คน มีอาคารเรียน 3 อาคาร และมีห้องเรียนทั้งหมด 16 ห้องเรียน

นักเรียนที่เข้ามาเรียนที่โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ส่วนใหญ่มาจากอำเภอ สามชุก เทศบาลตำบล สามชุก ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 มีนักเรียนที่มาจากอำเภอสามชุก เทศบาลตำบลสามชุกมากเป็นอันดับหนึ่ง ตามด้วยตำบลวังลึก ตำบลบ้านสระ ตำบลย่านยาว และตำบลหนองผักนาก นักเรียนมาโรงเรียนด้วยรถรับส่งนักเรียนและผู้ปกครองมาส่ง ผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพที่หลากหลาย เช่น เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างและข้าราชการ

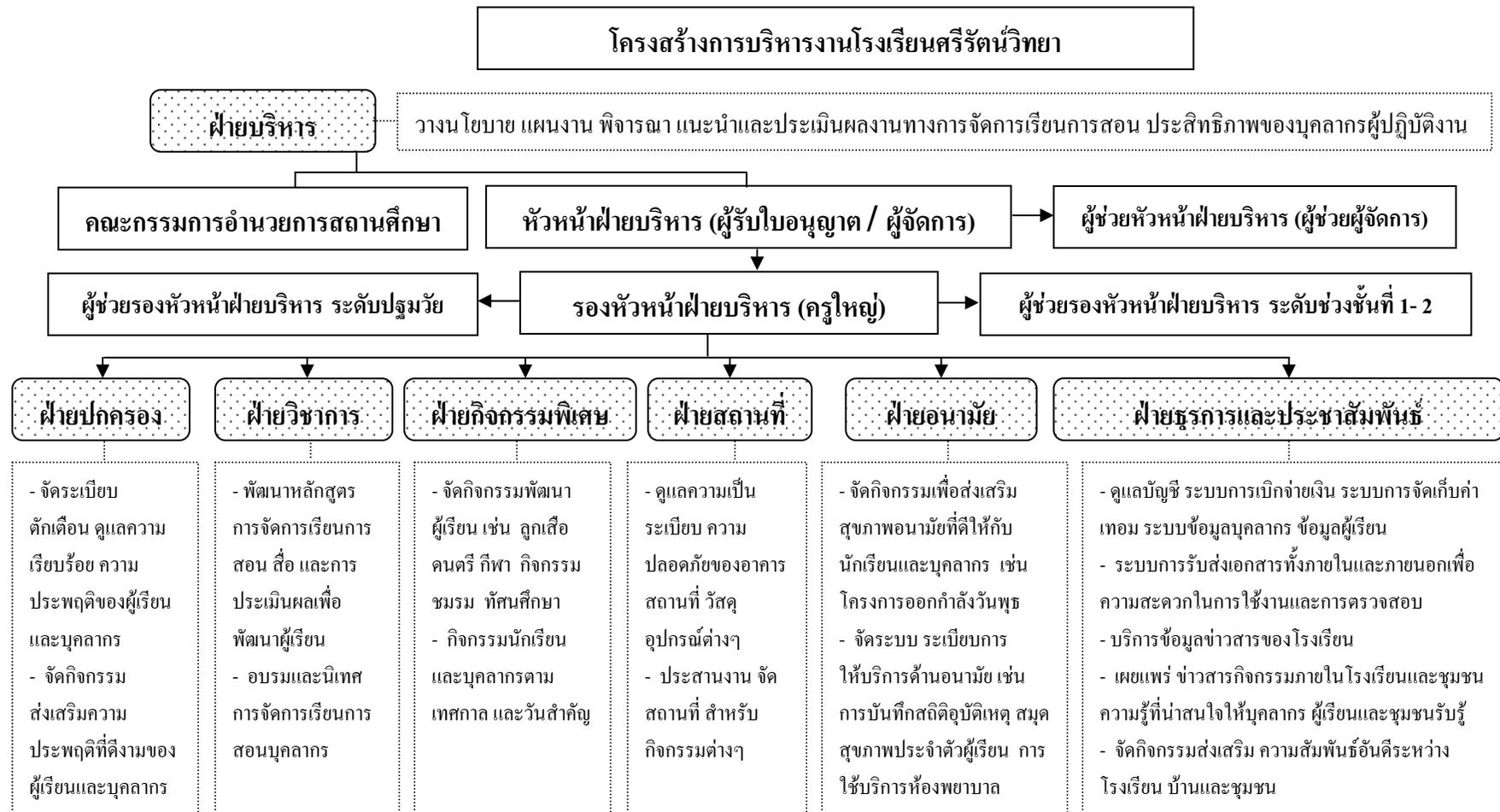
บุคลากรในโรงเรียนทั้งหมดมีจำนวน 28 คน เป็นเพศชาย 6 คนและเพศหญิง 22 คน เป็นผู้บริหาร 1 คน ครู 20 คน พนักงานขับรถ 4 คน แม่ครัว 2 คนและภารโรง 1 คน ผู้บริหารและครูสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท 1 คน ปริญญาตรี 16 คน อนุปริญญา 2 คน และต่ำกว่า อนุปริญญา 2 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 16 มิถุนายน 2550)

ในการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนนั้น ทางโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนประกอบด้วยบุคคล 6 กลุ่ม จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ผู้แทนครู 3 คน ผู้แทนผู้ปกครอง 1 คน ผู้แทนองค์กรภาคชุมชน 1 คน ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน

การบริหารงานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา

โรงเรียนศรีรัตนวิทยา มีการบริหารงานโดยมีผู้รับใบอนุญาตทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการของโรงเรียนและควบคุมดูแลบุคลากรของโรงเรียนทั้งหมด ผู้จัดการทำหน้าที่ดูแลควบคุมรับผิดชอบในกิจการทั่วไปของโรงเรียน ดูแลการทำงานของครูใหญ่ บุคลากรครู พนักงานขับรถ แม่ครัว ภารโรงและนักเรียนในโรงเรียน ครูใหญ่มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบในด้านวิชาการของโรงเรียน ดูแลบุคลากรครูและนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนศรีรัตนวิทยา มีการบริหารจัดการภายในโรงเรียนโดยแบ่งการบริหารออกเป็น 7 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายอนามัย และฝ่ายธุรการและประชาสัมพันธ์ งานในแต่ละฝ่ายจะมีหัวหน้าและคณะกรรมการผู้รับผิดชอบซึ่งผู้บริหารมอบหมายภาระงาน หน้าที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล การบริหารงานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยานอกจากจะประกอบด้วยบุคลากรในโรงเรียนแล้ว ยังมีคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา

เป็นผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียน การบริหารงานทั้ง 7 ฝ่าย มี
โครงสร้างและขอบข่ายงานดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานและขอบข่ายงาน โรงเรียนศรีรัตนวิทยา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จุริรัตน์ แผลงสร (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการ เรื่อง “บ้านแสนรัก” เพื่อการสอนเป็นคณะในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการเรื่อง “บ้านแสนรัก” เพื่อการสอนเป็นคณะในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และการบูรณาการเนื้อหาวิชาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2533 โรงเรียนบ้านศาลาลัย จำนวน 40 คน และครูผู้สอน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หน่วยการสอนเรื่อง “บ้านแสนรัก” เป็นการบูรณาการเนื้อหาในวิชางานบ้าน งานเกษตรและงานประดิษฐ์และงานช่างเข้าด้วยกัน แบ่งเป็น 9 หน่วยย่อย ใช้เวลาสอนหน่วยย่อยละ 6 คาบๆ ละ 20 นาที รวม 54 คาบ คู่มือครูเพื่อการสอนเป็นคณะ 1 ชุด คู่มือการเรียนสำหรับนักเรียน 1 ชุด แบบบันทึกปัญหาในการสอนของครู แบบบันทึกความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาในการบูรณาการและการสอนเป็นคณะ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 1 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าหน่วยการสอนเนื้อหาที่ออกแบบมีความสอดคล้องต่อเนื่องกัน เนื้อหาแขนงงานบ้านเหมาะที่จะเป็นแกนในการบูรณาการเนื้อหาครอบคลุมจุดประสงค์และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ครูและนักเรียนมีความเห็นว่า การสอนเป็นคณะทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นกว่าการสอนโดยครูคนเดียว ครูผู้สอนมีความรู้สึกว่าการะการทำงานลดลง เพราะมีการช่วยเหลือกัน มีการยอมรับในความคิดเห็น และความสามารถของผู้อื่น นักเรียนมีความเห็นว่า ครูสอนเป็นคณะทำให้เกิดความสนุกสนานตื่นเต้น เมื่อไม่เข้าใจสามารถซักถามครูที่อยู่ใกล้เคียงได้ทันที และนักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ได้ถึงร้อยละ 80.41

อุไรวรรณ มีเพียร (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยในชนบท หมู่บ้านตลาดควาย จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาชุดการสอนแบบบูรณาการสำหรับการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นชนบทในหมู่บ้านตลาดควาย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านตลาดควาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการสอนและสื่อ คู่มือผู้ดูแลเด็ก และคู่มือนิเทศ ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ดูแลเด็กสามารถใช้ชุดการสอนแบบบูรณาการด้วยตนเองถูกต้องตามขั้นตอน สำหรับนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง มีพัฒนาการที่

น่าพอใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออก และมีระเบียบวินัยมากขึ้น บุคคลต่างๆ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดการสอนแบบบูรณาการพอใจในชุดการสอนในระดับมากถึงมากที่สุด

พรชัย หนูแก้ว (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในระดับประถมศึกษาในส่วนที่เขาคอยให้สมบรูณ์ขึ้น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวาทกรรม ปัญญาธรรม และสามัคคีธรรม กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร โรงเรียน 12 คน ครูผู้สอน 38 คนศึกษานิเทศก์ 2 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 27 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และมีครูโรงเรียนละ 2 คน เป็นผู้ช่วยวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หลักสูตรแบบบูรณาการ แบบสังเกตพฤติกรรมประชาธิปไตย และแบบวัดเจตคติต่อประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า วิธีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการมี 4 ขั้นตอนคือ การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พฤติกรรมประชาธิปไตยหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่ากลุ่มควบคุม และพฤติกรรมประชาธิปไตยหลังทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าก่อนทดลอง และการจัดกิจกรรมของหลักสูตรบูรณาการที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมกับสภาพจริงของโรงเรียนอีกทั้งไม่มีผลกระทบต่อหลักสูตรที่โรงเรียนดำเนินการใช้อยู่เดิม

ศุภณรรณัฐ บุญซ้อน (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเกษตรพื้นฐาน เรื่อง “การปลูกกุหลาบ” โดยวิธีการสอนแบบบูรณาการซึ่งประเมินผลการเรียนด้วยแฟ้มสะสมงานกับวิธีการสอนแบบบรรยาย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาหลวง และโรงเรียนบ้านดอนชัย จังหวัดแพร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบรรยายและนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการ และเปรียบเทียบคะแนนเกณฑ์ร้อยละ 80 เปรียบเทียบคะแนนความก้าวหน้าทางพุทธิพิสัยของกลุ่มการสอนแบบบรรยายและกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ และรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มการสอนแบบบรรยายและกลุ่มการสอนแบบบูรณาการที่มีต่อการเรียนการสอนเรื่อง “การปลูกกุหลาบ” กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาหลวง และโรงเรียนบ้านดอนชัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 28 คน แบ่งเป็นกลุ่มการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 14 คน และกลุ่มการเรียนการสอนแบบบรรยาย 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนแบบบูรณาการ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า คะแนน

ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนและคะแนนความก้าวหน้าภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการมีความคิดเห็นที่ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบรรยาย

ณภัทร เกลิงบุญย์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง นิทานพื้นบ้านสุรินทร์กับการเรียนแบบบูรณาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนางมุด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและจุดมุ่งหมายในการแต่งหรือเล่านิทานพื้นบ้านและนำมาบูรณาการในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนบ้านนางมุด เครื่องมือที่ใช้ในการทำการวิจัย คือ แผนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้นิทานพื้นบ้านเป็นแกน 5 เรื่องบูรณาการกับเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา จำนวน 5 แผน และแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านเพิ่มมากขึ้นมากคิดเป็นร้อยละ 49.22 นักเรียนกล้าแสดงออกเป็นอย่างดี มีความสามารถในการคิดตามวุฒิภาวะของตน เรียนรู้ด้วยความสุขมีการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

จุพวดี จุพศักดิ์สกุล (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนชุมชนกระนวน จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอน 12 แผน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลวิจัยพบว่า นักเรียนร้อยละ 90 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์มาตรฐาน(ร้อยละ 70) โดยคะแนนรายบุคคล และค่าเฉลี่ยทั้งชั้นคิดเป็นร้อยละ 73.13 และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนแบบบูรณาการอยู่ในระดับมาก

รัชณีย์ ธนะวดี (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนแบบบูรณาการ โดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัว สำหรับนักเรียนโรงเรียนวัดสวนดอก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและใช้แผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นแกน ศึกษาการใช้แผนการเรียน

การสอน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนวัดสวนดอก จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการสอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ หน่วยละ 15-20 คาบ คาบละ 20 นาที แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า แผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่สร้างขึ้นมีลักษณะการบูรณาการเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ยกเว้นพลศึกษา) และกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (ยกเว้นงานเลือก) โดยใช้เนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นแกนในการเชื่อมโยงประสบการณ์ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่อง สิ่งแวดล้อมรอบตัว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนทุกคนมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทำให้มีความกระตือรือร้นอยากจะเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

อมรรัตน์ ศูนย์กลาง (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สำหรับครูประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสำหรับครูประถมศึกษาพัฒนาคู่มือและตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ ทดลองใช้คู่มือและประเมินผลและปรับปรุงคู่มือการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ประชากรที่ใช้ในการสำรวจข้อมูลพื้นฐานได้แก่ ศึกษานิเทศก์ 4 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 58 คน และครูประถมศึกษา 652 คน ขั้นตอนพัฒนาคู่มือการเรียนการสอนแบบบูรณาการใช้ครู 1 คน ขั้นทดลองใช้ครู 6 คนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 และขั้นทดลองใช้คู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ รวมทั้งขั้นประเมินผลและปรับปรุงคู่มือที่พัฒนาขึ้นใช้ครู 7 คนใน 6 โรงเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามปลายเปิด และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและมีความต้องการคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คู่มือควรประกอบด้วยคำชี้แจงในการใช้คู่มือ วัตถุประสงค์หลักการโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และแนวทางการประเมินผล ครูที่ทดลองใช้คู่มือแล้วสามารถจัดการเรียนการสอน

แบบบูรณาการโดยอิงกลุ่มประสบการณ์ได้ คุ่มมือทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการ และครูมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

อาทิษฐ์ ทนันทชัย (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ ภาษาไทยเป็นแกน สำหรับนักเรียนชาวเขา ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง อุปลัมภ์ 7 อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณา การที่ใช้กลุ่มภาษาไทยเป็นแกน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้แผนการสอนแบบ บูรณาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2543 จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ ภาษาไทยเป็นแกน 5 หน่วย ซึ่งใช้เวลาสอนรวม 300 คาบ คาบละ 20 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการ ทดลองสอน 5 สัปดาห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เฉพาะด้านด้าน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทักษะ ภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานพื้นฐาน อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการมีเนื้อหา กิจกรรม และสื่อการเรียน การสอนสัมพันธ์กัน ผลการเรียนรู้ที่นักเรียนมากกว่าร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ กำหนดไว้คือ ร้อยละ 60 ทั้ง 4 กลุ่ม

ประทีป ด่านแก้ว (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การทำมาหากิน โดยใช้วิธี สอนแบบบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมทางการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการทำมาหากิน โดยใช้วิธีสอนแบบ บูรณาการและเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีระดับเฉลี่ยร้อยละ 75 ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนบ้านบริหารชนบท จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนตามรูปแบบการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วยการทำมาหากิน โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ จำนวน 12 แผน ซึ่งเป็นการบูร ณาการกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและเนื้อหาที่นำมาบูรณาการ แต่ละวิชาจะใกล้เคียงและสัมพันธ์กับเนื้อหาหน่วยการทำมาหากินที่เป็นแกนแบบสังเกตพฤติกรรม การสอนของครู แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบบันทึก ประจำวันของครู และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) หน่วยการทำมาหากิน ผลการวิจัยสรุปได้คือ ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดผล นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะหลายด้าน และได้นำความรู้จากกลุ่มประสบการณ์ต่างๆที่นำเนื้อหา มาบูรณาการในหน่วยการทำงานากิน และนักเรียนได้รับการสอนแบบบูรณาการ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือร้อยละ 75

ผจญ โกจารย์ศรี (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาวิธีการและขั้นตอนของการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เอื้อต่อการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยมี 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู ประกอบด้วยครู 5 คน สอนรายวิชาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาละ 1 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 103 คน กลุ่มที่สองคือกลุ่มเป้าหมายในการนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครู โดยร่วมมือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไปปฏิบัติจริง ประกอบด้วยครู 6 คน ทำการสอนวิชาสังคมศึกษา 2 คน วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ วิชาละ 1 คน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 262 คน การดำเนินงานการพัฒนาแบบการพัฒนาวิชาชีพครูโดยการร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ 1) อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูเรียนรู้วิธีบูรณาการหลักสูตรและการจัดการและการจัดการเรียนการสอนเป็นเวลา 3 วัน 2) ครูนำวิธีการขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการไปปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 16 สัปดาห์ และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนให้การนิเทศและคำแนะนำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้ว ประเมินผลสรุปของการพัฒนาวิชาชีพครู โดยประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนแล้ว ประเมินผลสรุปของการพัฒนาวิชาชีพครูโดยประเมินพฤติกรรมของครูที่เปลี่ยนแปลงและด้านการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาด้วยการสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินตนเอง ผลการปฏิบัติงานของครู ประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และวัดระดับศักยภาพของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูร่วมมือกันจัดทำหน่วยเนื้อเรื่องหลังจากนั้นต่างคนต่างเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับหน่วยเนื้อเรื่องแล้วนำแผนการสอนไปใช้สอนจริง 2) ครูผู้ร่วมมือกันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมีระดับพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนและการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาสูงขึ้น นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการนี้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายวิชาสูงขึ้นและมีระดับศัภษาพสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) บริบทของโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการคือ ครูมีนักเรียนห้องละ 28-32 คน จัดนักเรียนแบบกะ จัดตารางเรียนแบบคาบยาวติดต่อกันเป็นช่วง และจัดตารางให้สามารถยืดหยุ่นได้ ครูครูสอนในระดับชั้นเดียว ครูครูมีเวลาว่างตรงกันเพื่อการประชุมร่วมกัน และโรงเรียนควรให้ครูมีอิสระในการตัดสินใจ

พรนิภา สมาเอี่ยม (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนแบบบูรณาการ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับตามแนวคู่มือครู มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนแบบบูรณาการ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับการสอนตามแนวคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางชัน (ปลื้มวิทยานุสรณ์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 35 คน กลุ่มทดลองสอนด้วยการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้กับคุณธรรมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยใช้วิชาประวัติศาสตร์เป็นแกน มี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นสรุปและขั้นประเมินผล กลุ่มควบคุมสอนด้วยการสอนแบบบูรณาการตามคู่มือครู ใช้เวลาทดลองสอนกลุ่มละ 20 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แผนการสอนแบบบูรณาการตามคู่มือครู แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ส 306 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณแบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับครูและแบบประเมินการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่สอนโดยแผนการสอนแบบบูรณาการตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่สอนโดยแผนการสอนแบบบูรณาการตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ไพลิน กาญจนภานุพันธ์ (2545) ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหา: การพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยการบูรณาการเนื้อหา

จากรายวิชาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (CBI) มีขั้นตอนคือ สำรวจความคิดเห็นของผู้สอนที่สอนวิชาภาษาอังกฤษและวิชาต่างๆ ในระดับชั้นที่สอน ผู้สอนทุกวิชาในระดับชั้นนั้นมาประชุมเพื่อคัดเลือกเนื้อหาาร่วมกัน สอบถามความสนใจของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เลือกและ กำหนดทักษะทางภาษาและกิจกรรมจาก เนื้อหาหลักและเนื้อหาย่อยเพื่อจัดทำแผนการสอน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบอีกว่า นักเรียนส่วนมากมีความพอใจวิธีการเรียนการสอนแนว CBI เนื่องจากได้บูรณาการความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษกับเนื้อหาวิชาต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งได้ร่วมกิจกรรมอย่างหลากหลาย สามารถพัฒนาทักษะหลักภาษาอังกฤษ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนนักเรียนทุกคนผ่านเกณฑ์การวัดและการประเมินผลที่กำหนด โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

ศิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการสำหรับใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร ศึกษาผลสัมฤทธิ์ เจตคติทางการเรียนของนักเรียน และศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงจากนักเรียน 225 คน โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 หลักสูตรบูรณาการที่ใช้สอนพัฒนาขึ้นโดยรูปแบบโยแมงมูมด้วยความร่วมมือของคณะครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และผู้วิจัย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 28.89 และระดับดีมากคิดเป็นร้อยละ 48.89 นักเรียน คณะครูและผู้ปกครองมีความเห็นที่ดีต่อหลักสูตรบูรณาการ นักเรียนมีเจตคติต่อเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และเอกสารประกอบการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด คณะครูทุกคนมีความเห็นด้วยเป็นอย่างมากในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรนี้ และผู้ปกครองเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้

จากงานวิจัยที่นำเสนอมาแล้วพบว่า หลักสูตรบูรณาการ มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (อาทิตย์ ทนันทชัย, 2544 และ ประทีป ด่านแก้ว, 2545) ผลสัมฤทธิ์รายวิชาและระดับศักยภาพสูงขึ้น (ผจญ โกจารย์ศรี, 2545) และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบบูรณาการนั้นมีผลคะแนนความก้าวหน้าภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบ

บรรยาย (ศุภณรรณัฐ บุญซ้อน, 2541) นอกจากเหนือไปจากการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์แล้ว ด้านเจตคติและพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเมื่อได้เรียนหลักสูตรบูรณาการนั้น พบว่า นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและเอกสารประกอบการเรียนการสอน (สิริพัชร เกษญาวิโรจน์, 2546) กล้าแสดงออก มีความสามารถในการคิดตามวุฒิภาวะของตน เรียนรู้อย่างมีความสุข มีการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์ (ณ ภัทร เถกิงบุญ, 2543) ทำให้มีความกระตือรือร้นอยากจะเรียน เนื้อหาที่เรียนเข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ (รัชณีย์ ธนชาติ, 2544) บางหลักสูตรที่มีการร่วมมือของครูเพื่อสอนเป็นคณะนั้นนักเรียนจะเกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้น เมื่อไม่เข้าใจสามารถซักถามครูที่อยู่ใกล้เคียงได้ทันที (จุริรัตน์ แผลงสร, 2533) นอกเหนือไปจากการใช้หลักสูตรบูรณาการในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาแล้ว ในการทดลองใช้ชุดการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัย ยังพบว่านักเรียนมีการพัฒนาการที่น่าพอใจ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออก อีกทั้งยังมีระเบียบวินัยมากขึ้นด้วย (อุไรวรรณ มีเพียร, 2537)

ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการซึ่งนั้น พบว่า ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนแบบบูรณาการและเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ (ณ ภัทร เถกิงบุญ, 2543 และ สิริพัชร เกษญาวิโรจน์, 2546) คณะครูมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ (อมรรัตน์ สุนย์กลาง, 2544) สำหรับหลักสูตรที่มีการร่วมมือกันและสอนเป็นคณะนั้น ครูมีความเห็นว่า การสอนเป็นคณะทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นกว่าสอนโดยครูคนเดียว ครูมีความรู้สึกว่าภาระการทำงานลดลงเพราะมีการช่วยเหลือกัน มีการยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น (จุริรัตน์ แผลงสร, 2533) และยังพบว่าครูผู้ร่วมมือกันจัดหลักสูตรบูรณาการจะมีระดับพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนและร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาสูงขึ้น (ผจญ โกจารย์ศรี, 2545) อีกด้วย

หากมองภาพรวมงานวิจัยภายในประเทศจะพบว่า ส่วนใหญ่ผู้วิจัยมักจะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภายในศาสตร์เดียวกันในความหมายของการจัดการเรียนการสอน เช่น การบูรณาการวิธีสอนที่หลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) (ประทีป ด่านแก้ว, 2545) การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรพื้นฐานเรื่อง “การปลูกกุหลาบ” (ศุภณรรณัฐ บุญซ้อน, 2541) การสอนวิชาภาษาอังกฤษในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (จุพวดี จุฬศักดิ์สกุล, 2544) และในระดับมัธยมศึกษา (ไพลิน กาญจนพานุพันธ์, 2545) สำหรับการบูรณาการข้ามศาสตร์นั้น จะมีลักษณะการบูรณาการทั้งที่ใช้กลุ่มสาระใดกลุ่มสาระหนึ่งเป็น

แกน เช่น ใช้วิชาภาษาไทยเป็นแกน (อาทิตย์ พนันชัย, 2544) และการบูรณาการโดยใช้มโนทัศน์ (concept) เป็นแกน เช่น “ตลาดนัดหน้าวัด” ซึ่งมีการบูรณาการวิชา ภาษาอังกฤษ สร้างเสริม ลักษณะนิสัย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ภาษาไทย คณิตศาสตร์ การงานพื้นฐานอาชีพเข้าด้วยกัน (สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์, 2546) และ “บ้านแสนรัก” ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่มีเนื้อหาในวิชางานบ้าน งาน เกษตร งานประดิษฐ์และงานช่างบูรณาการกัน (จุรีรัตน์ แผลงศร, 2533)

งานวิจัยต่างประเทศ

Murphy (1993) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของหลักสูตรบูรณาการต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ของนักเรียน เจตคติของครูและผู้บริหาร และประสิทธิภาพของครู จุดประสงค์เพื่อการศึกษา อิทธิพลของหลักสูตรบูรณาการต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียน เจตคติของครูและผู้บริหาร และประสิทธิภาพของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 โรงเรียนในรัฐ อริโซนา เป็นโรงเรียนนำร่องที่ใช้หลักสูตรบูรณาการ 3 โรงเรียน ไม่ใช้หลักสูตรบูรณาการ 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่ท้องถิ่นสร้างขึ้นใช้เป็น เกณฑ์ แบบวัดบุคลิกลักษณะและเจตคติต่อหลักสูตรบูรณาการของครูและผู้บริหารและแบบวัด ประสิทธิภาพของครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและทักษะเพิ่มขึ้นครูและผู้ร่วมงานในการใช้หลักสูตรบูรณาการมีเจตคติทางบวกต่อการสอน ตามหลักสูตรบูรณาการในขณะที่ครูที่สอนตามหลักสูตรรายวิชามีเจตคติเป็นกลางต่อการสอนของ ตน และครูที่สอนตามหลักสูตรบูรณาการ ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างมากระหว่าง ประสิทธิภาพของครูและความเชื่อที่ว่านักเรียนสามารถเรียนรู้ได้มากในหลักสูตรบูรณาการ

Walter (1995) ได้ทำการวิจัยเรื่อง มุมมองของนักการศึกษาจากประเทศอังกฤษเกี่ยวกับการ ใช้หลักสูตรบูรณาการ: การใช้หัวข้อเรื่องในการสอนวิชาสังคมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่ออธิบายมุมมองหรือทัศนคติของนักการศึกษาในประเทศอังกฤษซึ่งเคยใช้และมีความรู้ในเรื่อง หลักสูตรบูรณาการในการสอนวิชาสังคมศึกษา เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ครูใน ประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ร่วมงาน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบ สัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด 3 ข้อ ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 4 สัปดาห์ และมีการ บันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ไว้ด้วย ผลการวิจัยสรุปว่า การบูรณาการหลักสูตรขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ของผู้ร่วมงานเป็นสำคัญ ซึ่งนับได้ว่าเป็นหัวใจของการบูรณาการหลักสูตร และการบูรณาการมีผล ในทางบวกต่อการเรียนการสอน ซึ่งการทำงานควรประกอบด้วย 1) การทำงานกลุ่ม 2)

ประสบการณ์การเรียนรู้โดยตรง 3) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้งานวิจัยเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า การใช้วิชาสังคมศึกษาเป็นแกนเป็นกลวิธีที่ประสบความสำเร็จสำหรับการนำเนื้อหาวิชาอื่นมาบูรณาการเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ นักเรียนได้เป็นอย่างมาก และมีคุณค่าและประโยชน์แก่นักเรียนเป็นอย่างมาก

Rizzato (1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์การอ่าน การเขียน และการพัฒนาทางภาษาในโปรแกรมของโรงเรียนที่เรียนแบบบูรณาการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแบบเดิมกับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแบบบูรณาการในด้านการอ่าน การเขียน และพัฒนาการทางภาษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4-6 งานวิจัยเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากความวิตถรวบยอดที่ว่า การสอนตามหลักสูตรบูรณาการดีกว่าการสอนที่จำกัดขอบเขตของรายวิชา การสอนแบบบูรณาการเหมาะสำหรับการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ เน้นการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริงมากกว่า 40 ปี และพบว่า หลักสูตรบูรณาการช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรบูรณาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา กับนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรแบบปกติในด้านการอ่าน การเขียนและพัฒนาการทางภาษา งานวิจัยนี้ยืนยันได้ว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกระหว่างการสอนตามหลักสูตรบูรณาการกับผลการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการอ่าน การเขียน และพัฒนาการทางภาษา

Jenks (1998) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการและพัฒนาการทางการเรียนรู้ของนักเรียน โดย Jenks ได้เสนอว่า ระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการประเมินและมีการรับรองคุณภาพมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1980 ได้คาดหวังว่านักเรียนต้องสามารถประยุกต์การใช้ทักษะต่างๆ ในการเรียนรู้เพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้นโรงเรียนต่างๆ จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนได้ให้การช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถปรับตัวในการเรียนที่โรงเรียนมัธยมศึกษาได้ และหลักสูตรนี้สามารถช่วยพัฒนาเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการได้

Dougherty (1999) ได้ศึกษาหลักสูตรบูรณาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยออกแบบหน่วยการเรียนในโปรแกรมหลักสูตรบูรณาการ ใช้การบูรณาการแบบข้ามวิชาซึ่งมีความคิดเห็นว่าบูรณาการได้ 2-3 วิชาจะดีที่สุด ผลการศึกษาพบว่า โปรแกรมหลักสูตร การบูรณาการเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปเป็นอย่างดีทั้งโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับ

มหาวิทยาลัย และมีความพยายามในการนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรมีการเตรียมครูที่จะร่วมทำงานในการสร้างหลักสูตรบูรณาการอย่างเพียงพอ และนอกจากนี้ยังพบว่าคณะครูยังขาดประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม

Hulley (1999) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ทักษะการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ จริยธรรม ค่านิยมทางการเรียนรู้ และการสื่อสารในการเรียนรู้ เนื้อหาวิชาต่างๆ ในหลักสูตรได้นำมาบูรณาการร่วมกัน เช่น วรรณคดีกับ สังคมศึกษา และคณิตศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ โดยมีจุดประสงค์คือ การบูรณาการวิทยาศาสตร์กับ สังคมศึกษาเพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นเกรด 5 ครูสามารถสร้างชุดการสอนตามแผนการสอนแบบบูรณาการ รวมทั้งบูรณาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และประวัติและธรรมชาติของวิชาวิทยาศาสตร์ในมุมมองของแต่ละคน ครูกระตุ้นการใช้แผนการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการสอนแบบบูรณาการของตน และหวังว่าคณะครูจะขยายผลในการใช้หลักสูตรบูรณาการต่อไป

Johnson (1999) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของเด็กเกรด 1 โรงเรียนที่อยู่ในเมืองที่สอนด้วยหลักสูตรบูรณาการ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ในการอ่าน และศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลนักเรียนทำการบ้านที่บ้าน โดยการเปรียบเทียบการสอนด้วยกระบวนการเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียนกับการสอนด้วยวิธีแยกวิชาแบบเดิม มีการสำรวจทั้งความสัมพันธ์ของผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการทำการบ้านการอ่าน และคะแนนความสำเร็จของนักเรียน ปรากฏว่าผู้ปกครองมีความกระตือรือร้นในการดูแลนักเรียนทำการบ้านที่ครูกำหนดให้ และนักเรียนมีผลทางการอ่านเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศแสดงให้เห็นว่า ระบบการประเมินและการรับรองคุณภาพนั้นคาดหวังว่านักเรียนต้องสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ในการเรียนรู้เพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้น โรงเรียนต่างๆ จึงได้มีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน (Jenks, 1998) นอกเหนือไปจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะของผู้เรียนในด้านการอ่าน การเขียนและพัฒนาการทางภาษาที่เพิ่มขึ้นจากการเรียนตามหลักสูตรบูรณาการ การใช้การศึกษาแบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนพัฒนาการแก้ปัญหา ทักษะการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ จริยธรรม ค่านิยมทางการเรียนรู้ (Hulley, 1999) รวมไปถึงการมีเจตคติที่ดีของครูและผู้ร่วมงานในการใช้หลักสูตรบูรณาการ (Murphy, 1993 and Rizzato, 1996) แล้ว งานวิจัย

ต่างประเทศยังได้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนที่สอนด้วยหลักสูตรบูรณาการนั้น ผู้ปกครองจะมีความกระตือรือร้นในการดูแลนักเรียนทำการบ้านที่ครูกำหนดให้ (Johnson, 1999) และสิ่งสำคัญในการบูรณาการหลักสูตร นั่นคือ ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน (Walter, 1995) จึงควรมีการเตรียมครูที่จะร่วมทำงานในการสร้างหลักสูตรบูรณาการอย่างเพียงพอ เนื่องจาก ครูยังขาดประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Dougherty, 1999)

เป็นที่น่าสังเกตว่า งานวิจัยที่ผ่านมามักจะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพียงชั้นปีใดชั้นปีหนึ่ง มิได้มีการวางโครงสร้างหลักสูตรเป็นบูรณาการ แต่สำหรับงานวิจัยนี้จะแตกต่างกับงานวิจัยดังกล่าวมาในแง่มุมมองของวางแผนบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตร กล่าวคือ ผู้วิจัยจะร่วมมือกับบุคลากรของสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการโดยวางโครงสร้างทั้งรายวิชาบูรณาการและรายวิชาเดี่ยวที่ได้บูรณาการ จนได้หน่วยการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้งช่วงชั้นที่ 1 และ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) แล้วจึงพัฒนารายวิชาบูรณาการในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งการวางแผนไว้ล่วงหน้าจนครบทุกชั้นปีนี้ก็ เพื่อให้คณะครูมองเห็นความสอดคล้องต่อเนื่องของสิ่งที่สถานศึกษาได้จัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดความตระหนักว่า ทุกสิ่งที่จะจัดให้ผู้เรียนเป็นสิ่งที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ผู้เรียนจะเรียนอย่างมีจุดหมายแล้ว ครูก็ยังสอนอย่างมีจุดมุ่งหมายด้วย รวมไปถึงเกิดการร่วมมือกันระหว่างเพื่อนครูซึ่งอยู่ต่างกลุ่มสาระและต่างระดับชั้นในการพัฒนาการศึกษา ซึ่ง ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าถึงแม้งานวิจัยนี้จะเสร็จสิ้นลง สถานศึกษาและ บุคลากรจะยังคงสามารถดูแลหลักสูตร และพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาต่อไปได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปประเด็นที่สำคัญได้ดังนี้

1. การบูรณาการหลักสูตร สามารถทำได้ทั้งการบูรณาการภายในศาสตร์เดียว ซึ่งมักเป็นการบูรณาการหลักสูตรในความหมายของจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ส่วนการบูรณาการข้ามศาสตร์นั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การบูรณาการโดยใช้กลุ่มสาระใด กลุ่มสาระหนึ่งเป็นแกน และการบูรณาการโดยใช้ข้าม โนทัศน์ (concept) เช่น ความเป็นชีวิต อาชีพ ปรัชญา ฯลฯ เป็นแกน

2. การบูรณาการหลักสูตรมีวิธีการที่หลากหลาย สามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการได้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ ระดับปฐมวัย ช่วงชั้นที่ 1 – 2 (ประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) ช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6) จนถึงระดับอุดมศึกษา

3. การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการ ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย นักเรียนมีเจตคติที่ดีและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

4. สิ่งสำคัญในการบูรณาการหลักสูตร คือ ความร่วมมือของผู้ร่วมงานซึ่ง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้วิจัย การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการจึงควรบริหารจัดการและดำเนินการภายใต้ความต้องการของสถานศึกษาเอง

ในการวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมีคำถามที่ต้องการค้นหาคำตอบ คือ หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะอย่างไร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและนำเสนอเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิธีการวิจัย
3. กลุ่มประชากร
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ จากเอกสาร หนังสือ อินเทอร์เน็ต งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนารายวิชาและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Mapping Unit Plan ในรูปแบบที่ทำการวิจัยนี้ นำมาจากหนังสือ “จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้” ซึ่งเขียนโดย นาดยา ปิณฑนานนท์ (2546) ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินงานการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการตรวจเอกสาร สังเกต สทนทนา สัมภาษณ์ และประชุม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเช่น ผู้บริหาร คณะครู ผู้รู้ในชุมชน คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา

1.2 เตรียมการพัฒนาหลักสูตร ที่แจ้งให้ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษารู้และตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ

1.3 วางแผนการพัฒนาหลักสูตร คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา คณะครูร่วมกัน เลือกรูปแบบในการบูรณาการหลักสูตรว่า จะใช้รายวิชา หรือ ไข่มโนทัศน์ต่างๆ เป็นแกน คณะครู ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐาน เขียนคำอธิบายรายวิชา และกำหนดหน่วยการเรียนรู้

1.4 จัดทำหลักสูตรบูรณาการ คณะครูร่วมกันจัดทำโครงสร้างหลักสูตรครบทุกรายวิชา ทุกชั้นปี และทำการเชื่อมโยงกับมาตรฐาน (ทั้งรายวิชาที่บูรณาการและรายวิชาเดี่ยวที่ไม่ได้ บูรณาการ)

1.5 นำโครงสร้างหลักสูตรที่ได้ไป ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนประเมินความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไข นำเสนอ คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาแล้วจึงนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2 ในการพัฒนารายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

2. ขั้นตอนการพัฒนารายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.1 สร้างรายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยคณะครูผู้สอนช่วง ชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันสร้างรายวิชาบูรณาการ รวมไปถึงการวางแผนการเรียนรู้ ออกแบบเอกสารประกอบการเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอน เตรียมแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นต้อง ใช้ในรายวิชาบูรณาการ

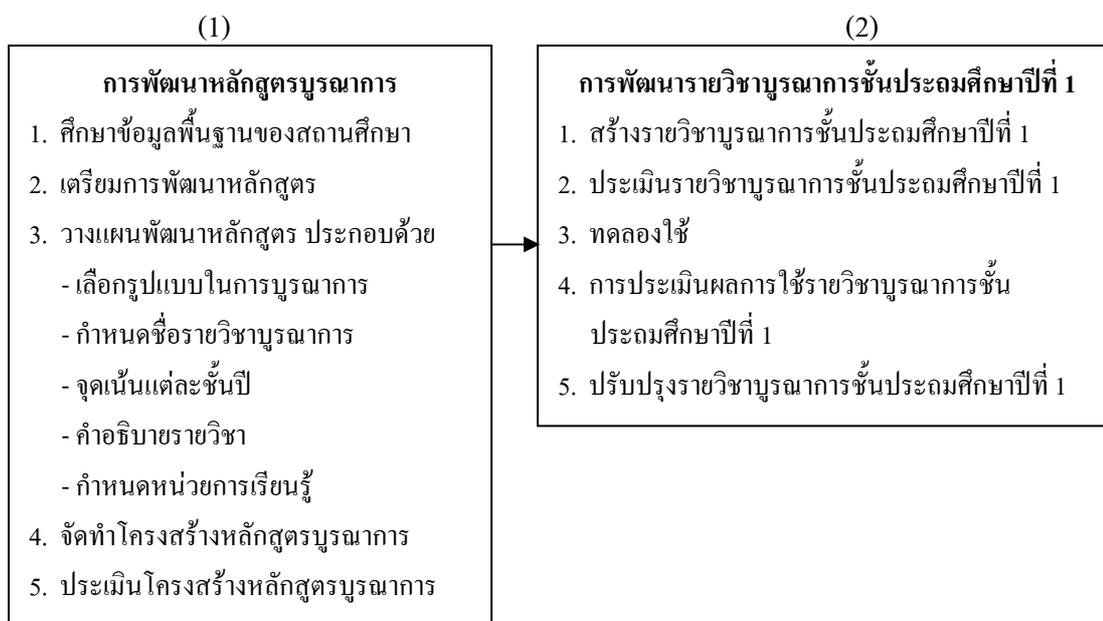
2.2 นำรายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนประเมินความเหมาะสมปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปสู่การทดลองใช้

2.3 ทดลองใช้รายวิชาบูรณาการ ที่ออกแบบขึ้น โดยครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2549

2.4 ประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้วิจัยทำการประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือในการวิจัยต่าง ๆ และนำผลการประเมินเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

2.5 ปรับปรุงรายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ได้รายวิชาที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นตัวอย่างให้คณะครูในการพัฒนารายวิชาบูรณาการในชั้นปีอื่นๆ ต่อไป

สามารถแสดงเป็นกรอบแนวคิดวิธีวิจัย ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดวิธีวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา:

โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจาก ประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่

1. ครูประจำวงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 ที่ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเรา และครอบครัว ร่วมกันกับผู้วิจัย และเป็นครูผู้สอนจำนวน 2 คน
2. นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ศิลปะการดำเนินชีวิต ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน
3. ผู้ปกครองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้มีดังนี้

1. แบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้จดข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นงานวิจัย (ภาคผนวก ก)
2. หลักสูตรบูรณาการและแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan (ภาคผนวก ข)
3. เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว (ภาคผนวก ค)

4. แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วย และเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 (ภาคผนวก ง)

5. แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ให้ครูเขียนประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 (ภาคผนวก จ)

6. แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ปกครองเขียนแสดงความคิดเห็นเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 (ภาคผนวก ฉ)

7. แบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้น ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้งานหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ปัญหา อุปสรรคที่และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 (ภาคผนวก ช)

8. แบบสังเกตการเรียนการสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว (ภาคผนวก ซ)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการเขียนแบบบันทึก

2. สร้างแบบบันทึกอย่างไม่เป็นทางการ ฉบับสมบูรณ์ โดยระบุวันที่ วิธีการดำเนินงาน ผลของงาน ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางแก้ไข เพื่อให้มองเห็นภาพรวมของการปฏิบัติงาน

หลักสูตรบูรณาการและแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการและแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan ด้วยการศึกษารื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดประชุมให้แก่คณะครูเพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาตำรา วารสาร บทความ คู่มือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรบูรณาการ แนวคิดในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ข้อดีและข้อจำกัดของหลักสูตรบูรณาการ ทฤษฎีการเรียนรู้และการพัฒนาหลักสูตร และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการตรวจเอกสาร สังเกต สนทนา สัมภาษณ์ และประชุม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเช่น ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการอำนวยการ สถานศึกษา

3. เตรียมการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษารู้และตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ
4. วางแผนการพัฒนาหลักสูตร คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา คณะครูร่วมกันเลือกรูปแบบในการบูรณาการว่าจะใช้วิชา หรือ วิชา โน้ตสั้นต่าง ๆ เป็นแกน คณะครูร่วมวิเคราะห์มาตรฐาน เขียนคำอธิบายรายวิชาและกำหนดหน่วยการเรียนรู้
5. จัดทำหลักสูตรบูรณาการ คณะครูร่วมกันจัดทำโครงสร้างหลักสูตรครบทุกรายวิชา ทุกชั้นปีและทำการเชื่อมโยงกับมาตรฐาน (ทั้งรายวิชาที่บูรณาการ และรายวิชาเดี่ยวที่ไม่ได้บูรณาการ)
6. ผู้วิจัยตรวจสอบ โครงสร้างหลักสูตรที่ได้และนำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนประเมินความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไป ใช้ในการพัฒนารายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป
7. นำโครงสร้างหลักสูตรที่ผ่านการประเมินตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนแล้ว ไปเสนอคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาเพื่อประเมินความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง
8. นำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมแล้ว ไปใช้ในการพัฒนารายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป
9. คณะครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันสร้างรายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมไปถึงการวางแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan ออกแบบเอกสารประกอบการเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอน เตรียมแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในรายวิชาบูรณาการ
10. นำแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan และเอกสาร

ประกอบการเรียนการสอนที่ได้ไป ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนตรวจแก้ไข

11. ปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปการทดลองใช้ในปีการศึกษา 2549

เอกสารประกอบการเรียนการสอน

เอกสารประกอบการเรียนการสอน ได้แก่ ใบความรู้ที่ใช้อ่านประกอบการเรียนรู้ทุกหัวข้อในแต่ละวัน ใบงาน และแบบฝึกหัด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างร่วมกับคณะครู ดังนี้

1. ศึกษา วิธีการทำเอกสารประกอบการเรียน วิธีการทำแบบฝึกหัด จากหนังสือ ตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆ

2. ร่างเนื้อหาสาระและจัดวางรูปภาพประกอบ ทั้งใบความรู้และแบบฝึกให้สอดคล้องเหมาะสมกับแผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3. ผู้วิจัยตรวจสอบเอกสารประกอบการเรียนการสอน แล้วนำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

แบบสำรวจ ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ

2. รวบรวมข้อมูลประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างแบบวัดความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรบูรณาการสำหรับนักเรียนช่วงชั้น

ที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบด้านต่างๆ ได้แก่ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน เอกสาร สื่อประกอบการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลการเรียน

3. สร้างแบบสำรวจที่ข้อความเป็นประโยคที่เข้าใจง่าย ใช้ถ้อยคำชัดเจน กะทัดรัด โดยลักษณะการตอบจะเป็นการเลือกตอบและตอบคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ

4. พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนของข้อความและคำตอบแต่ละข้อ

5. นำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะแล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

6. สร้างแบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ เป็นฉบับสมบูรณ์

แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะ

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ (ซึ่งสถานศึกษาเลือกเป็นแกนในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านทักษะการคิด ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมไทย และด้านประชาธิปไตย

3. สร้างแบบสำรวจที่ข้อความเป็นประโยคที่เข้าใจง่าย ใช้ถ้อยคำชัดเจน กะทัดรัดโดยลักษณะการตอบแบบสอบถามจะเป็นการเลือกตอบ เติมคำสั้นๆ และตอบคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ

4. พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนของข้อความและคำตอบแต่ละข้อ

5. นำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

6. สร้างแบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นฉบับสมบูรณ์

แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็น

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ (ซึ่งสถานศึกษาเลือกเป็นแกนในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านทักษะการคิด ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมไทย และด้านประชาธิปไตย

3. สร้างแบบสำรวจที่ข้อความเป็นประโยคที่เข้าใจง่าย ใช้ถ้อยคำชัดเจน กะทัดรัดโดยลักษณะการตอบแบบสอบถามจะเป็นการเลือกตอบ เต็มคำสั้นๆและตอบคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ

4. พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนของข้อความและคำตอบแต่ละข้อ

5. นำไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

6. สร้างแบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวเป็นฉบับสมบูรณ์

แบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสำรวจ การประเมินคุณลักษณะจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ

2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นกรอบแนวคิดให้ครูประจำช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

3. สร้างแบบสำรวจที่ข้อความเป็นประโยคที่เข้าใจง่าย ใช้ถ้อยคำชัดเจน กะทัดรัดโดยลักษณะการตอบแบบสอบถามจะเป็นการเลือกตอบ เต็มคำสั้นๆและตอบคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นของตนเองอย่างอิสระ

4. พิจารณาความเหมาะสม ความชัดเจนของข้อความและคำตอบแต่ละข้อ
5. นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะ แล้วปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

แบบสังเกตการเรียนรู้ การสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ การสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการเขียนแบบสังเกต
2. กำหนดกรอบแนวความคิดว่าจะสังเกตการจัดการเรียนรู้ การสอนด้านต่าง ๆ ดังนี้ ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระในแต่ละวัน บรรยากาศในการเรียนการสอน พฤติกรรมในการเรียน การสอน การใช้สื่อ เทคนิคและทักษะอื่นๆ ประกอบการสอน
3. สร้างแบบสังเกตการจัดการเรียนรู้ การสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตอย่างไม่เป็นทางการ ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ผู้วิจัยและคณะครูได้ดำเนินการดังนี้

1. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ดำเนินการสอนตามแผนจัดการเรียนรู้ลักษณะ Mapping Unit Plan (ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2549 ถึงวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2550)
2. ผู้วิจัยสังเกตการจัดการเรียนรู้ การสอนในแต่ละวันอย่างไม่เป็นทางการ และบันทึกข้อมูลไว้โดยสังเกตสิ่งต่อไปนี้

2.1 ความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของหลักสูตร การบูรณาการและกิจกรรมการเรียนการสอนที่วางแผนไว้ในแต่ละวัน

2.2 พฤติกรรมของนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ

2.3 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการเรียนการสอนแต่ละเรื่อง ทั้งใบความรู้และแบบฝึกหัด

2.4 บรรยากาศในการเรียนการสอน การใช้สื่อ เทคนิคและทักษะอื่นๆ ประกอบการสอนของครูผู้สอน

3. สรุปความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยและเมื่อจบการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 แล้ว โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ ประกอบกับสัมภาษณ์ถ่ายกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียน เพื่อสัมภาษณ์นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ในประเด็นต่าง ๆ เป็นกลุ่มย่อยครั้งละ 5 คน จนได้ข้อมูลจากนักเรียนครบทั้ง 44 คน

4. สรุปผลการประเมินคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยให้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 แล้ว โดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะฯ

5. สรุปความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หลังจากนักเรียนเสร็จสิ้นการเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 แล้ว โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นฯ

6. สรุปความคิดเห็นของความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยจะให้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 แล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การประชุม สนทนา การสังเกต นำมาวิเคราะห์โดยการสรุปประเด็นสำคัญและเขียนเชิงพรรณนา

2. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (Index of Concordance :IOC) สำหรับความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหน่วย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อสรุปภาพรวมของความคิดเห็นในด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรม ด้านวิธีการประเมินผล นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง และการเขียนเชิงพรรณนา

3. ข้อมูลจากการประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยครู นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อสรุปภาพรวมคุณลักษณะของผู้เรียนตามความต้องการของสถานศึกษาได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านทักษะการคิด ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมไทย ด้านประชาธิปไตย นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง และการเขียนเชิงพรรณนา

4. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

บูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเพื่อสรุปภาพรวมคุณลักษณะของผู้เรียนตามความต้องการของสถานศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านทักษะการคิด ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรมไทย ด้านประชาธิปไตย นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง และการเขียนเชิงพรรณนา

5. ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำมาวิเคราะห์โดยแจกแจงค่าความถี่และร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตาราง และเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยดำเนินการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการไว้ครอบคลุมทั้ง 6 ชั้นปี ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 – 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) พัฒนารายวิชาบูรณาการที่มีจุดเน้นแตกต่างกันไปในแต่ละชั้นปี และทำการทดลองใช้ จากนั้นจึงทำการประเมินผลจากการใช้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนโดยผู้ปกครองและ ครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว และความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการปรับปรุงหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ และตอนที่ 2 การพัฒนารายวิชาบูรณาการ โดยมีผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ประกอบด้วยผลด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการพัฒนาหลักสูตร

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ได้แก่ ข้อมูลที่ตั้งและสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน ประวัติด้านความเป็นมา ข้อมูลปัจจุบันและการบริหารงานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยาแล้ว จึงเข้าร่วมการประชุมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนศรีรัตนวิทยา ในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 เพื่อเตรียมการพัฒนาหลักสูตร โดยการชี้แจงถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาต่างเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และหลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่มีคุณค่า เป็นทางเลือกใหม่ของสถานศึกษา ซึ่งหลักสูตรบูรณาการนี้เหมาะสมกับการหล่อหลอมเตรียมความพร้อมและเตรียมชีวิตของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้าน และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีโครงสร้างหลักสูตรเป็นบูรณาการนั้นเป็นการประกาศเป้าหมายและจุดเน้นของสถานศึกษาอย่างชัดเจนว่าจะจัดการศึกษาไปในลักษณะใด เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (accountability) และการเป็นจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็น และคุณค่าที่มีอยู่ในท้องถิ่นของสถานศึกษา สอดคล้องกับชีวิตของผู้เรียน ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 อันจะนำไปสู่คุณภาพของการจัดการศึกษาในที่สุด

2. การวางแผนพัฒนาหลักสูตร

คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาและคณะครูร่วมกันเลือกรูปแบบในการบูรณาการหลักสูตรว่าจะใช้กลุ่มสาระ รายวิชา หรือใช้โมดูลเป็นแกน จากนั้นคณะครูร่วมกันกำหนดชื่อรายวิชาบูรณาการ จุดเน้นแต่ละชั้นปี วิเคราะห์มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อเขียนคำอธิบาย และกำหนดหน่วยการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เลือกรูปแบบในการบูรณาการ

คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาและคณะครู เลือกกลุ่มสาระที่จัดเป็นรายวิชาบูรณาการ และ รายวิชาเดี่ยว ในแต่ละช่วงชั้นดังต่อไปนี้

2.1.1 ในระดับช่วงชั้นที่1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่1–3) รายวิชาบูรณาการประกอบด้วย กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะสาระทัศนศิลป์) รายวิชาเดี่ยว ได้แก่ กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะสาระดนตรีและสาระนาฏศิลป์)

2.1.2 ในระดับช่วงชั้นที่2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่4–6) รายวิชาบูรณาการประกอบด้วย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะสาระทัศนศิลป์) รายวิชาเดี่ยว ได้แก่ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะสาระดนตรีและสาระนาฏศิลป์)

ในการบูรณาการหลักสูตรนี้ คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาและคณะครูได้นำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนมาเป็นแกน ซึ่งวิสัยทัศน์ของโรงเรียนได้แก่ “มุ่งผลิตผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นของวิสัยทัศน์โรงเรียนศรีรัตนวิทยาแล้วพบว่า คุณลักษณะของผู้เรียนที่สถานศึกษาต้องการพัฒนามี 6 ประเด็น ได้แก่ คุณธรรม ทักษะการคิด การใช้เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทย และประชาธิปไตย

2.2 กำหนดชื่อรายวิชาบูรณาการ

คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรได้ร่วมกันเสนอชื่อรายวิชาบูรณาการ ผู้วิจัยร่วมกันพิจารณาความหมาย ความสอดคล้องกับประเด็นวิสัยทัศน์และรายวิชาที่นำมาบูรณาการได้ชื่อ

รายวิชาบูรณาการ 3 ชื่อ ได้แก่ 1) รายวิชาบูรณาการพลเมืองดีของสังคม 2) รายวิชาบูรณาการมวลความรู้สู่คุณภาพชีวิต และ 3) รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต

จากนั้นผู้วิจัยจึงนำรายชื่อทั้ง 3 เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน คณะกรรมการให้ข้อเสนอแนะว่า ชื่อแรก อาจปรับเป็น “พลเมืองดี” ชื่อที่สองควรปรับให้กระชับยิ่งขึ้นเป็น “คุณภาพชีวิต” และชื่อที่สามเหมาะสมดีแล้ว คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้ชื่อรายวิชาบูรณาการว่า รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต

2.3 จุดเน้นแต่ละชั้นปี

หลังจากได้ชื่อรายวิชาแล้ว คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยจึงร่วมกันวางจุดเน้นแต่ละปี โดยในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3) ได้ใช้หลักการเรียงประสบการณ์จากใกล้ตัวไปไกลตัว และช่วงชั้นที่ 2 ได้วางจุดเน้นไปในบริบทต่างๆ โดยนำสิ่งแวดล้อม สังคม จริยธรรมมาเป็นแนวทางในการวางจุดเน้น ซึ่งทำให้ได้ชื่อรายวิชาบูรณาการที่มีจุดเน้นรายปีดังต่อไปนี้

- 2.3.1 ชั้น ป. 1 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว
- 2.3.2 ชั้น ป. 2 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ชุมชนของเรา
- 2.3.3 ชั้น ป. 3 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: หลากหลายในวิถีชีวิต
- 2.3.4 ชั้น ป. 4 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: มีอะไรในอาชีพ
- 2.3.5 ชั้น ป. 5 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ชีวิตที่ดีงาม
- 2.3.6 ชั้น ป. 6 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

จากรายชื่อรายวิชาดังกล่าว จะสะท้อนให้ผู้ผู้อ่านรายชื่อวิชานี้มองเห็นรายละเอียดของรายวิชาได้อย่างชัดเจนว่า เป็นรายวิชาบูรณาการที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศิลปะต่างๆ ในการดำรงชีวิต โดยในแต่ละปีจะมีจุดเน้นซึ่งเป็นเป้าหมายในการเรียนที่แตกต่างกันไปทั้งนี้ เป็น สติของสถานศึกษาซึ่งสามารถจัดการจัดรายวิชาพื้นฐานที่แตกต่างกัน แต่ผู้เรียนได้สาระและมาตรฐานครบถ้วนตามช่วงชั้นเหมือนกันตามที่ประเทศกำหนดได้

2.4 คำอธิบายรายวิชา

เมื่อกำหนดชื่อรายวิชาบูรณาการที่มีจุดเน้นแต่ละปีอย่างชัดเจนแล้วคณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยจึงกำหนดคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับชื่อรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตชั้นปีต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1 คำอธิบายรายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิตโดยคำนึงถึง คุณธรรม มีทักษะการคิด รู้จักใช้เทคโนโลยี มีส่วนร่วมรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย รวมไปถึงการมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย นับเป็นศาสตร์และศิลป์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จและมีความสุขในสังคม

อนึ่ง รายวิชานี้เป็นรายวิชาบูรณาการซึ่งในระดับช่วงชั้นที่ 1 จะประกอบไปด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีและกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์) และสำหรับช่วงชั้นที่ 2 จะประกอบไปด้วยกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์)

ก. ชั้น ป.1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

เรียนรู้สิ่งที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัวโดยใช้คุณธรรมเป็นเส้นทางสัมพัศความเป็นไปและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต ความงามของการมีมารยาทแบบไทย การปรับตัวเข้าเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมไปถึงการฝึกความคิดสร้างสรรค์ในการนำสิ่งที่ผู้อื่นมองไม่เห็นคุณค่ามาใช้ประโยชน์ โดยเรียนรู้ผ่านทางการอภิปราย การสำรวจ การสังเกต การทดลองและ การลงมือปฏิบัติ

ข. ชั้น ป.2 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ชุมชนของเรา

เรียนรู้ถึงการดำเนินชีวิตในชุมชน ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ฝึกการวางแผน การจินตนาการ ความประหยัด ความกล้าแสดงออก โดยสามารถนำวัสดุ อุปกรณ์ในท้องถิ่นมาใช้เพื่อสร้างความเพลิดเพลิน เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน มีจิตสาธารณะและตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในระบบประชาธิปไตย ผ่านทางการอภิปราย การสำรวจ การสังเกต การแสดงบทบาทสมมติและการมือปฏิบัติ

ค. ชั้น ป.3 ศิลปะการดำเนินชีวิต : หลากหลายในวิถีชีวิต

เรียนรู้ถึงความแตกต่าง หลากหลายในวิถีชีวิต รู้วิธีการวางแผนในการใช้จ่ายอย่างพอเพียงเพื่อความสุขในชีวิต การเพิ่มมูลค่าของสิ่งที่มีอยู่ ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและรู้จักการใช้อย่างประหยัด คุ่มค่า อนุรักษ์ ศึกษาความเป็นไปของประเทศ ไทยและเพื่อนบ้าน ผ่านทางการค้นคว้า อภิปราย การสำรวจ การทดลอง การแสดงบทบาทสมมติ การจัดนิทรรศการและการลงมือปฏิบัติ

ง. ชั้น ป.4 ศิลปะการดำเนินชีวิต: มีอะไรในอาชีพ

ใช้ทักษะ การอ่าน การฟัง การดูอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพในด้าน คุณธรรมที่สำคัญในการประกอบอาชีพ การวางแผนธุรกิจ การใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อทุนแรงและลดค่าใช้จ่าย ดูแลสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ของอาชีพ วัฒนธรรมและสภาพท้องถิ่น รวมไปถึงบทบาท หน้าที่และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ผ่านทางการศึกษาวรรณกรรมต่างๆ และถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ออกมาทางการเขียน การพูด รวมไปถึงการสร้างสรรค้งานศิลปะได้

จ. ชั้น ป.5 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ชีวิตที่ดั่งงาม

ใช้ทักษะ การอ่าน การฟัง การดูอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือในเรียนรู้หนทางที่นำไปสู่การมีชีวิตที่ดั่งงาม ผ่านทางการศึกษาวรรณคดี วรรณกรรม และเรื่องราวที่เป็นคติสอนใจ ปลูกจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อปัญหาของสังคม ตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่

ร่วมกับเพื่อนร่วมโลก รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมด้วยความรักและสันติ รู้จักชื่นชม ภูมิใจในความสามารถของคนไทย เข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับที่ตั้งขึ้นเพื่อให้ชีวิต สังคมมีความสงบและปลอดภัย และถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจออกมาทางการเขียน การพูด รวมไปถึงการสร้างสรรคงานศิลปะได้

จ. ชั้น ป.6 ศิลปะการดำเนินชีวิต: อดีต ปัจจุบันและอนาคต

ใช้ทักษะ การอ่าน การฟัง การดูอย่างมีวิจารณญาณ เป็นเครื่องมือในเรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ผ่านทางการศึกษาวรรณคดี วรรณกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และสามารถ ปฏิบัติตนตามแนวทางแห่งความสุข มีความรู้ที่จำเป็นสำหรับโลกแห่งอนาคต ตระหนักถึงความสำคัญและการใช้เทคโนโลยีอย่างคุ้มค่า เข้าใจความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ธรรมชาติกับการดำเนินชีวิต เรียนรู้เรื่อง ประวัติศาสตร์ รวมไปถึงการเมือง การปกครองของไทย และถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจออกมาทางการเขียน การพูด รวมไปถึงการสร้างสรรคงานศิลปะได้

2.5 กำหนดหน่วยการเรียนรู้

เมื่อกำหนดคำอธิบายรายวิชาแล้ว คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยจึงนำคำอธิบายรายวิชา รวมไปถึงจุดเน้นแต่ละชั้นปีและประเด็นวิสัยทัศน์มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยมีได้แยกเป็นเรื่องๆ ตามที่วิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาโดยตรง แต่หน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นการนำประสบการณ์ที่คิดว่าเหมาะสมกับวัย ประสบการณ์ และชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง มิได้ใช้หัวข้อวิชาการเป็นตัวตั้ง ดังชื่อหน่วยการเรียนรู้รายวิชานุกรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ในแต่ละชั้นปีดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต แต่ละชั้นปี

จุดเน้นรายวิชาบูรณาการแต่ละชั้นปี	ประเด็นจากวิสัยทัศน์					
	คุณธรรม	ทักษะการคิด	การใช้เทคโนโลยี	สิ่งแวดล้อม	วัฒนธรรมไทย	ประชาธิปไตย
ชั้น ป. 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	คิดดี ทำดี พุทธิ	คิดอย่างสร้างสรรค์	การเดินทางของต้นข้าว	รอบตัวของฉัน	งามอย่างไทย	เราอยู่ร่วมกัน
ชั้น ป. 2 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ชุมชนของเรา	เด็กดีของชุมชน	ปั้นดินให้เป็นดาว	ถนนมั่วไว้กินได้นาน	ชุมชนน่าอยู่	สนุกกับการเล่นแบบไทย	ใครคือคนสำคัญ
ชั้น ป. 3 ศิลปะการดำเนินชีวิต: หลากหลายในวิถีชีวิต	อยู่อย่างพอเพียง	คิดเพิ่มเติมค่า	คือสินทรัพย์จากธรรมชาติ	บ้านใกล้ เรือนเคียง	รู้เขา รู้เรา	กว่าจะเป็น“ไทย”
ชั้น ป. 4 ศิลปะการดำเนินชีวิต: มีอะไรในอาชีพ	คนดีที่หนึ่ง	ทำมา...ค้าขาย	ปู่ชีวิตภาพ	ตลาดร้อยปี	ข้าวหอมใบบัว	สภาห้องเรียน
ชั้น ป. 5 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ชีวิตที่ดีงาม	นิทานอีสป	ธนาคารขยะ	อ่านข่าว ดูละคร ย้อนดูตัว	พวกเราคือโลก	ภูมิใจไทยทำ	กฎหมายน่ารู้
ชั้น ป. 6 ศิลปะการดำเนินชีวิต: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต	เส้นทางแห่งความสุข	โลกแห่งอนาคต	น้ำไหล...ไฟสว่าง	ดวงดาวกับชีวิต	กว่าจะเป็นประเทศไทย	การเมืองเรื่องใกล้ตัว

3. จัดทำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ

จากกระจายอำนาจทางการศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองได้ตามความต้องการของสถานศึกษาทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ทางโรงเรียนได้เริ่มพัฒนาและเริ่มใช้หลักสูตรสถานศึกษาดังแต่ปี พ.ศ.2546 หลังจากนั้นผู้บริหาร คณะครูได้ร่วมการประชุม สัมมนา รวมทั้งปรึกษากันเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนมาโดยตลอด

จากการที่ผู้วิจัยประชุมกับคณะครูผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนศรีรัตนวิทยา ได้ข้อสรุปในการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาจากโครงสร้างเดิมเป็นโครงสร้างใหม่ โดยในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3) ได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้ชั่วโมงของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์) รวม 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลาในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

สำหรับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) ได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้ชั่วโมงของกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์) รวม 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ในแต่ละชั้นปีจะเห็นจุดเน้นอย่างชัดเจนและมีเวลาในการเรียนแต่ละในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3) จำนวน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6) จำนวน 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนศรีรัตนวิทยา พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2549
ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / รายวิชา	หลักสูตรฯ พ.ศ. 2546 (เดิม)		หลักสูตรฯ พ.ศ. 2549 (ใหม่)	
	ชม./สัปดาห์	ชม./ปี	ชม./สัปดาห์	ชม./ปี
รายวิชาพื้นฐาน: รายวิชาเดี่ยว				
ภาษาไทย	4	160	4	160
คณิตศาสตร์	4	160	4	160
ภาษาต่างประเทศ	4	160	4	160
วิทยาศาสตร์	4	160	-	-
สังคมศึกษาฯ	3	120	-	-
สุขศึกษาฯ	1	40	1	40
ศิลปะ	2	80	*1	*40
การงานอาชีพฯ	3	120	-	-
รายวิชาพื้นฐาน: รายวิชาบูรณาการ				
**ศิลปะการดำเนินชีวิต: (จุดเน้นรายปี)	-	-	10	400
รายวิชาเพิ่มเติม				
คอมพิวเตอร์	-	-	1	1
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
แนะแนว	1	40	1	40
ชมรม	1	40	1	40
ลูกเสือ – ยุวกาชาด	1	40	1	40
สภาพห้องเรียน	1	40	1	40

หมายเหตุ: * เฉพาะสาระนาฏศิลป์และสาระดนตรีเท่านั้น

** รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ในระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 – ป.3)

ประกอบด้วยกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะสาระทัศนศิลป์)

ตารางที่ 3 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนศรีรัตนวิทยา พ.ศ.2546 และ พ.ศ.2549
ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ / รายวิชา	หลักสูตรฯ พ.ศ. 2546 (เดิม)		หลักสูตรฯ พ.ศ. 2549 (ใหม่)	
	ชม./สัปดาห์	ชม./ปี	ชม./สัปดาห์	ชม./ปี
รายวิชาพื้นฐาน: รายวิชาเดี่ยว				
ภาษาไทย	4	160	-	-
คณิตศาสตร์	4	160	4	160
ภาษาต่างประเทศ	4	160	4	160
วิทยาศาสตร์	4	160	4	160
สังคมศึกษาฯ	2	80	-	-
สุขศึกษาฯ	1	40	1	40
ศิลปะ	2	80	*1	*40
การงานอาชีพฯ	2	80	2	80
รายวิชาพื้นฐาน: รายวิชาบูรณาการ				
**ศิลปะการดำเนินชีวิต: (จุดเน้นรายปี)	-	-	7	280
รายวิชาเพิ่มเติม				
คอมพิวเตอร์	2	80	2	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน				
แนะแนว	1	40	1	40
ชมรม	1	40	1	40
ลูกเสือ – ยุวกาชาด	1	40	1	40
สภahองเรียน	1	40	1	40

หมายเหตุ: * เฉพาะสาระนาฏศิลป์และสาระดนตรีเท่านั้น

** รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – ป.6)

ประกอบด้วย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระภาษาไทยและ
กลุ่มสาระศิลปะ (เฉพาะ ทักษะศิลป์)

ตารางที่ 4 โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต

ช่วงชั้นที่	ชั้น	รายวิชาบูรณาการ	จำนวนชั่วโมง
1	ประถมศึกษาปีที่ 1	ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	10 ชั่วโมง/ สัปดาห์
	ประถมศึกษาปีที่ 2	ศิลปะการดำเนินชีวิต: ชุมชนของเรา	10 ชั่วโมง/ สัปดาห์
	ประถมศึกษาปีที่ 3	ศิลปะการดำเนินชีวิต: หลากหลายในวิถีชีวิต	10 ชั่วโมง/ สัปดาห์
2	ประถมศึกษาปีที่ 4	ศิลปะการดำเนินชีวิต: มีอะไรในอาชีพ	7 ชั่วโมง/ สัปดาห์
	ประถมศึกษาปีที่ 5	ศิลปะการดำเนินชีวิต : ชีวิตที่ดีงาม	7 ชั่วโมง/ สัปดาห์
	ประถมศึกษาปีที่ 6	ศิลปะการดำเนินชีวิต: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต	7 ชั่วโมง/ สัปดาห์

4. ประเมินโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ

หลังจากขั้นตอน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา เตรียมการพัฒนาหลักสูตรวางแผนพัฒนาหลักสูตร โดยเลือกรูปแบบในการบูรณาการ กำหนดรายชื่อวิชาบูรณาการ จุดเน้นแต่ละปี คำอธิบายรายวิชา กำหนดหน่วยการเรียนรู้และจัดทำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการดังข้อมูลที่น่าเสนอมาในข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตทุกชั้นปีไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ประเมินความเหมาะสม ซึ่งคณะกรรมการที่ปรึกษาได้ประเมินว่า ทุกองค์ประกอบในโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตได้แก่ รูปแบบในการบูรณาการ ชื่อรายวิชาบูรณาการ จุดเน้นแต่ละชั้นปี คำอธิบายรายวิชา การกำหนดหน่วยการเรียนรู้และจำนวนเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ มีความเหมาะสมดีแล้ว นำเสนอคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา หลังจากนั้นคณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยจึงได้เริ่มขั้นตอนที่ 2 คือ การพัฒนารายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ชั้นประถมศึกษา 1 ต่อไป

ตอนที่ 2 การพัฒนารายวิชาบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. การสร้างรายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ที่คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยสร้าง สำหรับจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งสิ้น 6 หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้มุ่งพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน จากตามทีวิเคราะห์มาจากประเด็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา ได้แก่

1.1 หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน	ประเด็นวิสัยทัศน์ ประชาธิปไตย
1.2 หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พุทธิ	ประเด็นวิสัยทัศน์ คุณธรรม
1.3 หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์	ประเด็นวิสัยทัศน์ ทักษะการคิด
1.4 หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย	ประเด็นวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมไทย
1.5 หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน	ประเด็นวิสัยทัศน์ สิ่งแวดล้อม
1.6 หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นไม้	ประเด็นวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยี

โดยในแต่ละหน่วยมีหน่วยย่อยและสาระสำคัญ รายละเอียดดัง ภาพที่ 5 ถึงภาพที่ 10

ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน (ประเด็นวิสัยทัศน์: ประชาธิปไตย)

สาระสำคัญ เราต้องอยู่ร่วมกันในสังคม การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เมื่อเป็นสมาชิกในสังคมเป็นสิ่งสำคัญ ในการสร้างความสงบสุขแก่สังคมนั้นๆ

หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน

1.1 ครอบครัวแสนสุข

สาระสำคัญ

การเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความสุขในครอบครัว รวมถึงเป็นพื้นฐานในการเป็รสมาชิกที่ดีของสังคมอื่น ๆ

1.2 ห้องเรียนสุขสันต์

สาระสำคัญ

การเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองและสมาชิกอื่น ๆ ในห้องเรียน เป็นสิ่งสำคัญเพื่อความสุขในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกทุกคนในห้องเรียน

1.3 โรงเรียนน่าอยู่

สาระสำคัญ

การเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะสมาชิกของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงเรียนน่าอยู่

ภาพที่ 5 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน และสาระสำคัญในหน่วย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พุคดี (ประเด็นวิสัยทัศน์: คุณธรรม)

สาระสำคัญ การคิดดี ทำดีและพุคดี เป็นสำคัญสิ่งที่ทุกคนควรปฏิบัติ เพื่อให้ตนเอง คนรอบข้างและสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พุคดี

2.1 ใจสงบพบความสุข

2.2 ตามคุณยายไปวัด

สาระสำคัญ

ศาสนาเป็นเครื่องมือในการยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้เราเป็นคนพุดดี ทำดีและคิดดี

สาระสำคัญ

การปฏิบัติศาสนกิจเพื่อทำนุบำรุงศาสนาเป็นหน้าที่ที่ศาสนิกชนทุกคนพึงกระทำ

ภาพที่ 6 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 คิดดี ทำดี พุคดี และสาระสำคัญในหน่วย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ (ประเด็นวิสัยทัศน์ : ทักษะการคิด)

สาระสำคัญ ความคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิด จินตนาการ และการสร้างสรรค์ผลงานจนประสบความสำเร็จ

หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์

3.1 ของกิน

สาระสำคัญ

ในแต่ละวัน เราควรกินอาหารให้ครบ 5 หมู่ อาหารบางชนิดสามารถกินได้เลย บางชนิดต้องทำให้สุกก่อน และอาหารบางชนิดเมื่อกินไม่หมด เราสามารถถนอมอาหารเพื่อเก็บไว้กินได้นานๆ นอกจากนี้การมีมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหารก็เป็นสิ่งสำคัญที่เราควรปฏิบัติอีกด้วย

3.2 ของเล่น ของใช้

สาระสำคัญ

ของเล่นทำให้เราเกิดความสุขสนุกสนาน ของใช้ทำให้เกิดความสะดวกสบาย เราสามารถประดิษฐ์ของเล่น ของใช้บางอย่างเองเพื่อความประหยัดและเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้เรายังควรดูแลรักษาของเล่น ของใช้ ให้ถูกวิธีเพื่อให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ

3.3 ขยะ

สาระสำคัญ

ขยะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การลดปริมาณขยะ การใช้งานวัสดุต่างๆ อย่างคุ้มค่า และการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่จึงเป็นสิ่งที่เราทุกคนควรกระทำ

ภาพที่ 7 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์และสาระสำคัญในหน่วย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวหน่วยที่ 4 งามอย่างไทย (ประเด็นวิสัยทัศน์: วัฒนธรรมไทย)

สาระสำคัญ ประเทศไทยมีสิ่งทั้งงามหลากหลายซึ่งเป็นที่ชื่นชมแก่นานาประเทศ ทั้งความงามของผู้คน ไม่ว่าจะเป็นหน้าตา การแต่งกายหรือกิจกรรมยามว่าง ตลอดจนศิลปะต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาไทย ในฐานะที่เราเป็นคนไทย จึงควรร่วมกันภาคภูมิใจเรียนรู้เพื่อสืบสานสิ่งที่งดงามของไทยให้คงอยู่ตราบนานเท่านาน

หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย

4.1 มารยาทงามอย่างไทย

สาระสำคัญ

คนไทยได้รับการชื่นชมว่าเป็นผู้มีมารยาทที่งดงามมาช้านาน มารยาทไทย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่เด็กรุ่นใหม่ควรเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้มารยาทที่งดงามอย่างไทยคงอยู่สืบไป

4.2 ศิลปะไทยงดงาม

สาระสำคัญ

ศิลปะไทยล้วนแล้วแต่มีคุณค่าและความงามที่นานาประเทศให้ความชื่นชม เราควรภูมิใจ เรียนรู้เพื่อสืบสานให้ศิลปะไทยคงอยู่สืบไป

ภาพที่ 8 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 งามอย่างไทย และสาระสำคัญในหน่วย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน (ประเด็นวิสัยทัศน์: สิ่งแวดล้อม)

สาระสำคัญ การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ตนเอง ผู้คนรอบข้าง และสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อไป

หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน

5.1 เราอยู่ที่ไหน

5.2 สิ่งที่เรียกว่า “ชีวิต”

สาระสำคัญ
การเรียนรู้เรื่องทิศทาง การวัดระยะ และตำแหน่ง จะทำให้เรารู้ว่าเราอยู่ที่ไหน และช่วยให้เข้าใจถึงการวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

สาระสำคัญ
การเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิต และ สิ่งไม่มีชีวิต รวมไปถึงปัจจัยที่มีผลต่อการกำเนิดและเจริญเติบโตของสิ่งมีชีวิต ช่วยให้ตระหนักถึงคุณค่าของชีวิตและการดูแลรักษาชีวิตให้อยู่รอด

ภาพที่ 9 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 รอบตัวของฉัน และสาระสำคัญในหน่วย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว (ประเด็นวิสัยทัศน์: การใช้เทคโนโลยี)

สาระสำคัญ มีขั้นตอน ทรัพยากร รวมไปถึงเทคโนโลยีจำนวนมากที่ต้องใช้ในการดูแลรักษาต้นข้าวให้เติบโตพร้อมเก็บเกี่ยว จนกลายมาเป็นข้าวบนจาน หรือ อาหารชนิดต่าง ๆ ที่เรากินเคย การเรียนรู้ถึงขั้นตอนเหล่านั้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้รู้และบริโภคข้าวอย่างรู้คุณค่ามากยิ่งขึ้น

หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว

6.1 กว่าจะเป็นต้นข้าว

6.2 เพื่อนบ้านของต้นข้าว

6.3 ข้าวนี้มีพระคุณ

สาระสำคัญ
การปลูกข้าวมีหลายขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมพื้นที่ปลูก การปลูกข้าว การดูแลรักษา ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว ในแต่ละขั้นตอนจะมีการใช้ทรัพยากรและการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปบ้างจากอดีตสู่ปัจจุบัน

สาระสำคัญ
ในนามิได้มีเพียงต้นข้าว แต่ยังมีสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ที่ทั้งมีประโยชน์และมีโทษอยู่ร่วมกันกับต้นข้าวในนาข้าวด้วย การใช้เทคโนโลยีในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวจะส่งผลถึงมีชีวิตทั้งสองประเภท

สาระสำคัญ
ข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อชาวไทย เรานำข้าวมาใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย โดยเฉพาะในการบริโภค ซึ่งเราสามารถนำข้าวไปประกอบเป็นอาหารหวาน คาวที่มีคุณค่าต่อร่างกายได้หลายชนิด

ภาพที่ 10 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว และสาระสำคัญในหน่วย

ผู้วิจัยได้นำหน่วยการเรียนรู้และสาระสำคัญที่สร้างขึ้นทั้งหมดไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาและแก้ไขก่อนนำไปพัฒนาเป็นแผนการเรียนรู้ต่อไป

คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยได้นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาพัฒนาเป็นแผนการจัดเรียนรู้โดยใช้กลุ่มสาระ หรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (discipline – based unit) ออกแบบจุดประสงค์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการเรียนรู้จะประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ คือ ชื่อเรื่อง สาระสำคัญ กิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การประเมินผล เกณฑ์การประเมินผลและการเชื่อมโยงกับมาตรฐาน โดยเขียนอยู่ในรูปแบบ Mapping Unit Plan

ผู้เรียนจะได้เรียนรู้สิ่งที่สอดคล้องกับชีวิตของตนเองผ่านทางกิจกรรมที่ผู้พัฒนาหลักสูตรออกแบบไว้ตามเนื้อหาและลำดับการเรียนรู้ที่สอดคล้องและต่อเนื่องกัน สิ่งสำคัญที่ต้องจัดไว้มีทุกแผนคือ การใช้สื่อการเรียนการสอนซึ่งหาได้ง่ายในท้องถิ่น การให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนและการทำใบงาน (worksheet) สำหรับองค์ประกอบด้านการวัดผลนั้นจะดำเนินการโดยเน้นการปฏิบัติของผู้เรียน (performance) การทำใบงาน และมีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจน โดยใช้ Rubric Score

2. การประเมินรายวิชานุกรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยได้นำแผนการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้น ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาและแก้ไขก่อนนำไปใช้

3. การทดลองใช้รายวิชานุกรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หลังจากที่คณะครูและผู้วิจัยได้พัฒนาโครงสร้างหลักสูตรนุกรณาการ และรายวิชานุกรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สिलปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวแล้ว และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไข และนำเสนอให้คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาพิจารณาเรียบร้อยแล้ว ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คนและผู้วิจัยจึงประชุมกันเพื่อร่วมทำความเข้าใจในการใช้แผนการเรียนรู้ตามรายวิชาที่สร้างขึ้นอีกครั้ง จากนั้นจึงนำแผนการจัดการ

เรียนรู้ไปทดลองใช้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

4. การประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

เมื่อทดลองใช้รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยเก็บข้อมูล ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว คุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวซึ่งประเมินโดยครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว และความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยมีผลการประเมินดังต่อไปนี้

4.1 ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำเสนอผลดังตารางที่ 5-8

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (IOC) ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตาม
 หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ค่าดัชนี IOC					
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4	หน่วยที่ 5	หน่วยที่ 6
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และกระตุ้นให้อยากเรียน	0.90	0.86	0.86	0.86	0.79	1.00
2. ครูอธิบายภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้ก่อนการเรียนทำให้นักเรียนเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องเรียนรู้ง่ายขึ้น	0.86	1.00	0.86	0.86	0.88	0.97
3. นักเรียนชอบทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้	1.00	0.95	0.88	0.75	0.86	1.00
4. จำนวนใบงานหรือแบบฝึกหัดมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป	0.90	0.93	0.81	0.88	0.88	1.00
5. ใบงานหรือแบบฝึกหัดมีความน่าสนใจ	1.00	0.86	0.86	0.95	0.93	0.95
6. สื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ครูนำมาประกอบการอธิบายทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น	1.00	0.93	1.00	1.00	1.00	1.00
7. สื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ครูนำมาประกอบการอธิบายทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	1.00	1.00	0.93	0.97	0.97	1.00
8. ครูได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าจะประเมินผลนักเรียนอย่างไรบ้าง	-0.15	0.47	0.63	0.77	0.93	0.90
9. นักเรียนชอบวิธีการประเมินผลในหน่วยการเรียนรู้	1.00	1.00	0.95	1.00	1.00	1.00
10. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ในหน่วยนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00

จากตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง (IOC) ความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการจัดการเรียน

การสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วย ในเรื่องของความน่าสนใจของชื่อหน่วยการเรียนรู้ ความเข้าใจของนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อครูอธิบายภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้ให้ฟังก่อนทำการสอน ความคิดเห็นในการทำกิจกรรมในแต่ละหน่วย ความเหมาะสมและความน่าสนใจของใบงาน ความเหมาะสมของสื่อการสอน การรับรู้แนวทางประเมินผลจากครูก่อนการเรียนรู้แต่ละหน่วย และความสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตจริง โดยการเก็บข้อมูลเมื่อนักเรียน เรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้แล้ว ถ้าข้อความใดค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 แสดงว่านักเรียนเห็นพ้องต้องกันกับข้อความในรายการประเมินที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

เมื่อพิจารณาแต่ละข้อความ ในแต่ละหน่วย นักเรียนเห็นพ้องต้องกันกับข้อความในรายการประเมินที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องค่อนข้างสูงเกือบทุกข้อความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าสามารถนำความรู้ในหน่วยการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งเห็นได้จากค่าที่ได้เท่ากับ 1.00 ในทุกหน่วยการเรียนรู้ สำหรับข้อความที่ว่าสื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ครูนำมาประกอบการอธิบายทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น และนักเรียนชอบวิธีการประเมินผลในหน่วยการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 1.00 อยู่ถึง 5 หน่วยการเรียนรู้เช่นกัน

สำหรับข้อความที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ข้อความในหน่วยที่ 1 และหน่วยที่ 2 ที่ว่า ครูได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าจะประเมินผลนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีค่าดัชนีเท่ากับ -0.15 และ 0.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าความถี่และร้อยละความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	ความคิดเห็นต่อเนื้อหา (N=44)				
		ชอบมากที่สุด	ชอบมาก	ชอบปานกลาง	ไม่ชอบ	ไม่ชอบที่สุด
1	เราอยู่ร่วมกัน (ครอบครัวแสนสุข, ห้องเรียนสุขสันต์, โรงเรียนน่าอยู่)	36 (81.8)	5 (11.4)	2 (4.5)	0 (0)	1 (2.3)
2	คิดดี ทำดี พูดดี (ใจสงบพบความสุข, ตามคุณชายไปวัด)	28 (63.6)	10 (22.7)	5 (11.4)	1 (2.3)	0 (0)
3	คิดอย่างสร้างสรรค์ (ของกิน, ของเล่น ของใช้, ขยะ)	18 (40.9)	15 (34.1)	9 (20.5)	1 (2.3)	1 (2.3)
4	งามอย่างไทย (มารยาทงามอย่างไทย, ศิลปะไทยงดงาม)	27 (61.4)	12 (27.3)	2 (4.5)	1 (2.3)	2 (4.5)
5	รอบตัวของฉัน (เราอยู่ที่ไหน, สิ่งที่เราเรียกว่า ชีวิต)	22 (50.0)	10 (22.7)	10 (22.7)	2 (4.5)	0 (0)
6	การเดินทางของต้นข้าว (กว่าจะเป็นต้นข้าว, เพื่อน บ้านของต้นข้าว, ข้าวนี้มี พระคุณ)	29 (65.9)	11 (25.0)	4 (9.1)	0 (0)	0 (0)

จากตารางที่ 6 การสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ผลปรากฏว่า นักเรียนที่มีความคิดเห็นเชิงบวกกับ เนื้อหาหน่วยที่ 1-6 มีจำนวน 43, 43, 42, 41 และ 44 คน คิดเป็น 97.7, 97.7, 95.4, 93.2, 95.4 และ

100 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่มีความคิดเห็นในเชิงลบกับเนื้อหาหน่วยที่ 1-5 มีจำนวน 1, 1, 2, 3 และ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3, 2.3, 4.6, 6.8 และ 4.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในรายวิชาบูรณาการ ศิลปะ การดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม (N=44)
	μ
1. นักเรียนชอบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เช่น “การสำรวจตนเองและสมาชิกครอบครัว”	4.77
2. นักเรียนชอบทำงานด้วยตัวเอง	3.63
3. นักเรียนชอบทำงานเป็นกลุ่ม	4.47
4. นักเรียนชอบกิจกรรมการร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น เช่น การร่วมอภิปราย “หน้าที่ของสมาชิกในห้องเรียน”	4.38
5. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการสอน เช่น กิจกรรม “ขยะ...ปัญหาของของพวกเรา”	4.45
6. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสำรวจ เช่น กิจกรรม “อะไรทางไหน เท่าไร”	4.50
7. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทดลอง เช่น กิจกรรม “กำเนิดและเติบโต”	4.36
8. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ เช่น กิจกรรม “มาเลือกตั้งกันเถอะ” “ดูแลครอบครัว” “มาประกอบอาหารกันเถอะ”	4.52
9. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทัศนศึกษา เช่น กิจกรรม “กว่าจะเป็นต้นข้าว”	4.79
10. นักเรียนชอบการสร้างชิ้นงานและ นำเสนองานหน้าชั้นเรียน เช่น กิจกรรม “สุพรรณบุรีบ้านเรา”	4.72
ภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม	4.46

จากตารางที่ 7 นี้จะเห็นภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\mu = 4.46$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ความคิดเห็นต่อ
	การจัดกิจกรรม μ
1. นักเรียนชอบวิธีการประเมินผลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมประเมินผล งานของตนเอง เช่น การประเมินในกิจกรรม “จักสานงานฝีมือ”	4.61
2. นักเรียนชอบวิธีการประเมินผลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมประเมินผล งานของเพื่อน เช่น การประเมินในหน่วยย่อย “กว่าจะเป็นต้นข้าว”	4.56
3. นักเรียนชอบการประเมินผลเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินในกิจกรรม “ของเล่นของใช้มากมายรอบตัว”	4.38
4. นักเรียนชอบการประเมินผลเป็นกลุ่ม เช่น การประเมินในกิจกรรม “สุพรรณบุรีบ้านเรา”	4.43
5. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสังเกตการมีส่วนร่วมในการ อภิปราย และแสดงความคิดเห็น เช่น การประเมินในกิจกรรม “รู้จัก โรงเรียนของเรา”	4.47
6. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสังเกตการลงมือปฏิบัติ เช่น การ ประเมินในกิจกรรม “มาเลือกตั้งกันเถอะ” “ดูแลครอบครัว” “เส้นทาง สุขใจ”	4.56
7. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงาน เช่น การประเมินในกิจกรรม “กำเนิดและเติบโต”	4.63
8. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสร้างชิ้นงาน เช่น การประเมินใน กิจกรรม “หนูน้อยนักประดิษฐ์”	4.61
9. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการนำเสนองาน เช่น การประเมินใน กิจกรรม “ต้นข้าวแปลงร่าง”	4.45

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นต่อ
	การจัดกิจกรรม
	μ
10. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการทำข้อสอบ	4.56
ภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน	4.53

จากตารางที่ 8 จะเห็นภาพรวมความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ($\mu = 4.53$)

4.2 คุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำเสนอผลดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน
	μ
1. คุณธรรม	4.27
1.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	4.13
1.2 ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา	4.13
1.3 เข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญที่ทุกศาสนามีร่วมกัน	4.11
1.4 บริหารจิตด้วยการสวดมนต์ แผ่เมตตา หรืออื่นๆ ตามแนวทางของศาสนาตนเองได้อย่างมีสติ	3.95
1.5 ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อไปศาสนสถาน เช่น มีมารยาทที่ดี แต่งกายเหมาะสม	4.36

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน
	μ
1.6 ไม่เบียดเบียนและมีเมตตากรุณาต่อสัตว์	4.56
1.7 ไม่ลักขโมยของผู้อื่น	4.54
1.8 พุดจาไพเราะเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่พูดโกหก ส่อเสียด นินทา หรือยุยงให้ผู้อื่นทะเลาะกัน	4.38
1.9 หลีกเลียงอบายมุข	4.59
1.10 ชักชวนเพื่อนให้เป็นผู้คิดดี ทำดี พุคดี	4.00
2. ทักษะการคิด	3.73
2.1 มีการวางแผนในการทำงานและสืบค้นความรู้	3.54
2.2 สามารถตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาได้	3.61
2.3 ดำเนินการตามแผนและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้	3.61
2.4 สามารถสรุปความรู้จากเรื่องที่ศึกษา ตัวอย่างหรือจาก การทดลองได้	3.79
2.5 สร้างชิ้นงานตามจินตนาการได้	4.06
2.6 แม้งานที่ได้รับมอบหมายจะมีมาก แต่ก็ทำสำเร็จได้ทุก งาน	3.95
2.7 มีเหตุผลสนับสนุนการกระทำและคำพูดของตนเองเสมอ	3.63
2.8 สามารถจำแนกสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสิ่งที่เป็นโทษได้	4.00
2.9 นำเสนองานโดยจัดลำดับการนำเสนอข้อมูลอย่าง น่าสนใจ	3.50
2.10 สามารถตอบคำถามจากผู้ฟังได้	3.65
3. การใช้เทคโนโลยี	3.57
3.1 รู้ประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี	3.77
3.2 รู้ข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยี	3.59
3.3 รู้ผลเสียจากการใช้เทคโนโลยี	3.40
3.4 สามารถค้นหา รวบรวมความรู้ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ VCD อินเทอร์เน็ต	3.34

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน
	μ
3.5 นำความรู้ที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้	3.36
3.6 ใช้ข้อมูลสารสนเทศได้	3.86
3.7 สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับงาน	3.54
3.8 สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.63
3.9 ใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดกับตนเองและผู้อื่น	3.61
3.10 แนะนำผู้อื่นให้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง	3.56
4. สิ่งแวดล้อม	4.22
4.1 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของห้องเรียน / สถานศึกษา	4.25
4.2 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของบ้านเรือน	4.20
4.3 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของชุมชน	4.09
4.4 รักษาความสะอาดของร่างกาย และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	4.50
4.5 ดูแลทรัพย์สินของส่วนรวม เช่น โต๊ะเรียน กำแพง ส้วม	4.45
4.6 ปิดน้ำประปา ไฟฟ้า เมื่อเลิกใช้งาน	4.29
4.7 ปลุกและดูแลรักษาต้นไม้	4.15
4.8 ดูแลรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะถูกที่ ช่วยเก็บขยะแม้ไม่ใช่ของตนเอง	4.06
4.9 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ธนาคารขยะ	4.02
4.10 ช่วยรณรงค์ให้ผู้อื่นดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	4.15

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน
	μ
5. วัฒนธรรมไทย	4.28
5.1 ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย เช่น ไปลามาไหว้	4.45
5.2 พูจาสุภาพเรียบร้อย	4.40
5.3 แสดงความเคารพต่อบุคคลต่อสถานที่ได้ถูกต้อง	4.25
5.4 แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ	4.50
5.5 มีกิริยาเรียบร้อย สง่างามทั้งการเดิน การยืน การนั่ง	4.34
5.6 แสดงความชื่นชม ประบมือให้เกียรติบุคคลได้อย่างเหมาะสม	4.29
5.7 เข้าแถวในการรับบริการอย่างสม่ำเสมอ เช่น ซื้ออาหาร เข้าห้องเรียน เข้าห้องน้ำ ขึ้นรถ-ลงรถ	4.50
5.8 เป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น เข้าเรียนตรงเวลา มาตรงเวลานัดหมายอื่นๆ ส่งงานตามเวลาที่กำหนด	4.09
5.9 ชื่นชมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น อาหารไทย สถาปัตยกรรมไทย หัตถกรรมไทย	4.11
5.10 เลือกใช้สินค้าไทยเมื่อมีโอกาส	3.90
6. ประชาธิปไตย	3.87
6.1 คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น แม้ผู้อื่นจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน	3.90
6.2 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.02
6.3 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ตนเองจะไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นนั้น ๆ	3.95
6.4 ยินดีปรับเปลี่ยนความคิดเห็น หากผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีกว่า และยอมรับมติของกลุ่ม	3.77
6.5 แม้เป็นกฎระเบียบเล็กน้อย ก็ไม่เคยละเมิดหรือผิดกฎ	4.38
6.6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถให้ปรากฏ	4.09
6.7 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	3.45

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน
	μ
6.8 ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	3.54
6.9 พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้เกิดความแตกแยก ในหมู่คณะ	3.75
6.10 เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3.88

จากตารางที่ 9 การประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว โดยครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะทำการประเมิน นักเรียนทุกคนเมื่อจบการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 ปรากฏว่าครูประจำชั้นประเมินว่า ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ตรงกับประเด็นวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งนำมาเป็นแกนในการพัฒนา หลักสูตรบูรณาการ โดยคุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงออกอย่างเด่นชัดในระดับดีมากได้แก่ คุณธรรม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมไทย โดยมีค่าเฉลี่ย 4.27, 4.22 และ 4.28 ตามลำดับ ส่วน คุณลักษณะของผู้เรียนเกี่ยวกับ ทักษะการคิด การใช้เทคโนโลยีและประชาธิปไตย ผู้เรียน แสดงออกอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73, 3.57 และ 3.87 ตามลำดับ

4.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชา บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำเสนอผลดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตาม
 หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	เมื่อมีโอกาสแสดง พฤติกรรม หรือร่วม กิจกรรม พฤติกรรมของ นักเรียน อยู่ในระดับใด μ
1. คุณธรรม	3.95
1.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ตักบาตรในเวลาเช้า ทำบุญ หรือฟังเทศน์ในวันพระ เวียนเทียนในวันมาฆบูชา ฯลฯ	3.92
1.2 บริหารจิตด้วยการสวดมนต์ก่อนเข้านอน แผ่เมตตา หรืออื่นๆ ตามแนวทางของศาสนาตนเองอย่างตั้งใจ	3.44
1.3 ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อไปศาสนสถาน เช่น มีมารยาทที่ดี แต่งกายสุภาพ	4.00
1.4 ไม่แก่งแย่งเพื่อนหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมไปถึงไม่รังแกหรือ ทรมาณสัตว์ด้วย	4.08
1.5 มีเมตตา กรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น	4.14
1.6 ไม่ลักขโมยของผู้อื่น หรือ ไม่ใช้ของผู้อื่นก่อนที่เจ้าของ อนุญาต	4.15
1.7 พุดจาไพเราะเหมาะสมกับกาลเทศะ	3.76
1.8 ไม่พูดโกหก ส่อเสียด นินทา หรือยุยงให้ผู้อื่นทะเลาะกัน	3.75
1.9 หลีกเลี่ยงอบายมุข เช่น การพนัน การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่ ไม่เหมาะสม	4.44
1.10 ชักชวนเพื่อนให้ทำความดี	3.86
2. ทักษะการคิด	3.97
2.1 มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น วันนี้จะทำ อะไรบ้าง ต้องใช้เวลาเท่าไร ฯลฯ	3.95
2.2 สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้	3.90

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	เมื่อมี <u>โอกาส</u> แสดง พฤติกรรม หรือร่วม กิจกรรม <u>พฤติกรรมของ</u> <u>นักเรียน</u> อยู่ในระดับใด
	μ
2.3 มักตั้งคำถาม แสดงความสนใจในเรื่องต่าง ๆ หรือเรื่องที่ กำลังกระทำอยู่เสมอ	4.04
2.4 เรียบเรียงและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนเองประสบได้ถูกต้อง ตามความเป็นจริง	3.88
2.5 สามารถหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์จากเหตุการณ์ต่างๆ ได้ เช่น สามารถบันทึกเหตุการณ์ประจำวันและเขียนข้อคิดที่ได้ ลงใน “สมุดบันทึกการเรียนรู้สู่การพัฒนาตนเอง” ได้	3.86
2.6 แม้จะมีงานบ้าน หรือการบ้านที่ได้รับมอบหมายเป็นจำนวน มากแต่ก็สามารถจัดลำดับความสำคัญและทำได้สำเร็จทุกงาน	3.70
2.7 สร้างของเล่น หรือของใช้ตามจินตนาการของตนเองได้	4.20
2.8 สามารถจำแนกสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสิ่งที่เป็นโทษได้	4.04
2.9 มีเหตุผลสนับสนุนการกระทำและคำพูดของตนเองเสมอ	4.04
2.10 สามารถสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น ได้อย่างฉะฉาน	4.11
3. การใช้เทคโนโลยี	3.91
3.1 รู้ประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องปรับอากาศและพัดลมทำให้เกิดลมเย็นแต่ก็ต้อง สิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้า	3.72
3.2 ได้รับความรู้จากการดู โทรทัศน์ VCD การฟังวิทยุ หรือ การ อ่านหนังสือพิมพ์	4.15
3.3 สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น ถึงแม้ว่าค่าโทรศัพท์จะถูกแต่ก็ใช้โทรศัพท์พูดระยะจำเป็น เท่านั้น	4.04

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	เมื่อมี <u>โอกาส</u> แสดง พฤติกรรม หรือร่วม กิจกรรม <u>พฤติกรรมของ</u> <u>นักเรียน</u> อยู่ในระดับใด
	<u>μ</u>
3.4 ใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดกับตนเอง และผู้อื่น เช่น เช็ดมือและยืนบนที่แห้งเสมอเมื่อจะเปิด ปิด ไฟฟ้า ฯลฯ	3.79
3.5 แนะนำผู้อื่นให้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้อง	3.84
4. สิ่งแวดล้อม	4.07
4.1 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดบ้านเรือน ของตน	3.68
4.2 รักษาความสะอาดของร่างกาย และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	4.18
4.3 ปลุกและดูแลรักษาต้นไม้	4.45
4.4 ปิดน้ำประปา ไฟฟ้า เมื่อเลิกใช้งาน	4.18
4.5 ดูแลรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะถูกที่ ช่วยเก็บขยะแม่ ไม้ใช้ของตนเอง	3.86
5. วัฒนธรรมไทย	4.04
5.1 ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย เช่น พுகคำขอบคุณและยกมือไหว้ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่	4.29
5.2 พுகจาสุภาพเรียบร้อย ลงท้ายด้วยคำว่าครับ หรือ ค่ะ	4.18
5.3 แสดงความเคารพต่อบุคคลต่อสถานที่ได้ถูกต้อง เช่น ไหว้ คุณตาคุณยายเมื่อกลับจากโรงเรียน หรือ กราบพระเมื่อไป ทำบุญ	4.11
5.4 แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ	4.25
5.5 มีกิริยาเรียบร้อย ทั้งการเดิน การยืน การนั่ง	3.70
5.6 แสดงความชื่นชม ประบมือให้เกียรติบุคคลได้อย่างเหมาะสม	3.59

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	เมื่อมี <u>โอกาส</u> แสดง พฤติกรรม หรือร่วม กิจกรรม พฤติกรรมของ นักเรียน อยู่ในระดับใด <u>μ</u>
5.7 เข้าแถวในการรับบริการอย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าแถวในการซื้ออาหาร-เครื่องดื่ม	4.15
5.8 เป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตื่นเช้าอาบน้ำแต่งตัวและมาโรงเรียนได้ตรงเวลา ฯลฯ	4.04
5.9 ชื่นชมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น อาหารไทย ขนมไทย หัตถกรรมไทย ฯลฯ	4.04
5.10 เลือกใช้สินค้าไทย	4.04
6. ประชาธิปไตย	3.84
6.1 คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น แม้ผู้อื่นจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน เช่น กินขนมในส่วนตัวตนเองได้รับ ไม่แย่งของขนมของเพื่อน	4.27
6.2 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น เล่นกับเพื่อนแม้เพื่อนจะมีนิสัยหรือความคิดเห็นแตกต่างกับตนเอง	3.97
6.3 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้เขาจะไม่เห็นด้วยกับความเห็นนั้นๆ	3.90
6.4 ยินดีปรับเปลี่ยนความคิดเห็น หากผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีกว่า และยอมรับมติของกลุ่ม	3.77
6.5 เป็นผู้มีระเบียบวินัย แม้เป็นกฎระเบียบเล็กน้อย เขาก็ไม่เคยละเมิดหรือผิดกฎ เช่น หากที่บ้านมีข้อตกลงว่าให้ทำการบ้านให้เสร็จก่อนแล้วค่อยเล่น เขาก็จะปฏิบัติตาม	3.95
6.6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถให้ปรากฏ	3.52
6.7 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	3.81
6.8 ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา	3.68

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการประเมิน	เมื่อมี <u>โอกาส</u> แสดง พฤติกรรม หรือร่วม กิจกรรม <u>พฤติกรรมของ</u> <u>นักเรียน</u> อยู่ในระดับใด <u>μ</u>
6.9 พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้เกิดความแตกแยกใน หมู่คณะ	3.68
6.10 เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	3.84

จากตารางที่ 10 การสำรวจผลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว เมื่อจบการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 ปรากฏว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่านักเรียนมีคุณลักษณะที่ต้องการตรงตามประเด็นวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งนำมาเป็นแกนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ได้แก่ คุณธรรม ทักษะการคิด การใช้เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทยและประชาธิปไตย ในระดับดีทุกรายการ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.95 3.97 3.91 4.07 4.04 และ 3.84 ตามลำดับ

4.4 ความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว นำเสนอผลดังตารางที่ 11-12

ตารางที่ 11 ค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
1.1 <u>ความร่วมมือ</u> ของผู้ร่วมงานได้แก่ ผู้บริหาร	2	-	-
สถานศึกษา คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้วิจัย เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	(100)	(0)	(0)
1.2 <u>กลุ่มสาระทั้ง 4</u> ที่ร่วมกันเลือกได้แก่ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สามารถนำมาจัดทำเป็นรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี	2	-	-
วิทยาาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี สามารถนำมาจัดทำเป็นรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี	(100)	(0)	(0)
1.3 <u>ชื่อรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต</u> สื่อความหมายได้ชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้	2	-	-
ชื่อรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต สื่อความหมายได้ชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้	(100)	(0)	(0)
1.4 <u>จุดเน้น</u> ตัวเราและครอบครัว มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2	-	-
จุดเน้น ตัวเราและครอบครัว มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	(100)	(0)	(0)
1.5 หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วย มีความสอดคล้องกับ <u>วิสัยทัศน์</u> ของสถานศึกษา	2	-	-
หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วย มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	(100)	(0)	(0)
1.6 หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วย มีความสอดคล้องกับ <u>จุดเน้น</u> รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว	2	-	-
หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วย มีความสอดคล้องกับจุดเน้นรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว	(100)	(0)	(0)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
1.7 การเขียนคำอธิบายรายวิชา ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ทำให้ท่านเข้าใจขอบเขตและวิธีการในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้มากยิ่งขึ้น	2 (100)	- (0)	- (0)
1.8 ท่านต้องใช้ความรู้หลากหลายสำหรับการวางแผนกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว	2 (100)	- (0)	- (0)
1.9 การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan ทำให้ท่านตรวจสอบความถูกต้องสอดคล้องของส่วนประกอบต่าง ๆ ในแผนได้ง่าย	2 (100)	- (0)	- (0)
1.10 หลักสูตรบูรณาการฯ ที่ได้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544	2 (100)	- (0)	- (0)
2. การใช้งานหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
2.1 ท่านมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจนขึ้นเมื่อเขียนและใช้แผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan	2 (100)	- (0)	- (0)
2.2 เมื่อท่านอธิบายภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้ก่อนการเรียน เด็กจะเข้าใจสิ่งที่ต้องเรียนรู้มากยิ่งขึ้น	2 (100)	- (0)	- (0)
2.3 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2 (100)	- (0)	- (0)
2.4 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2 (100)	- (0)	- (0)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
2.5 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชา บูรณาการที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2 (100)	- (0)	- (0)
2.6 เนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณา การที่มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึง ความต้องการของการเรียนรู้เนื้อหาสาระนั้นๆ	2 (100)	- (0)	- (0)
2.7 เนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณา การที่มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึง ความยากง่ายของเนื้อหาสาระ	2 (100)	- (0)	- (0)
2.8 เนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณา การที่มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยตอบสนอง ความสนใจของผู้เรียน	2 (100)	- (0)	- (0)
2.9 กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ที่จัดให้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความหลากหลาย	2 (100)	- (0)	- (0)
2.10 กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ที่จัดให้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความน่าสนใจ	2 (100)	- (0)	- (0)
2.11 กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ที่จัดให้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษาได้	2 (100)	- (0)	- (0)
2.12 เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาบูรณาการฯ สำหรับผู้เรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมไม่มากไม่น้อย จนเกินไป	2 (100)	- (0)	- (0)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
2.13 ท่านสามารถจัดหาสื่อและอุปกรณ์ตามที่เขียนไว้ในแผนจัดการเรียนรู้ได้ง่าย	1 (50)	- (0)	1 (50)
2.14 สื่อและอุปกรณ์ที่ท่านนำไปประกอบการสอนในรายวิชาบูรณาการฯ ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น	2 (100)	- (0)	- (0)
2.15 สื่อและอุปกรณ์ที่ท่านนำไปประกอบการสอนในรายวิชาบูรณาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น	2 (100)	- (0)	- (0)
2.16 ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการฯ มีความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	2 (100)	- (0)	- (0)
2.17 ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการฯ มีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากไม่น้อยจนเกินไป	2 (100)	- (0)	- (0)
2.18 ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการฯ มีความน่าสนใจ	2 (100)	- (0)	- (0)
2.19 เมื่อท่านแจ้งให้ผู้เรียนรู้ถึงวิธีและเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียน ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนได้เหมาะสม	2 (100)	- (0)	- (0)
2.20 การประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ใช้วิธีการที่หลากหลาย	2 (100)	- (0)	- (0)
2.21 การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ	2 (100)	- (0)	- (0)

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
2.22 การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็น การเรียนที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริง	2 (100)	- (0)	- (0)
2.23 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดเรียนการสอน รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในปีการศึกษา 2549 ทำให้ท่านเกิด <u>ความ</u> <u>มั่นใจ</u> ในการพัฒนาการเรียนการสอนของ <u>ตนเอง</u> มากขึ้น	2 (100)	- (0)	- (0)
2.24 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดเรียนการสอน รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในปีการศึกษา 2549 ทำให้ท่านเกิด <u>ความ</u> <u>มั่นใจ</u> มากขึ้นในการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนแก่เพื่อนครู	2 (100)	- (0)	- (0)
2.25 ท่าน <u>พอใจ</u> ในการจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว	2 (100)	- (0)	- (0)

จากตารางที่ 11 ความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะ การดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ซึ่งในชั้นตอนนี้ครูทั้ง 2 ท่าน เห็นด้วยกับทุกรายการประเมินที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะ การดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว กลุ่มสาระทั้ง 4 ที่ร่วมกันเลือกมาพัฒนา มีความสอดคล้อง สัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ชื่อรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตสื่อความหมายได้ชัดเจนถึง วัตถุประสงค์ของรายวิชา จุดเน้นตัวเราและครอบครัวมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วยมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษารวมทั้งสอดคล้องกับจุดเน้นตัวเราและครอบครัว การเขียนคำอธิบายรายวิชาทำให้ครูเข้าใจขอบเขตและวิธีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้มากยิ่งขึ้น ในการวางแผนกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ต้องใช้ความรู้ที่หลากหลาย การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan ทำให้ตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของส่วนประกอบต่างๆ ในแผนได้ง่าย หลักสูตรที่ได้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

สำหรับในขั้นตอนการใช้งานหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวนั้น ครูทั้ง 2 คน เห็นด้วยกับรายการประเมินส่วนใหญ่ได้แก่ ข้อความดังต่อไปนี้ ท่านมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจนขึ้น เมื่อเขียนและใช้แผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan เมื่อท่านอธิบายภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้ก่อนการเรียนรู้ เด็กจะเข้าใจสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ง่ายขึ้น เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ เหมาะสมกับความสามารถ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และมีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องของการเรียนรู้เนื้อหาสาระนั้นๆ กิจกรรมที่จัดในรายวิชานี้มีความหลากหลาย น่าสนใจ ใช้เวลาที่เหมาะสมและสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้ สื่อและอุปกรณ์นำไปประกอบการสอนในรายวิชาบูรณาการหาได้ง่าย ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนและเข้าใจบทเรียนมากขึ้น ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการมีจำนวนไม่มากไม่น้อยจนเกินไป ความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีความน่าสนใจ เมื่อผู้สอนแจ้งให้ผู้เรียนรู้ถึงวิธีการและเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียน ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม การประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ใช้วิธีการที่หลากหลาย การประเมินผลตามสภาพจริงเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชานี้ การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นการเรียนที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในปีการศึกษา 2549 ทำให้ท่านเกิดความมั่นใจในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองและการให้คำปรึกษาในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนแก่เพื่อนครูเพิ่มมากขึ้น และท่านพอใจในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว มีเพียงหนึ่งข้อความที่ครู 1 ท่านเห็นด้วย และอีกท่านแสดงความคิดเห็น

ว่าไม่สามารถตัดสินได้ นั่นคือข้อความที่ว่า ท่านสามารถจัดหาสื่อและอุปกรณ์ตามที่เขียนไว้ในแผนจัดการเรียนรู้ได้ง่าย

ตารางที่ 12 ร้อยละและความถี่ความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
3. สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้จากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
3.1 รูปแบบของหลักสูตร	2 (100)	- (0)	- (0)
3.2 รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร	2 (100)	- (0)	- (0)
3.3 การกำหนดชื่อรายวิชา ที่มีจุดเน้นหรือเป้าหมาย	2 (100)	- (0)	- (0)
3.4 การเขียนคำอธิบายรายวิชา	2 (100)	- (0)	- (0)
3.5 การกำหนดหัวข้อ หน่วยการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ประเด็นวิสัยทัศน์ (ใช้วิสัยทัศน์เป็นแกน) ร่วมกับจุดเน้นรายปี	2 (100)	- (0)	- (0)
3.6 การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้มีความหมาย	2 (100)	- (0)	- (0)
3.7 การเขียนสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้	2 (100)	- (0)	- (0)
3.8 การออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan	2 (100)	- (0)	- (0)

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
3.9 การกำหนดงาน กิจกรรมการเรียนรู้	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.10 การกำหนดสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.11 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.12 การกำหนดมาตรฐานความสามารถสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในรูปของเกณฑ์การประเมิน (scoring rubric)	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.13 การเชื่อมโยงแผนจัดการเรียนรู้ กับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.14 การบันทึกหลังการสอน	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.15 การประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน	2	-	-
	(100)	(0)	(0)
3.16 การทำงานเป็นทีม	2	-	-
	(100)	(0)	(0)

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นความคิดเห็นครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา เกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้จากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชา บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ซึ่งครูทั้ง 2 ท่านเห็นพ้องต้องกันว่าตนเองได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร การกำหนดชื่อรายวิชา ที่มีจุดเน้นหรือเป้าหมาย การเขียนคำอธิบายรายวิชา การกำหนดหัวข้อ หน่วยการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ประเด็นวิสัยทัศน์ (ใช้วิสัยทัศน์เป็นแกน) ร่วมกับจุดเน้นรายปี การตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่มีความหมาย การเขียนสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ การเขียนสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

การออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan การกำหนดงาน กิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย การกำหนดมาตรฐานความสามารถสำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในรูปของเกณฑ์การประเมิน (scoring rubric) การเชื่อมโยงแผนจัดการเรียนรู้กับมาตรฐานหลักสูตร การบันทึกหลังการสอน การประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน และการทำงานเป็นทีม

5. การปรับปรุงหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การปรับปรุงหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เริ่มขึ้นหลังจากทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 44 คน และเก็บข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรฯ ในด้านต่างๆ การความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 การประเมินคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการฯ และความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตัวอย่างความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในด้านเนื้อหา การจัดกิจกรรม และการประเมินผล เช่น

“ชอบทำงานसान งานป็น สนุกและอยากทำอีก”

“ชอบเรื่องการเดินทางของต้นข้าวและอยากเรียนอีกเพราะพ่อหนูเป็นชาวนา อยากช่วยพ่อทำนาค่ะ”

“เรียนเรื่องข้าวแล้ว ผมตัดข้าวน้อยลง และพยายามกินข้าวให้หมดจาน”

“ต้นเต้านี่ได้นั่งเกวียนตอนที่ไปศูนย์อนุรักษ์ควายไทย”

“ชอบการทำกรทลตอง ในกิจกรรมกำเนิดและเติบโต”

“หน่วยที่ 2 ใบงานจำนวนน้อยไป รูปประกอบไม่สวย”

“ครูไม่ได้บอกล่วงหน้าว่าจะประเมินผลอย่างไร”

“ไม่ชอบนำเสนองานหน้าชั้นเรียน เพราะอายเพื่อน เพื่อนชอบหัวเราะเยาะ”

“อยากเรียนเรื่องสัตว์บ้าง” “อยากเรียนเรื่อง เเง ด้วย”

“อยากปลูกไม้ดอกหอม เช่น กุหลาบ มะลิ ดาวเรือง จำปี”

“อยากปลูกผักสวนครัวเอาไว้กิน” “อยากลองปลูกต้นไม้ที่อยู่ในน้ำ”

ในแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้ปกครองได้เขียนแสดงความคิดเห็นต่างๆ เช่น

“อยากให้โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเป็นประจำทุกปีการศึกษา”

“ขอบคุณโรงเรียนและครูทุกท่านที่ช่วยดูแล อบรม สั่งสอน ให้เด็กมีความรู้คู่คุณธรรม”

“ครูมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนทุกคน ขอขอบคุณค่ะ”

“ไม่ได้คาดหวังว่า ลูกจะเป็นคนเก่ง แต่อยากเห็นลูกเป็นคนดีของสังคม”

“ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำ โดยการเวียนกันเป็นหัวหน้าชั้นหรือกลุ่มกิจกรรมต่างๆ”

“พอใจกับการที่ลูกได้เรียนรู้ตามการจัดการเรียนการสอนแบบนี้”

นอกจากนี้จากการสอบถามผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว พบว่าผู้ปกครองจำนวน 36 คน มีความพร้อมที่จะเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการฯ ของโรงเรียนหากโรงเรียนต้องการความร่วมมือ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนี้มีทั้งการให้ความอนุเคราะห์แหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน และเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องต่างๆ ได้แก่ งานเกษตรกรรม เช่น การทำนา ปลูกมะลิ ดาวเรือง เลี้ยงปลา เพาะเห็ดฟาง เพาะชำต้นไม้, งานประดิษฐ์ งานบ้าน เช่น การร้อยมาลัย การประกอบอาหาร ความรู้เกี่ยวกับงานไม้, การศาสนา เช่น การสวดมนต์ นั่งสมาธิ และการเป็นผู้นำปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เช่น

“หน่วยการเรียนรู้ส่วนใหญ่ในรายวิชาบูรณาการสามารถจัดหาสื่อการจัดการเรียนการสอนได้ง่าย แต่ก็มีบางกิจกรรมที่มีปัญหาในการจัดหาสื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ หน่วยที่ 5 หน่วยย่อยที่ 5.1 เราอยู่ที่ไหน กิจกรรมที่ 3 สุพรรณบุรีบ้านเรา ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องราวของจังหวัดสุพรรณบุรีผ่านทางคำขวัญของจังหวัดสุพรรณ “สุพรรณบุรีเมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง” ในส่วนของพระเครื่องที่เป็นของดีจังหวัดสุพรรณบุรีนั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีมูลค่าสูง และหาตัวอย่างได้ยาก”

ผู้วิจัยนำผลที่ได้รับมาวิเคราะห์เพื่อแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตในชั้นปีต่อไป

ข้อวิจารณ์

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยมีข้อวิจารณ์ผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การวางแผนที่ชัดเจนและความร่วมมือจากผู้ร่วมงานเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการและการพัฒนารายวิชาบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการทำงานวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ และขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารายวิชาบูรณาการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยในขั้นตอนที่ 1 จะมีขั้นตอนย่อย คือ การศึกษาข้อมูลของสถานศึกษา การเตรียมการพัฒนาหลักสูตร การวางแผนพัฒนาหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ การประเมินโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ สำหรับขั้นตอนที่ 2 มีขั้นตอนย่อยคือ การสร้าง การประเมิน การทดลองใช้ การประเมินผลการใช้งานและการปรับปรุงรายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ทั้ง 2 ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้วางแผนในการทำงาน โดยกำหนดเครื่องมือและสร้างเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้งาน แต่ละขั้นตอนเกี่ยวข้องกับบุคคลใดบ้างและมีการทำความเข้าใจกับบุคคลที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในแต่ละขั้นตอน เช่น ผู้รับใบอนุญาต ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน คณะครู โดยทุกฝ่ายมีความเห็นพ้องต้องกันกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรแบบบูรณาการ เมื่อทุกฝ่ายมีความเข้าใจแล้วผู้วิจัยจึงเริ่มทำงานตามกรอบความคิดที่กำหนดไว้

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ผู้วิจัยไม่มีอุปสรรค นั่นอาจเป็นเพราะทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายและมองเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจึงร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มที่ ในระยะแรกครูผู้พัฒนาหลักสูตรอาจมีความกังวลใจ ไม่เข้าใจและท้อแท้ในการดำเนินงานบ้าง แต่เมื่อมีสิ่งที่ไม่เข้าใจ สงสัยหรือท้อแท้ ครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัย ก็จะร่วมปรึกษาพูดคุยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทำให้ทุกคนเข้าใจงานที่ทำอยู่อย่างชัดเจน มีกำลังใจในการทำงานมากขึ้นทำงานด้วยความสบายใจ บรรยากาศในการทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างลื่นไหล อดอยาก ขอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และภูมิใจในหลักสูตรบูรณาการและรายวิชาบูรณาการที่ร่วมกันสร้างขึ้น เห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในหัวข้อ “เมื่อฉันพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ” ดังต่อไปนี้

“ความรู้สึกที่ครั้งแรกได้ทราบว่า โรงเรียนจะมีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการขึ้นมาเอง นั้น ก็ถามกับตัวเองว่าจะทำได้หรือ พอเริ่มทำขั้นตอนแรก ๆ ก็รู้สึกท้อแท้ กลับบ้านมาบางครั้งก็ต้องนอนคิด คิดงาน บางครั้งคิดไม่ออกต้องนอนหลับไปก่อนก็มี คิดว่าทำไมต้องทำเอง ต้องสร้างงาน ใบบกิจกรมเอง ในหนังสือก็มี แล้วทำมาแล้วจะเหมือนกับโรงเรียนอื่นหรือ โรงเรียนอื่นเขามี 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 วิชา ส่วนโรงเรียนเราขุบรวม 4 กลุ่มสาระอยู่ในวิชาเดียวกัน เด็กจะได้เรียนรู้ครบหรือ มีความกังวลใจ แต่พอได้ทำงานไปที่ละขั้นตอนจนได้งานออกมาเป็นโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เริ่มนำไปพัฒนาเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และนำไปจัดการเรียนรู้ให้เด็ก พบว่า เวลาเด็กเรียน เด็กสนใจเรื่องที่ศึกษา สนใจสื่อที่นำมาประกอบ ได้ปฏิบัติงานจริง เวลาทำแบบฝึกหัดก็ไม่ซ้ำซ้อน เด็กมีหนังสือแบบฝึกหัดน้อยลง ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนได้คุ้มค่าขึ้น เด็กมีความสุขในการเรียน การประเมินผลไม่ยุ่งยาก เด็กแสดงออก หรือ สร้างผลงานให้ครูเห็นเลย ไม่ต้องไปวัดกันมากมายในข้อสอบ

จากความคิดว่าการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเป็น สิ่งที่น่าเบื่อ ยุ่งยากในตอนแรก ท้ายที่สุดเมื่อผลงานปรากฏ ก็เป็นสิ่งที่ภูมิใจ และไม่ยากอีกต่อไป รู้สึกภูมิใจเพราะเราเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งในการทำ “หนังสือแบบฝึกหัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว” นะ เพื่อนครูทุกท่านที่เห็นก็บอกว่าคุณคิดกันขึ้นเองหรือนี่ เก่งจัง! เรา😊 กว้างไปเลย”

การวางแผนงานที่ชัดเจน และการส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ Walter (1995) ที่กล่าวว่า การบูรณาการหลักสูตรขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ร่วมงานเป็นสำคัญ ซึ่งนับได้ว่าเป็นหัวใจของหลักสูตรบูรณาการ

2. ข้อวิจารณ์จากผลของความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว นักเรียนมีความคิดเห็นในเชิงบวก เห็นได้จากการแสดงความ

คิดเห็นที่ในรายการประเมินที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นซึ่งมีค่าดัชนีค่อนข้างสูงเกือบทุกข้อความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนมีความคิดเห็นเป็นเอกฉันท์กับข้อความที่ว่า “สามารถนำความรู้ในหน่วยการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้” แสดงว่านักเรียนทุกคนเห็นคุณค่าและได้ประโยชน์อย่างแท้จริงจากเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

จึงอาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ที่คณะครูโรงเรียนศรีรัตนวิทยาได้ร่วมกันพัฒนาขึ้นมาให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนและความต้องการของสถานศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โดยใช้วิถีทัศน์ของสถานศึกษาเป็นแกน โดยคำนึงถึงลำดับและขอบข่ายในการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เป็นหลักสูตรที่มีคุณค่า เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่มีการผสมผสานความรู้ทั่วไปและความรู้เฉพาะ เน้นที่คุณค่าของตัวนักเรียน การเรียนรู้สภาพสังคม วัฒนธรรม การค้นพบกระบวนการคิดและการจัดประสบการณ์โลกการทำงานให้แก่ นักเรียน สร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยการให้นักเรียนสามารถถ่ายโอนความรู้ที่เขาเรียนได้ สะท้อนให้เห็นความเข้มข้นทางวิชาการและการนำความรู้ไปใช้ในบริบทต่างๆ ปัญหาและสถานการณ์ต่างๆ (นาตยา ปิลันธนานนท์, มธุรส จงชัยกิจ และศิริรัตน์ นีละคุปต์, 2542)

สำหรับข้อความที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องอยู่ในระดับต่ำที่สุดเท่ากับ -0.15 คือข้อความในหน่วยที่ 1 ที่ว่า “ครูได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่า จะประเมินผลนักเรียนอย่างไรบ้าง” เมื่อสอบถามนักเรียนและครูผู้สอนเพิ่มเติมจึงทราบว่า ในหน่วยการเรียนรู้แรกนั้น ครูผู้สอนไม่ได้มีการแจ้งให้นักเรียนทราบว่า จะประเมินผลอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยจึงได้พูดคุยและทบทวนขั้นตอนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 2 ท่านอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความเข้าใจในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่ตรงกันและให้ครูผู้สอนมองเห็นความสำคัญของการแจ้งให้นักเรียนทราบวิธีการประเมินผลล่วงหน้า ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้นหากเขารู้ว่าเขาได้รับความคาดหวังให้มีความรู้ความสามารถในเรื่องใดและระดับใด เมื่อพูดคุยกับครูในเรื่องนี้แล้ว ครูได้นำไปปรับปรุงในการจัดการเรียนรู้ในหน่วยต่อไปทันที สังเกตได้จากค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องของข้อความ “ครูได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่า จะประเมินผลนักเรียนอย่างไรบ้าง” ในหน่วยที่ 2-4 ที่มีค่าสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

3. ข้อวิจารณ์จากความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

การสำรวจผลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว เมื่อจบการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549 นั้น พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเชิงบวกกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการฯ และแสดงความคิดเห็นว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับประเด็นวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาซึ่งนำมาเป็นแกนในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ นอกจากนั้น ผู้ปกครองยังได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและแสดงถึงความพร้อมที่จะเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการฯ ของโรงเรียนหากโรงเรียนต้องการความร่วมมือ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนี้มีทั้งการให้ความอนุเคราะห์แหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน และเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องต่างๆ เช่น งานทางการเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงานทางศาสนา เป็นต้น

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรีนี้ จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับสถานศึกษาที่ คือ ไม่เพียงแต่ทำให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่ดีมีคุณภาพมาใช้จัดการศึกษาและเป็นเครื่องมือในการสร้างความร่วมมือกันภายในสถานศึกษา แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาอีกด้วย

4. เมื่อบริบทของการกระจายอำนาจทางการศึกษาลงสู่สถานศึกษานั้น สถานศึกษามีสิทธิอำนาจในการพัฒนาหลักสูตรเป็นของตนเองได้ เพราะฉะนั้นสถานศึกษาก็ควรมีอำนาจในการเลือกวิธีการในการเขียนรายงานผลการเรียนของผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาด้วย ดังเช่นที่โรงเรียนศรีรัตนวิทยาพัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต การรายงานผลการเรียนของผู้เรียนก็ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ ในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต จะไม่รายงานผลการเรียนของเด็กแยกเป็นแต่ละกลุ่มสาระ เพราะหากทำเช่นนั้นจะทำให้ภาพของหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตไม่ตรงตามเป้าหมายที่สถานศึกษาได้ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี

ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลจาก ประชากร 3 กลุ่ม ได้แก่

ครูประจำวงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 ที่ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ร่วมกันกับผู้วิจัย และเป็นครูผู้สอนจำนวน 2 คน

นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้รับการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ศิลปะการดำเนินชีวิต ในปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

ผู้ปกครองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน

ตัวแปร

ตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ตัวแปรจัดกระทำ

การเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการที่ใช้ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรบูรณาการซึ่งคณะครูและผู้วิจัยร่วมกันพัฒนาขึ้น

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต

2.2 ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

2.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

2.4 ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

1.1 ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา โดยการตรวจเอกสาร สังเกต สันทนา สัมภาษณ์ และประชุม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเช่น ผู้บริหาร คณะครู ผู้รู้ในชุมชน คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา

1.2 เตรียมการพัฒนาหลักสูตร ชี้แจงให้ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษารู้และตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ

1.3 วางแผนการพัฒนาหลักสูตร คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษา คณะครูร่วมกัน เลือกรูปแบบในการบูรณาการหลักสูตรว่า จะใช้รายวิชา หรือ ไข่มโนทัศน์ต่างๆ เป็นแกน คณะครู ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐาน เขียนคำอธิบายรายวิชา และกำหนดหน่วยการเรียนรู้

1.4 จัดทำหลักสูตรบูรณาการ คณะครูร่วมกันจัดทำโครงสร้างหลักสูตรครบทุกรายวิชา ทุกชั้นปีและทำการเชื่อมโยงกับมาตรฐาน (ทั้งรายวิชาที่บูรณาการ และรายวิชาเดี่ยวที่ไม่ได้บูรณาการ)

1.5 นำโครงสร้างหลักสูตรที่ได้ไป ให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนประเมินความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไข นำเสนอ คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาแล้วจึงนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2 ในการพัฒนารายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

2. ขั้นตอนการพัฒนารายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.1 สร้างรายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยคณะครูผู้สอนช่วง ชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกันสร้างรายวิชาบูรณาการ รวมไปถึงการวางแผนการเรียนรู้ ออกแบบเอกสารประกอบการเรียนการสอน จัดทำสื่อการสอน เตรียมแหล่งการเรียนรู้ที่จำเป็นต้อง ใช้ในรายวิชาบูรณาการ

2.2 นำรายวิชาบูรณาการ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ ไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนประเมินความเหมาะสมปรับปรุงแก้ไขแล้วจึงนำไปสู่การทดลองใช้

2.3 ทดลองใช้รายวิชาบูรณาการที่ออกแบบขึ้น โดยครูผู้สอนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2549

2.4 ประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้วิจัยทำการประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือในการวิจัยต่างๆ และนำผลการประเมินเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

2.5 ปรับปรุงรายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ได้รายวิชาบูรณาการที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นตัวอย่างให้คณะครูในการพัฒนารายวิชาบูรณาการในชั้นปีอื่นๆ ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยใช้จดข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มดำเนินงานวิจัย

2. หลักสูตรบูรณาการและแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan

3. เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

4. แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วย และเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549

5. แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ให้ครูเขียนประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549

6. แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ปกครองเขียนแสดงความคิดเห็นเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549

7. แบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ให้ครูแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้งานหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ปัญหาอุปสรรคที่และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไข เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2549

8. แบบสังเกตการเรียนการสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามขั้นตอนในการดำเนินงาน 2 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

ในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษา ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1.1 การเตรียมการพัฒนาหลักสูตร

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา ได้แก่ ข้อมูลที่ตั้งและสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนและชุมชน ประวัติความเป็นมา ข้อมูลปัจจุบันและการบริหารงานของโรงเรียนศรีรัตนวิทยาแล้ว จึงเข้าร่วมการประชุมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนศรีรัตนวิทยาเพื่อเตรียมการพัฒนาหลักสูตร โดยการชี้แจงถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งได้ข้อสรุปว่าโรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และหลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่มีคุณค่า เป็นทางเลือกใหม่ของสถานศึกษา มีความเหมาะสมกับการหล่อหลอมเตรียมความพร้อมและเตรียมชีวิตของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้าน

1.2 การวางแผนพัฒนาหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาและคณะครูร่วมกันเลือกรูปแบบในการบูรณาการหลักสูตรโดยใช้มโนทัศน์เป็นแกน จากนั้นคณะครูร่วมกันกำหนดชื่อรายวิชาบูรณาการ จุดเน้นแต่ละชั้นปี วิเคราะห์มาตรฐานหลักสูตรเพื่อเขียนคำอธิบาย และกำหนดหน่วยการเรียนรู้ และได้โครงสร้างหลักสูตรดังนี้

ชั้น ป. 1 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

ชั้น ป. 2 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ชุมชนของเรา

ชั้น ป. 3 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : หลากหลายในวิถีชีวิต

ชั้น ป. 4 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : มีอะไรในอาชีพ

ชั้น ป. 5 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ชีวิตที่ดีงาม

ชั้น ป. 6 รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ

ในการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ ผู้วิจัยได้ร่วมประชุมกับคณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนศรีรัตนวิทยา และได้ข้อสรุปในการปรับโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาจากโครงสร้างเดิมเป็นโครงสร้างใหม่ โดยมีลักษณะดังนี้คือ

ในช่วงชั้นที่ 1 ได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้ชั่วโมงของกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์) รวม 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลาในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต

ในช่วงชั้นที่ 2 ได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้ชั่วโมงของกลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มศิลปะ (เฉพาะทัศนศิลป์) รวม 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลาในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต

โครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ในแต่ละชั้นปีจะเห็นจุดเน้นอย่างชัดเจนและมีเวลาในการเรียนแต่ละในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) จำนวน 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และในช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) จำนวน 7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

1.4 ประเมินโครงสร้างหลักสูตร

ในการประเมินโครงสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต ทุกชั้นปีไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการการพัฒนาหลักสูตรและการสอนประเมินความเหมาะสม ซึ่งผลการประเมินสรุปว่า ทุกองค์ประกอบในโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตได้แก่ รูปแบบในการบูรณาการ ชื่อรายวิชา

บูรณาการ จุดเน้นแต่ละชั้นปี คำอธิบายรายวิชา การกำหนดหน่วยการเรียนรู้และจำนวนเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงสร้างหลักสูตรบูรณาการ มีความเหมาะสมดีแล้วจึงนำไปให้คณะกรรมการอำนวยการสถานศึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

2. ขั้นตอนการพัฒนารายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ในขั้นตอนการพัฒนารายวิชาบูรณาการช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษา ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

2.1 การสร้างรายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ที่คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยสร้าง สำหรับจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีทั้งสิ้น 6 หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้มุ่งพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนจากประเด็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียนศรีรัตนวิทยา ดังนี้

หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน	ประเด็นวิสัยทัศน์ ประชาธิปไตย
หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พุทธิ	ประเด็นวิสัยทัศน์ คุณธรรม
หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์	ประเด็นวิสัยทัศน์ ทักษะการคิด
หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย	ประเด็นวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมไทย
หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน	ประเด็นวิสัยทัศน์ สิ่งแวดล้อม
หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว	ประเด็นวิสัยทัศน์ การใช้เทคโนโลยี

คณะครูผู้พัฒนาหลักสูตรและผู้วิจัยได้นำหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยมาพัฒนาเป็นแผนการจัดเรียนรู้โดยใช้กลุ่มสาระ หรือธรรมชาติวิชาเป็นฐานความคิด (discipline – based unit) ออกแบบจุดประสงค์หรือกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละแผนการเรียนรู้จะประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ คือ ชื่อเรื่อง สาระสำคัญ กิจกรรม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ การประเมินผล เกณฑ์การประเมินผลและการเชื่อมโยงกับมาตรฐาน เขียนอยู่ในรูปแบบ Mapping Unit Plan โดยผู้วิจัยได้นำแนวความคิดในการออกแบบหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่ทำการวิจัยในครั้งนี้มาจากหนังสือ “จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้” (นาคยา, 2546)

2.2 การประเมินรายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ได้นำแผนการเรียนรู้ ที่สร้างขึ้นไปให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาและแก้ไขก่อนนำไปใช้

2.3 การทดลองใช้รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 44 คน เป็นเวลา 1 ปี

2.4 การประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลการใช้รายวิชาบูรณาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ไว้ 4 ด้านดังนี้

2.4.1 ด้านความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยามีความคิดเห็นเชิงบวกกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

2.4.2 ด้านการประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต โดยครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา พบว่าผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบูรณาการที่ตั้งไว้

2.4.3 ด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน

ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว มีคุณลักษณะที่ต้องการตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรบูรณาการที่ตั้งไว้

2.4.4 ด้านความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว พบว่า ครูผู้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการและนำรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว ไปใช้มีความคิดเห็นเชิงบวกกับรายวิชาบูรณาการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากวิจัยที่ผ่านมา มักจะพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพียงชั้นปีใดชั้นปีหนึ่งโดยไม่ได้มีการวางโครงสร้างหลักสูตรเป็นหลักสูตรบูรณาการ แต่งานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยานี้มีความแตกต่างออกไปในแง่มุมมองของการวางแผนพัฒนาหลักสูตร คือผู้วิจัยจะร่วมมือกับบุคลากรของสถานศึกษาในการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรทั้งรายวิชาบูรณาการและรายวิชาเดี่ยวที่มีได้บูรณาการจนได้หน่วยการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 แล้วจึงพัฒนารายวิชาบูรณาการในแต่ละชั้นปี ซึ่งการวางโครงสร้างหลักสูตรไว้ล่วงหน้าจนครบทุกชั้นปีนี้มีข้อดีคือ คณะครูจะมองเห็นความสอดคล้องต่อเนื่องของสิ่งที่เตรียมไว้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ เกิดความตระหนักว่าทุกสิ่งที่ดีให้ผู้เรียนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ทำให้นอกจากผู้เรียนจะเรียนอย่างมีจุดหมายแล้วครูผู้สอนก็สอนอย่างมีจุดมุ่งหมายด้วย รวมไปถึงเกิดความร่วมมือกันระหว่างเพื่อนครูซึ่งอยู่ต่างกลุ่มสาระและต่างระดับชั้นในการพัฒนาการศึกษา

2. การกำหนดโครงสร้างหลักสูตรเป็นบูรณาการและประกาศิให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง รับทราบ เป็นหลักประกันขั้นต้นว่าผู้เรียนจะได้เรียนสิ่งที่อยู่ในกลุ่มสาระต่าง ๆ แบบองค์รวม ซึ่งจากการวิจัยนี้พบว่า ผู้ปกครองแสดงความพอใจในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการ : ศิลปะการดำเนินชีวิต และจากการที่ผู้ปกครองได้มองเห็นภาพที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนศรีรัตนวิทยานี้เอง จึงมีการ

เสนอตัวเองเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความสะดวกและตามความสามารถของตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีในการร่วมกันจัดการศึกษาระหว่างบ้านและโรงเรียน

3. การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา: โรงเรียนศรีรัตนวิทยานี้เกิดขึ้นจากความต้องการของสถานศึกษาและความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชนเป็นหลัก รูปแบบหลักสูตร แกนในการบูรณาการ และรายละเอียดต่างๆ ในหลักสูตรและรายวิชาจึงตอบสนองต่อความต้องการและบริบทของโรงเรียนศรีรัตนวิทยาเป็นอย่างยิ่งในขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ พ.ศ.2544 อีกด้วย

4. เนื่องจากงานพัฒนาหลักสูตรบูรณาการนี้เป็นความต้องการของสถานศึกษาเองมิใช่เป็นงานที่ผู้วิจัยผลักดันเข้าไปในสถานศึกษาเพียงเพื่อต้องการข้อมูลมาทำงานวิจัย โดยตลอดเวลาในการพัฒนาหลักสูตรคณะครูได้ร่วมกันทำงานด้วยตัวเอง มีการลองถูกลองผิด สร้างองค์ความรู้โดยผู้วิจัยเป็นเพียงผู้ดูแล ให้ความรู้และคำปรึกษาต่าง ๆ เท่านั้น เพราะฉะนั้น โอกาสที่หลักสูตรบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตจะได้รับการพัฒนา ใช้งานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนจึงมีค่อนข้างสูง ถึงแม้จะสิ้นสุดโครงการวิจัยไปแล้วเมื่อสิ้นสุดปีการศึกษา 2549

5. การชี้แจงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร ให้ผู้เรียนรับทราบโดยผู้เรียนควรได้รับทราบว่า ตนเองจะได้เรียนรู้ในเรื่องใด มีกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร มีการวัดและประเมินผลอย่างไร จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน รู้ว่าเขาถูกคาดหวังให้รู้และมีความสามารถอย่างไร อันจะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีจุดหมายและเกิดความภาคภูมิใจเมื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

6. การนำเสนองานในรูปแบบต่างๆ เช่น การรายงานหน้าชั้นเรียน การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน การจัดนิทรรศการ ฯลฯ เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน ในทางกลับกันถ้าครูผู้สอนไม่ให้ความสำคัญกับการเตรียมการให้นักเรียนนำเสนอานมากพอ เช่น ไม่มีการตกลงกฎกติกา มารยาทในการนำเสนอานและการฟังการเสนอาน ก็อาจส่งผลกระทบต่อผู้เรียนยังขาดความมั่นใจในการนำเสนอานของตนเอง เช่น ผู้เรียนอาจจะรู้สึกอายเมื่อถูกเพื่อนหัวเราะหรือกล่าวคำเสียดสี เมื่อตนเองนำเสนอาน เพราะฉะนั้น ครูควรมีการสร้างกฎกติกามารยาทร่วมกันกับนักเรียนในเรื่อง

การเรียนรวมไปถึงการเป็นผู้เสนอและการเป็นผู้ฟังที่ดี ควรให้โอกาสและเวลาแก่ผู้เรียนอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการเสริมแรงเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียนอีกด้วย

7. ควรมีการปรับปรุงแผนการเรียนรู้อยู่เสมอทั้งในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเตรียมอุปกรณ์สื่อการสอนต่างๆ รวมไปถึงการวางแผนการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนในหน่วยเรียนนั้นๆ เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนในหน่วยต่อไปประสบความสำเร็จมากที่สุด

8. ครูผู้สอนควรร่วมมือกับสถานศึกษา ชุมชน ในการจัดทำศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อให้มีสื่อต่างๆ ที่สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้จัด รวมไปถึงการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สามารถนำเสนอในประเด็นต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. นำข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นและข้อควรปรับปรุงจากงานวิจัยครั้งนี้ รวมถึงความทันสมัยของธรรมชาติของเนื้อหาที่อาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มาร่วมพิจารณากันระหว่างครุนักพัฒนา เพื่อมาปรับปรุงแก้ไขรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวในปีการศึกษาใหม่ รวมไปถึงเป็นแนวทางในการพัฒนารายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิตในชั้นปีต่อไปด้วย

2. ควรศึกษาต่อยอดว่านักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 1 ในงานวิจัยครั้งนี้เมื่อศึกษาต่อด้วยหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 2 มีพัฒนาการมากขึ้นอย่างไร มีความคิดเห็นอย่างไรต่อหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 2 และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไร

3. ควรศึกษาต่อยอดว่าผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 1 ในงานวิจัยครั้งนี้เมื่อนักเรียนต้องศึกษาต่อด้วยด้วยหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 2 มีพัฒนาการมากขึ้นหรือไม่อย่างไร มีความคิดเห็นอย่างไรต่อหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 2 และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไร

4. ควรศึกษาว่าครูนักพัฒนาที่จัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรบูรณาการในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในงานวิจัยครั้งนี้ เมื่อต้องทำงานร่วมกับครูนักพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในระดับชั้นอื่น ๆ สามารถถ่ายทอดความรู้ แนะนำ ทำงานร่วมกันและ ประสบปัญหาอย่างไรบ้าง ครูทั้งสองระดับชั้นมีความคิดเห็นอย่างไรต่อหลักสูตรบูรณาการ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไร สำหรับการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

5. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดในทุกๆปีตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1-6 ว่าหลักสูตรบูรณาการที่นำมาใช้ในแต่ละช่วงชั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างไร

6. ในกรณีที่มีการปรับเปลี่ยนมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ พ.ศ.2544 โดยปรับเปลี่ยนจากมาตรฐานช่วงชั้น เป็นมาตรฐานชั้นปี ควรมีการนำหลักสูตรบูรณาการ รายวิชา บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต ที่สร้างขึ้นนี้มาวิจัยตรวจสอบความเชื่อมโยงกับมาตรฐานชั้นปีและ ทำการปรับปรุงแก้ไข โดยไม่จำเป็นต้องทิ้งหลักสูตรเดิม

7. เนื่องจากเป็นหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิตเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ที่สร้างสำหรับโรงเรียนศรีรัตนวิทยาโดยเฉพาะจึงอาจไม่เหมาะสมกับสถานศึกษาอื่นๆ ที่มี แนวความคิด ความต้องการและบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่สถานศึกษาอื่น สามารถนำไปใช้ได้คือ นำแนวทางในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรและรายวิชาเช่นนี้ไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองได้ และศึกษาผลที่ได้รับเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษาตนเองต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

จूरिरัดน์ แผลงศร. 2533. การออกแบบหน่วยการสอนแบบบูรณาการเรื่อง “บ้านแสนรัก” เพื่อการสอนเป็นคณะในกลุ่มการทำงานพื้นฐานและอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุพวฎี จุพศักดิ์สกุล. 2544. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณ ภัทร เถกิงบุญย์. 2543. นิทานพื้นบ้านสุรินทร์กับการเรียนแบบบูรณาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแฉงมุด. รายงานการวิจัยได้รับทุนจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนาและการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.

ตระการ ก้าวกลีกรรม. 2545. การพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกลของโรงเรียนนายเรืออากาศ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต

สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นาคยา ปิลาณานนท์. 2546. จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

นาคยา ปิลาณานนท์, มธุรส จงชัยกิจ และ ศิริรัตน์ นีละคุปต์. 2542. การศึกษาตามมาตรฐานแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2543. วิธีวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ห.จ.ก. พี.เอ็น.การพิมพ์.

- ประทีป ด้านแก้ว. 2545. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การทำมาหากิน โดยใช้วิธีการสอนแบบ บูรณาการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผจญ โกจารย์ศรี. 2545. การพัฒนาวิชาชีพของครูโดยความร่วมมือกับการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรชัย หนูแก้ว. 2541. การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรนิภา สมาชิก. 2545. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอน แบบบูรณาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กับตามแนวคู่มือ คุรุ. วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพลิน กาญจนภานุพันธ์. 2545. การจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหา: การพัฒนาการ สอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนมัธยม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชณีย์ ธนะวดี. 2544. การจัดกิจกรรมการเรียนแบบบูรณาการโดยใช้สิ่งแวดล้อมรอบตัวสำหรับ นักเรียนโรงเรียนวัดสวนดอก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โรงเรียนศรีรัตนวิทยา. 2549. ที่ตั้งโรงเรียนศรีรัตนวิทยา (Online).
www.sriratschool.com/contact/map.swf, 4 เมษายน 2549

ศุภณรรณัฐ บุญอ่อน. 2541. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชางานเกษตรพื้นฐาน เรื่อง “การปลูกกุหลาบ” โดยวิธีการสอนแบบบูรณาการซึ่งประเมินผลการเรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กับวิธีการสอนแบบบูรณาการซึ่งประเมินผลการเรียนด้วยแฟ้มสะสมงาน กับวิธีการสอนแบบบรรยายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาหลวงและโรงเรียนบ้านดอนชัย จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคุรุศาสตร์เกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์. 2546. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสมียนนารี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อมรรัตน์ ศูนย์กลาง. 2544. การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อาทิตย์ ทนันทชัย. 2544. การพัฒนาแผนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ภาษาไทยเป็นแกนสำหรับนักเรียนชาวเขาช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุไรวรรณ มีเพียร. 2537. การพัฒนาชุดการสอนแบบบูรณาการสำหรับเด็กปฐมวัยในชนบท: การศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านตลาดควาย จังหวัดราชบุรี.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Dougherty, M.B. 1999. “Integrating Curriculum at the Secondary School Level.” **Dissertation Abstracts**. Peperdine University. In UMI. 1999. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 9934601)

- Hulley, K.L.S. 1999. "An Instructional Package Integration Science and Social Studies Instruction at the Fifth-grade Level." **Dissertation Abstracts**. University of Mississippi. In UMI. 1999. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 9842381)
- Jenks, T.W. 1998. "Curriculum Integration and Improvement of Student Learning." **Dissertation Abstracts**. Pacific Luthern University. In UMI. 1999. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 1391215)
- Johnson, S.K. 1999. "Effects of an Intergrated Curriculum and the Accelerated Learning Process in Schools Method (ALPS) on Reading Achievement of Elementary inner-city Students." **Dissertation Abstracts**. The Fielding Institute. In UMI. 2000. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 9956094)
- Murphy, E.L. 1993. "Interdisciplinary Curriculum Influences on Student Achievement, Teacher and Administrator Attitudes, and Teacher Efficacy." **Dissertation Abstracts**. ArizonaStateUniversity. In UMI. 1994. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 9410993) UMI Company.
- Rizzato, R.A. 1996. "An Analysis of Reading, Writing, and Language Development in an Integrated Intermediate School Program." **Dissertation Abstracts**. University of Chicago. In UMI. 1996. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 9623441).
- Saylor, J. G. and W. M. Alexander. 1974. **Planning Curriculum for School**. New York: Holt, Rinhrt and Winston.
- Taba, H. 1962. **Curriculum development: Theory and Practices**. New York: Harcourt,Brace.
- Tyler, R. W. 1949. **Basic Principle of Curriculum and Instruction**. Chicago: University of Chicago Press.

Walter, F.L. 1996. "Perspectives from England on using Integrated Curriculum: A Thematic Approach to Social Study." **Dissertation Abstracts**. University of Kansas. In UMI. 1999. UMI-Pro-Quest Direct. (AAC 9726575).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

**แบบบันทึกการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว**

วัน เดือน ปี / เวลา	การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ปัญหา / อุปสรรค	แนวทางแก้ไข

บันทึกเพิ่มเติม

.....

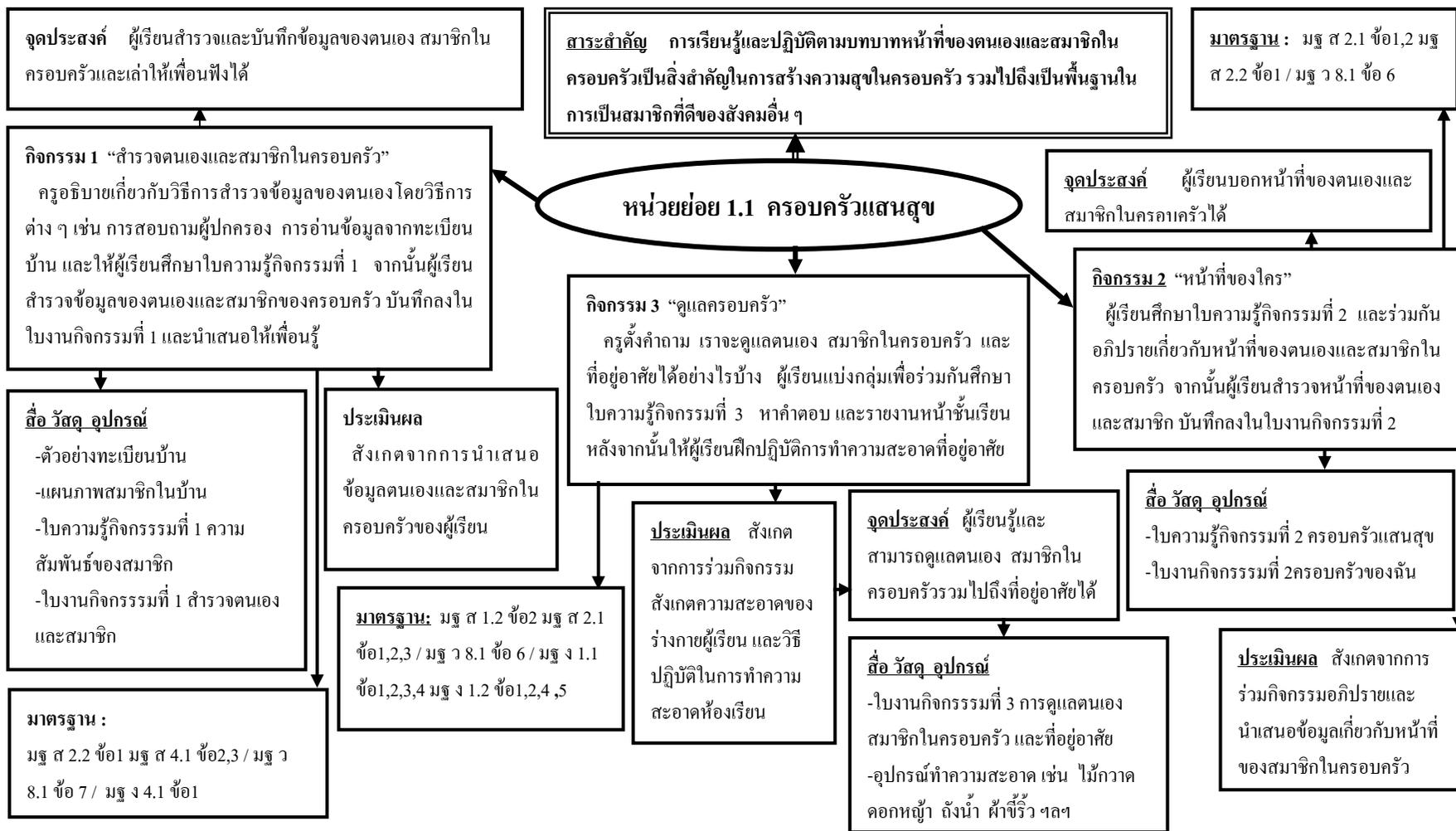
.....

.....

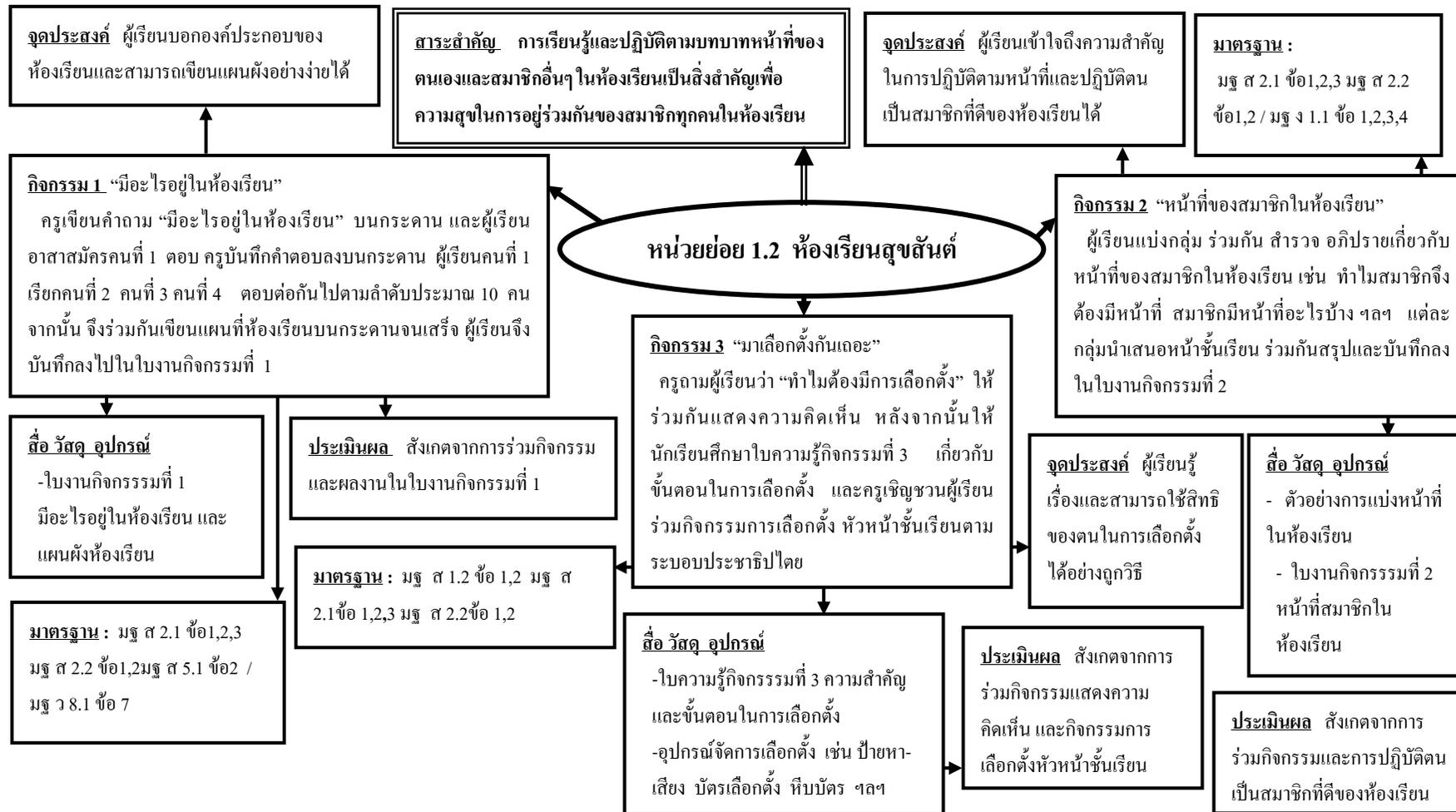
ภาคผนวก ข

ตัวอย่างแผนการเรียนรู้หลักสูตรบูรณาการ

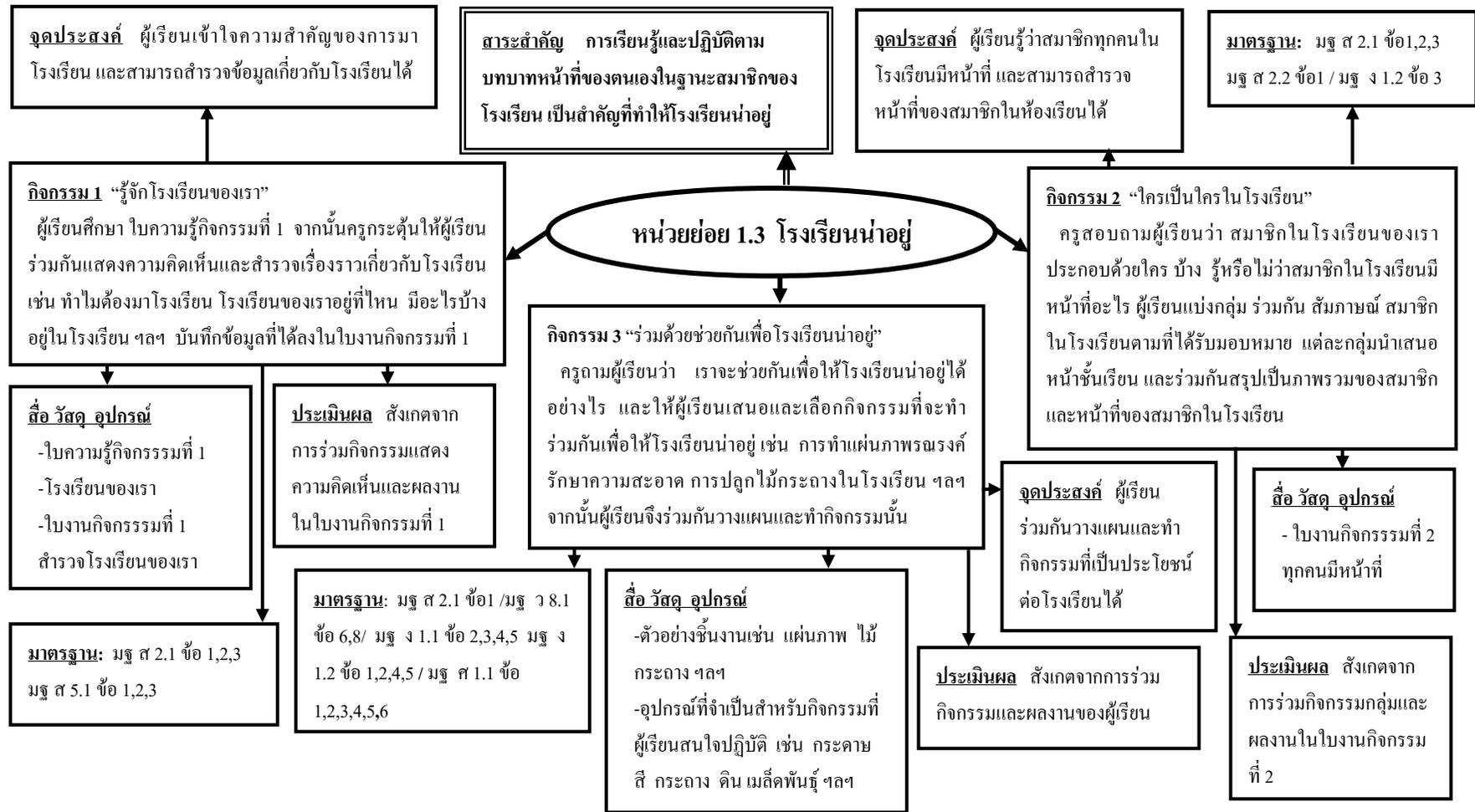
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในลักษณะ Mapping Unit Plan

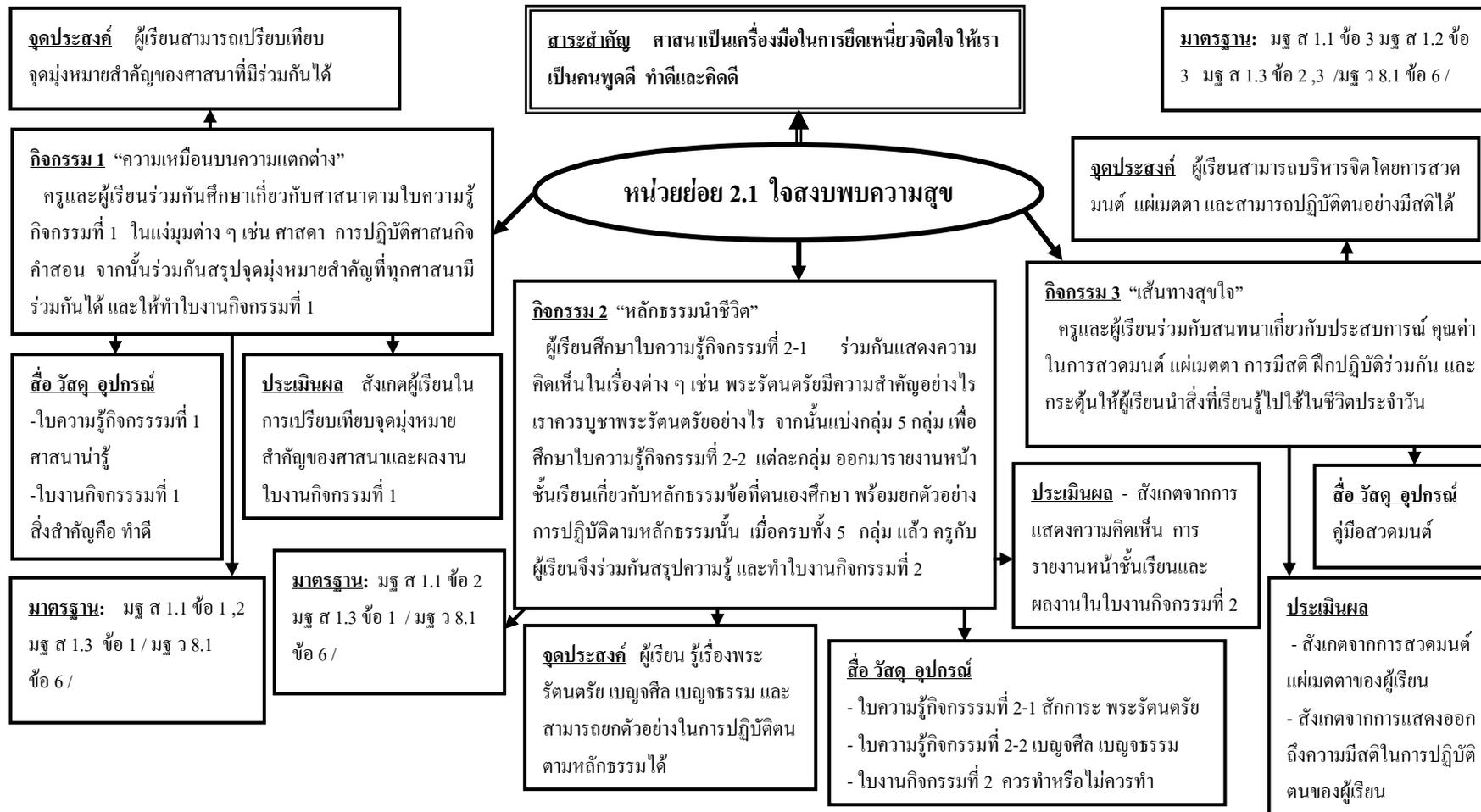
ภาพผนวกที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยย่อย 1.1 ครอบครัวแสนสุข

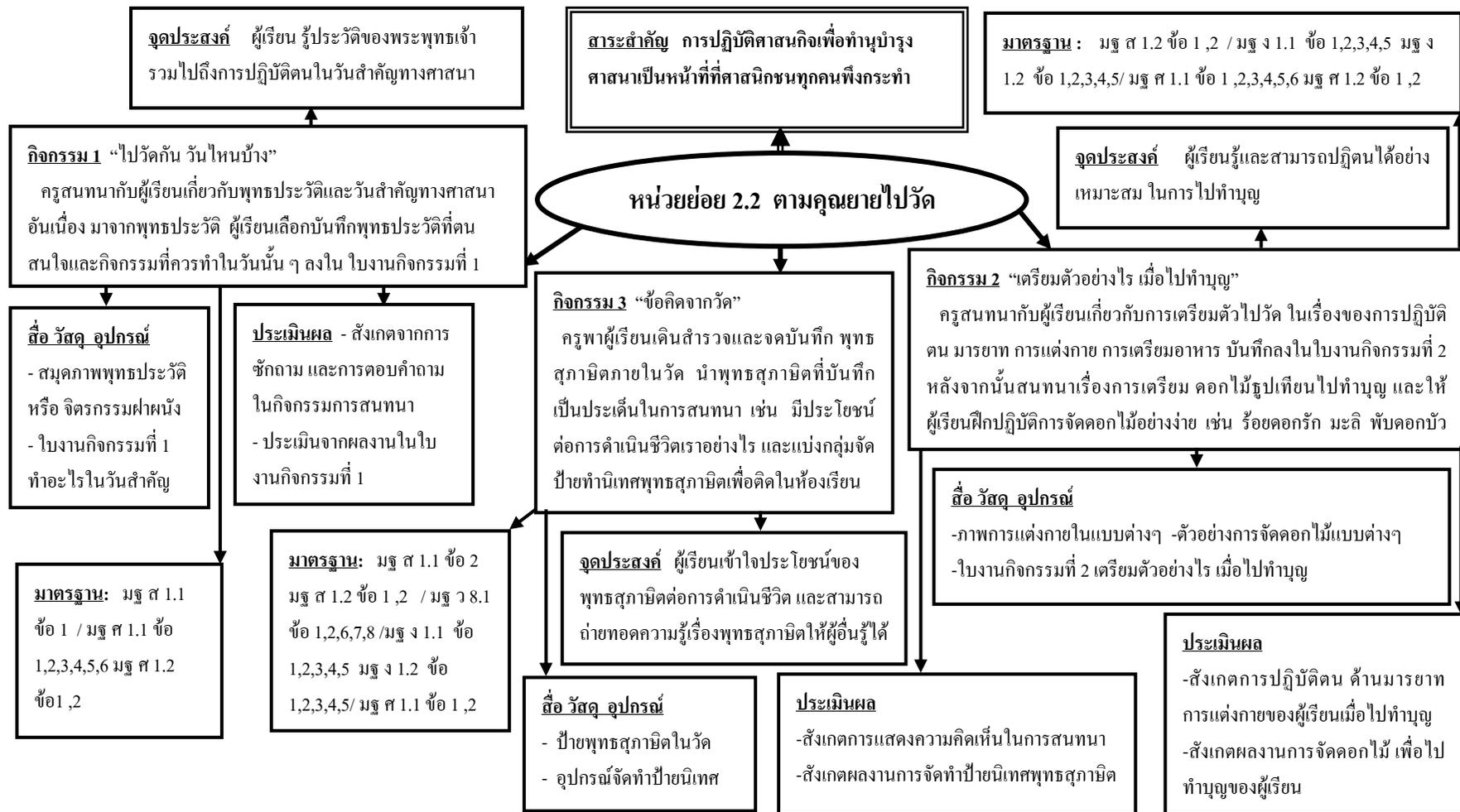
ภาพผนวกที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวหน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยย่อย 1.2 ห้องเรียนสุขสันต์

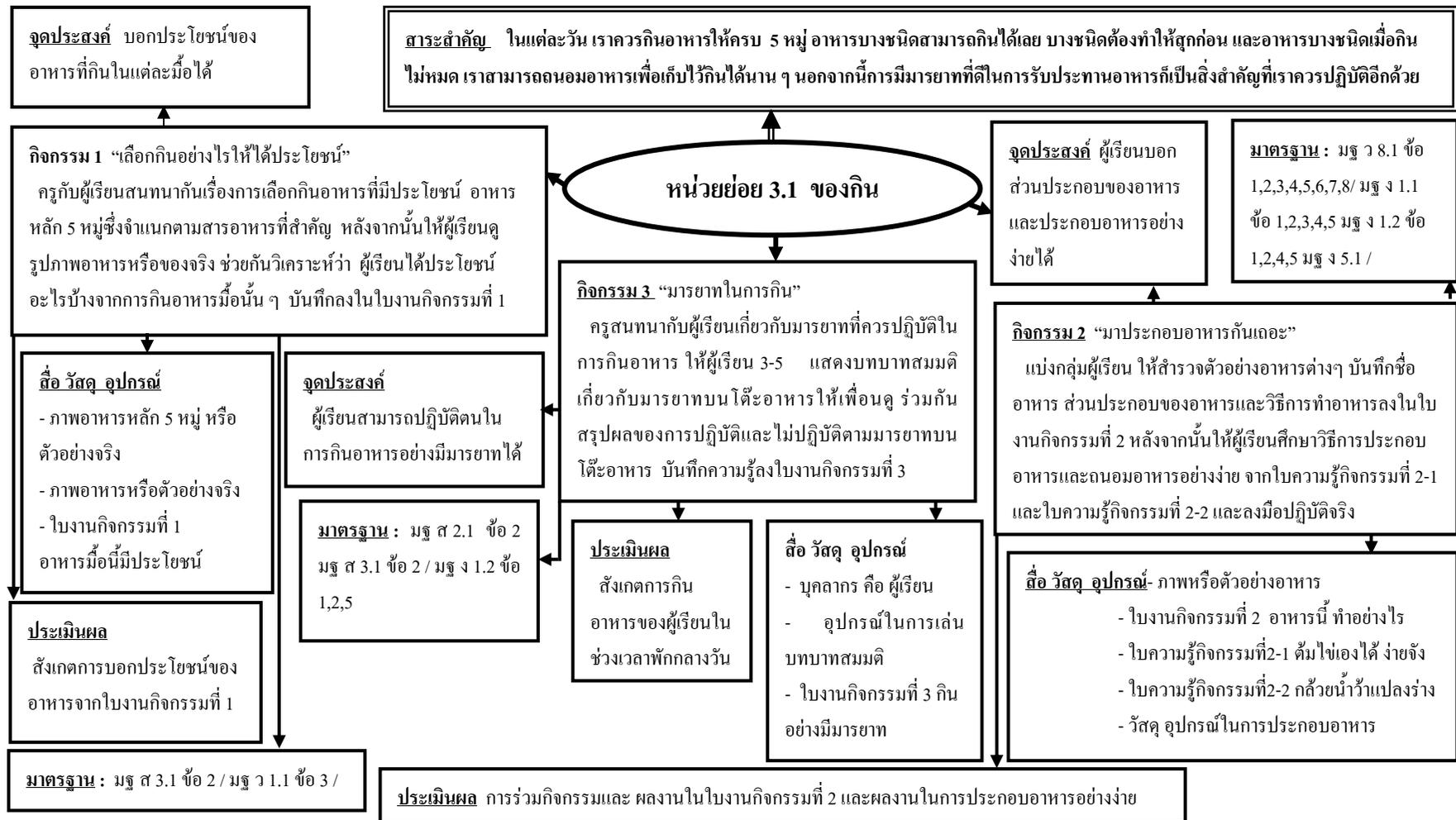
ภาพผนวกที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน หน่วยย่อย 1.3 โรงเรียนน่าอยู่

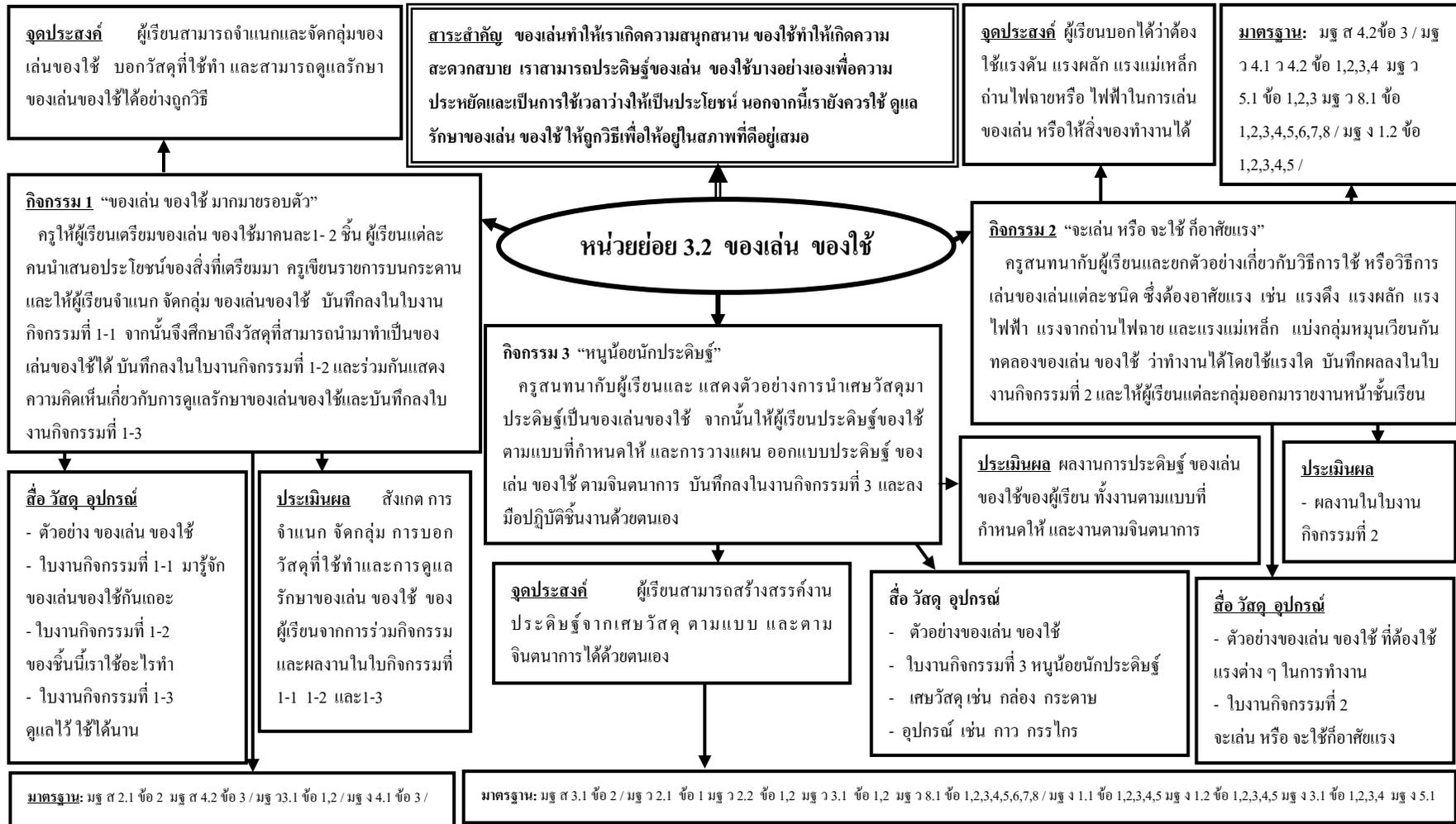
ภาพผนวกที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 2 คิด ทำดี พุดดี หน่วยย่อย 2.1 ใจสงบพบความสุข

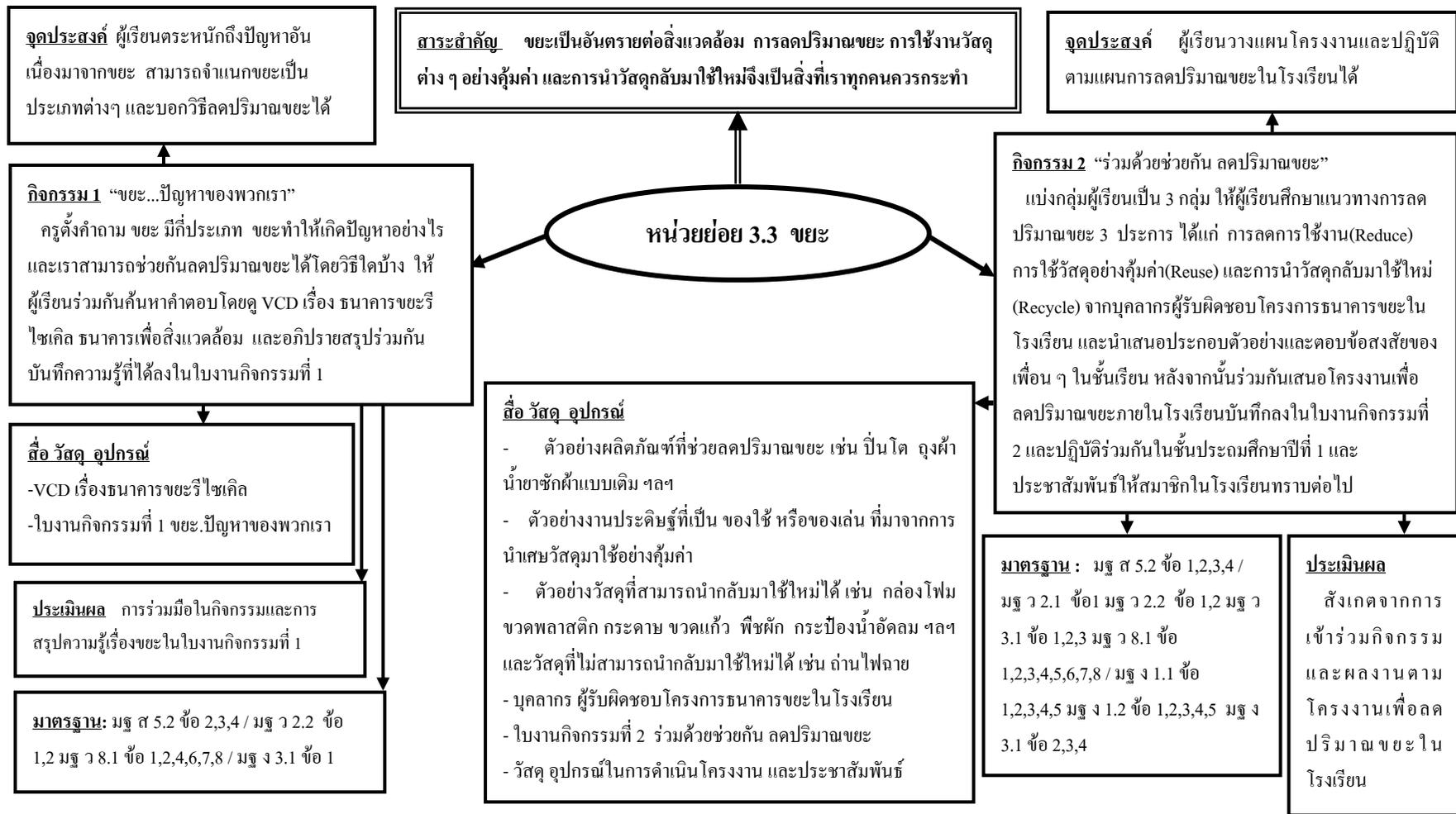
ภาพผนวกที่ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 2 คัด ทำดี พุทธิ หน่วยย่อย 2.2 ตามคุณยายไปวัด

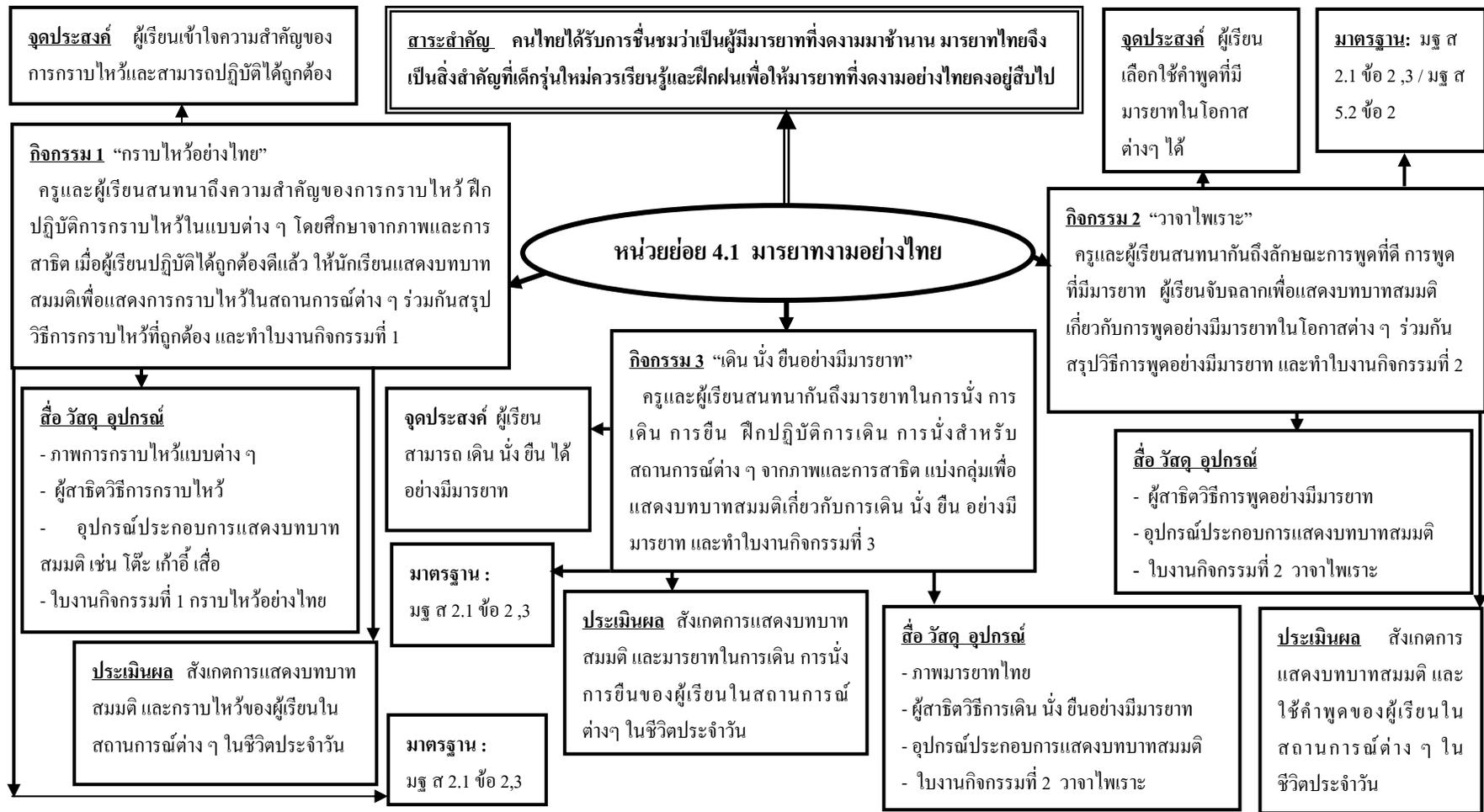
ภาพผนวกที่ 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยย่อย 3.1 ของกิน

ภาพผนวกที่ 7 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต:ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยย่อย 3.2 ของเล่น ของใช้

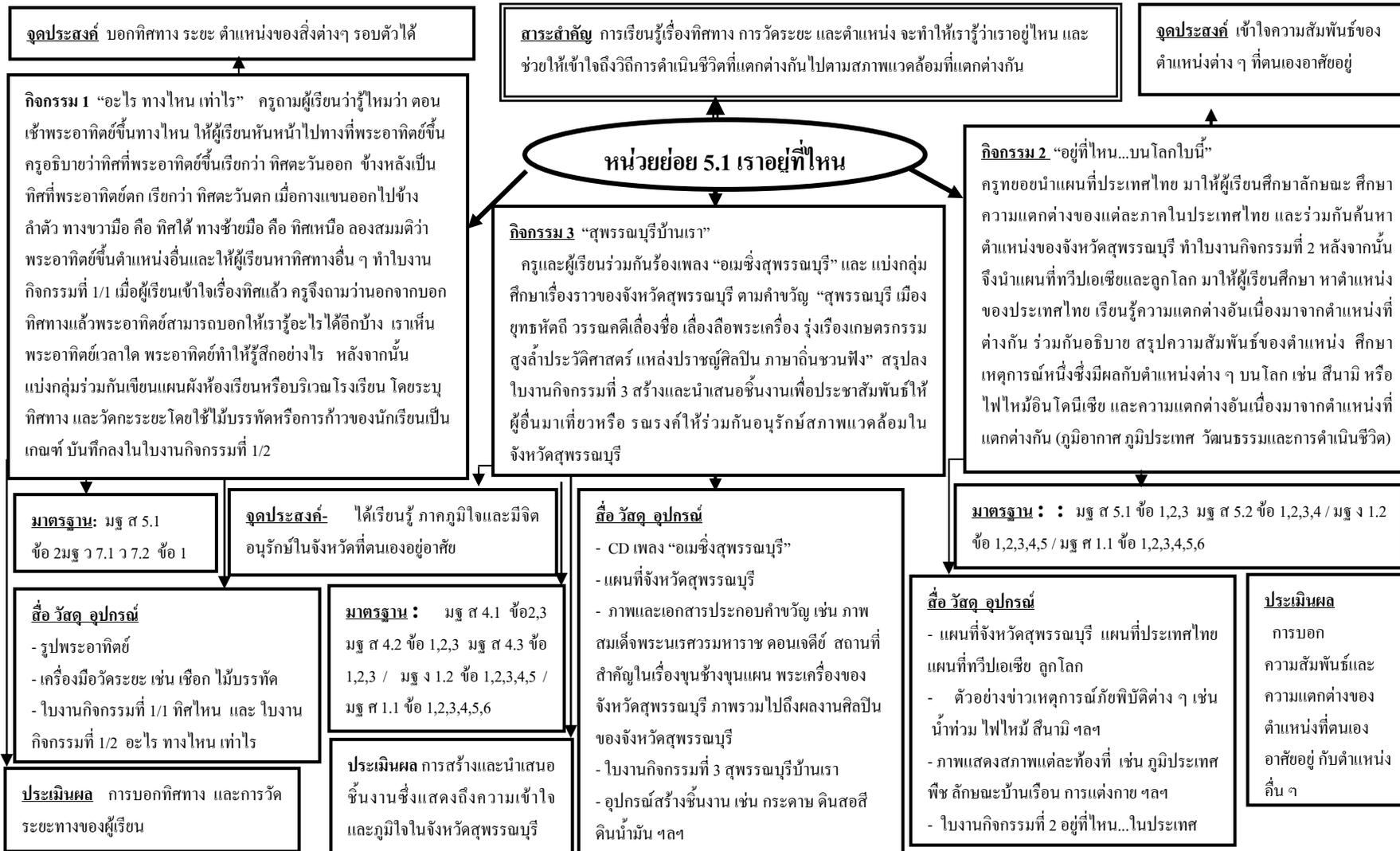
ภาพผนวกที่ 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์ หน่วยย่อย 3.3 ขยะ

ภาพผนวกที่ 9 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย หน่วยย่อย 4.1 มวยาทงมอย่างไทย

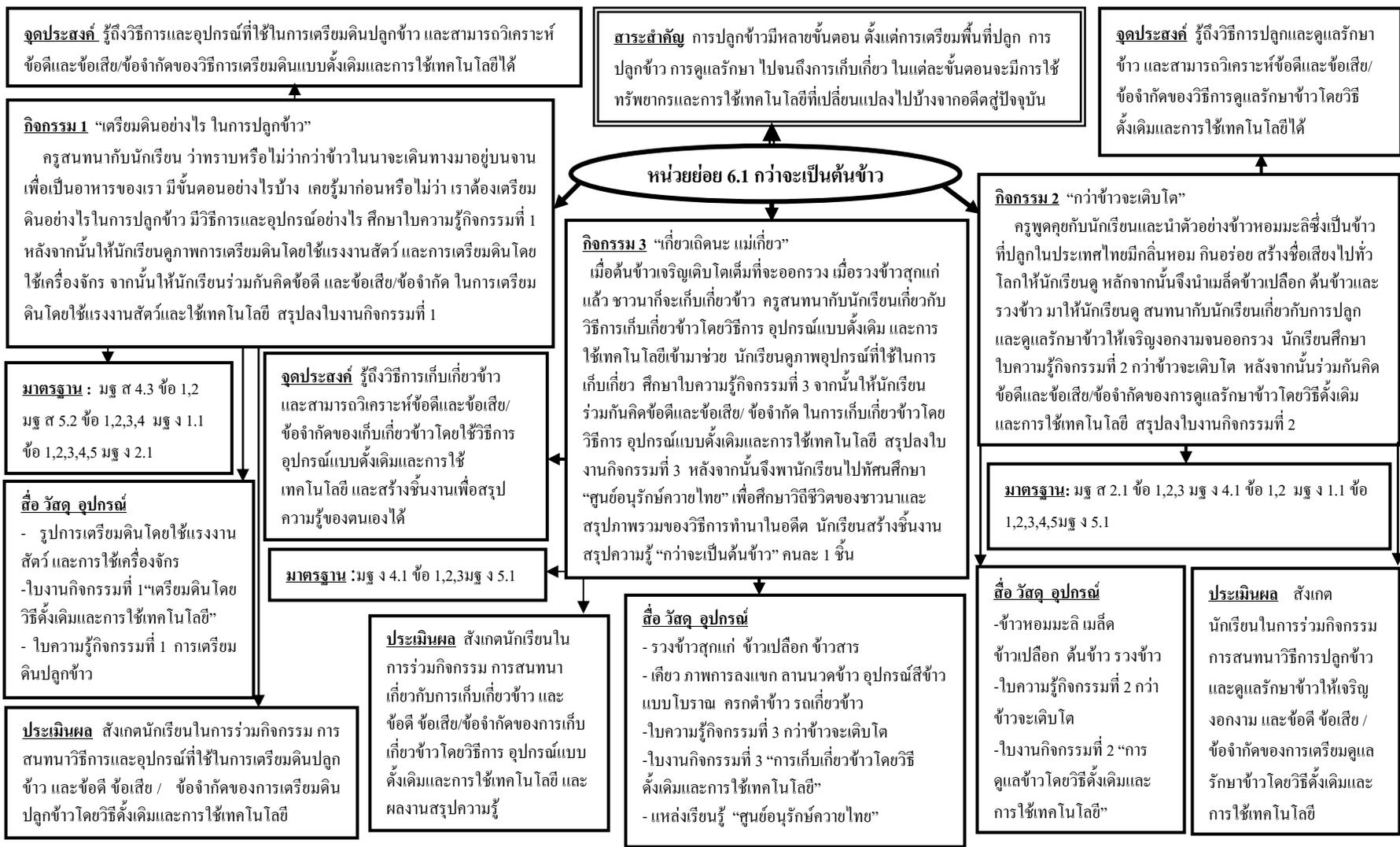
ภาพผนวกที่ 10 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย หน่วยย่อย 4.2 ศิลปะไทยงดงาม

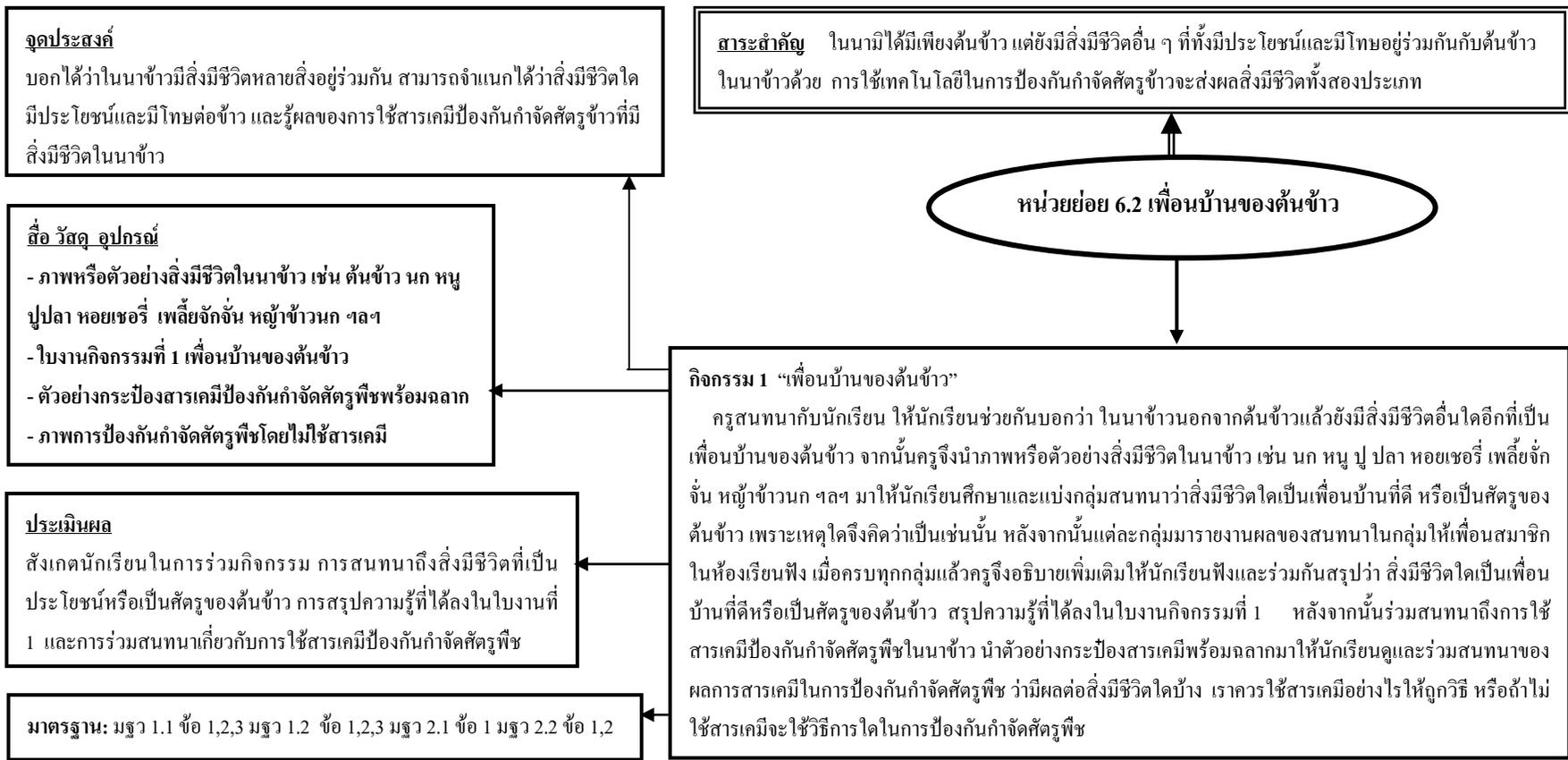
ภาพผนวกที่ 11 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน หน่วยย่อย 5.1 เราอยู่ที่ไหน

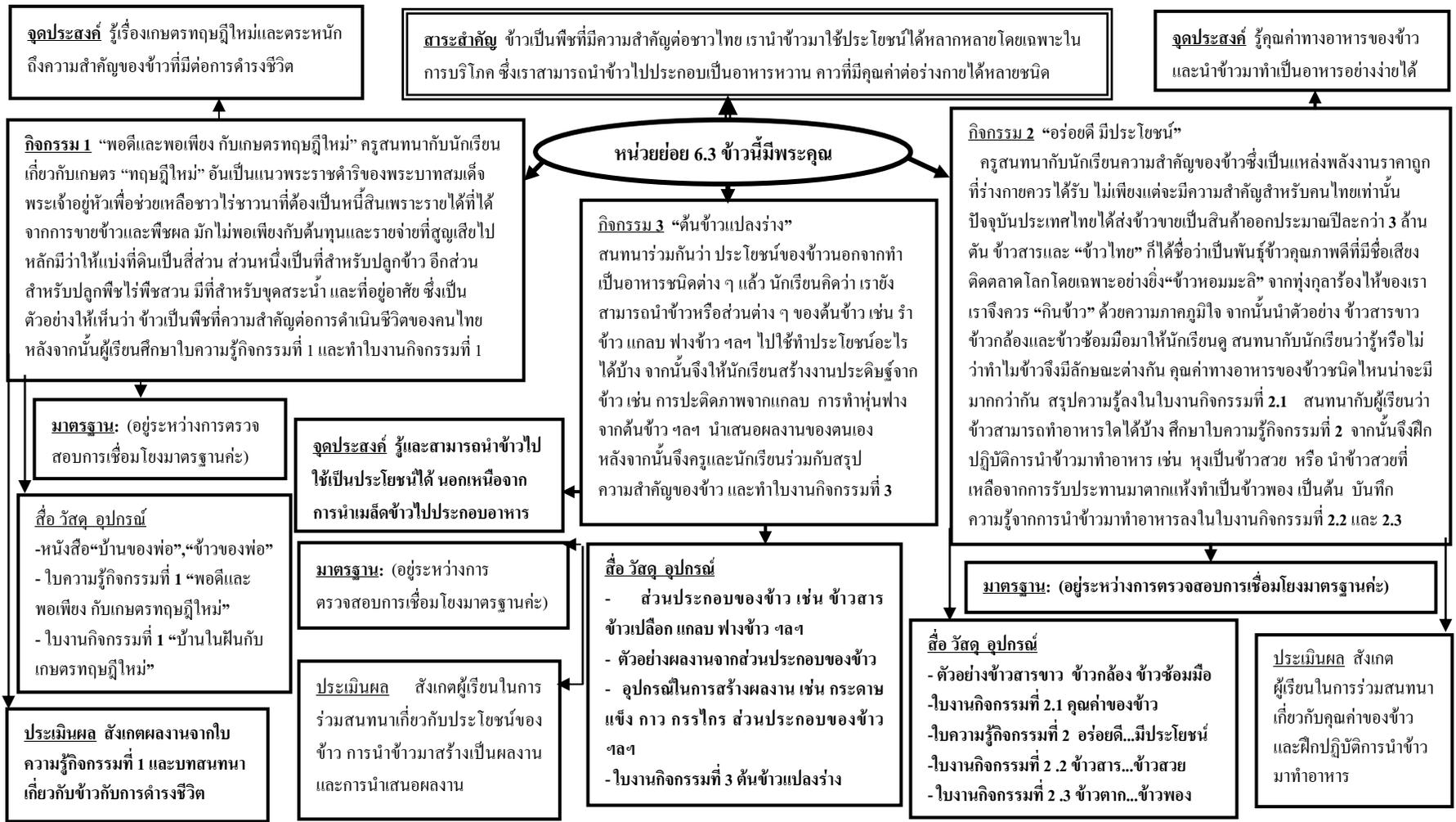
ภาพผนวกที่ 12 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวหน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน หน่วยย่อย 5.2 สิ่งที่เรียกว่า “ชีวิต”

ภาพผนวกที่ 13 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัวหน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว หน่วยย่อย 6.1 กว่าจะเป็นต้นข้าว

ภาพผนวกที่ 14 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว หน่วยย่อย 6.2 เพื่อนบ้านของต้นข้าว

ภาพผนวกที่ 15 แผนการจัดการเรียนรู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว หน่วยย่อย 6.3 ข้าวนี้มีพระคุณ

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเอกสารประกอบการเรียนการสอน
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 สํารวจตนเอง

⇒ เราสามารถรู้เรื่องราวของตนเองจากสตอรี่บอร์ด ตําเภาทะเบียนบ้าน

ภาพถ่าย หรือจากคํ่าบอกเล่าของคุณพ่อ คุณแม่ คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นข้อมูลของตนเอง

คํ่าสั่ง จงสํารวจข้อมูลส่วนตัวของตนเอง แล้วเติมคํ่าตอบลงในช่องว่าง

- ฉันชื่อ.....นามสกุล..... ชื่อเล่น.....
- เกิดเมื่อวันที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
- เกิดที่จังหวัด.....
- กำลังเรียนอยู่ชั้น..... โรงเรียน.....ครูประจำชั้นชื่อ.....
- ฉันหนัก.....กิโลกรัม สูง.....เซนติเมตร
- บิดาของฉันชื่อ.....นามสกุล.....มารดาของฉันชื่อ.....นามสกุล.....
- มีพี่ชื่อ.....นามสกุล.....มีน้องชื่อ.....นามสกุล.....
- วิชาที่ชอบ.....กีฬาที่ชอบ.....สีที่ชอบ.....อาหารที่ชอบ.....
- เพื่อนสนิท.....
- นิสัยที่ดีของตนเอง.....
- นิสัยที่ต้องการปรับปรุงของตนเอง.....
- สิ่งที่คุณภูมิใจมากที่สุด.....

ประเมินผลชิ้นงาน

= 3

= 2

= 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-3 ประวัติของครอบครัว

คำสั่ง จงสำรวจข้อมูลของครอบครัวตนเอง แล้วบันทึกลงในแผนภาพ

คุณปู่ ชื่อ..... ..... อาชีพ.....	คุณย่า ชื่อ..... ..... อาชีพ.....	คุณตา ชื่อ..... ..... อาชีพ.....	คุณยาย ชื่อ..... ..... อาชีพ.....		
↓		↓			
พี่ของพ่อ จำนวน..... คน ชื่อ.....	คุณพ่อ ชื่อ..... ..... อาชีพ.....	น้องของพ่อ จำนวน..... คน ชื่อ.....	พี่ของแม่ จำนวน..... คน ชื่อ.....	คุณแม่ ชื่อ..... ..... อาชีพ.....	น้องของแม่ จำนวน..... คน ชื่อ..... ....
↓					
พี่ของนักเรียน จำนวน.....คน ชื่อ.....	นักเรียน ชื่อ.....	น้องของนักเรียน จำนวน.....คน ชื่อ.....			

ประเมินผลชิ้นงาน	☐ 😊 = 3	☐ 😐 = 2	☐ ☹️ = 1
....			
ครูผู้สอน.....			

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 หน้าที่ของใคร

คำสั่ง จงสำรวจบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

1. เขียนชื่อสมาชิกในครอบครัวและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อคนในครอบครัวลงในตาราง

สมาชิกในครอบครัว	หน้าที่ของนักเรียนที่มีต่อในครอบครัว
ตัวอย่าง คุณแม่	ช่วยคุณแม่ทำกับข้าว

2. การที่นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่ต่อสมาชิกในบ้านทำให้เกิดผลดีอย่างไร

.....

.....

3. นักเรียนรู้สึกอย่างไรที่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ต่อสมาชิกในบ้าน

.....

.....

4. นักเรียนคิดว่าสมาชิกในบ้านจะรู้สึกอย่างไรที่นักเรียนปฏิบัติตามหน้าที่

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน

= 3

= 2

= 1

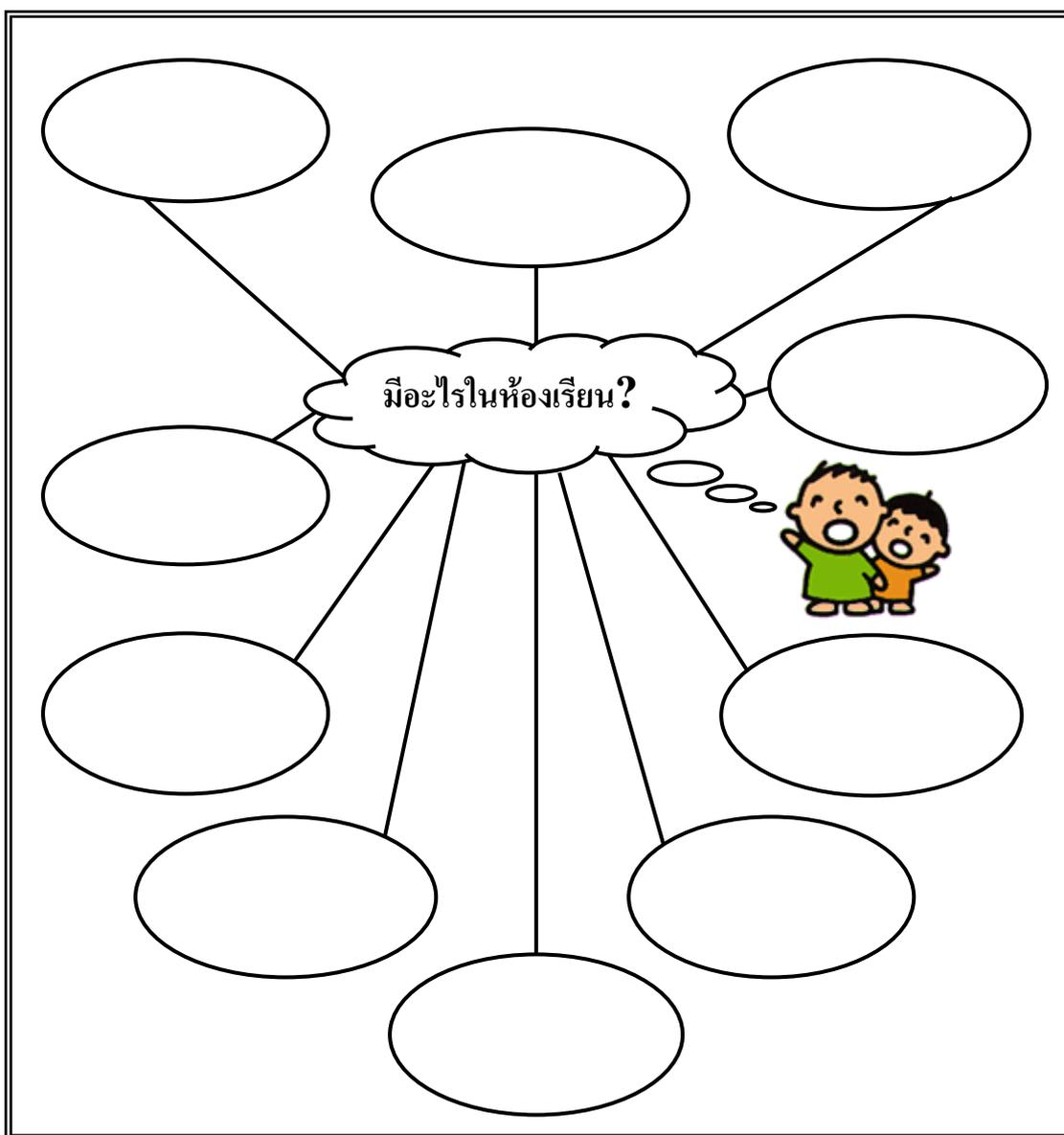
.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 มีอะไรอยู่ในห้องเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนร่วมกันสำรวจว่ามีอะไรอยู่ในห้องเรียนและบันทึกลงไปในรอบที่กำหนดให้

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-2 แผนผังห้องเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนบันทึกแผนผังห้องเรียนพร้อมระบุความหมายของสัญลักษณ์ต่าง ๆ

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1หน้าที่สมาชิกในห้องเรียน

คำสั่ง บันทึกหน้าที่ที่ควรปฏิบัติในฐานะสมาชิกของห้องเรียนลงในกรอบด้านล่าง

หน้าที่สมาชิกในห้องเรียน

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-2 วันเกิดของเพื่อน

คำสั่ง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย | ด้วยสีประจำวัน ลงในตารางที่ตรงกับวันเกิดของเพื่อนในชั้น
แล้วรวมจำนวน

วันเกิด	รอยขีด	รวม
วันอาทิตย์ ○		
วันจันทร์ ○		
วันอังคาร ○		
วันพุธ ○		
วันพฤหัสบดี ○		
วันศุกร์ ○		
วันเสาร์ ○		

คนเกิดวันอาทิตย์ มีจำนวน.....คน   คนเกิดวันจันทร์ มีจำนวน.....คน
 คนเกิดวันอังคาร มีจำนวน.....คน   คนเกิดวันพุธ มีจำนวน.....คน
 คนเกิดวันพฤหัสบดี มีจำนวน.....คน   คนเกิดวันศุกร์ มีจำนวน.....คน
 คนเกิดวันเสาร์ มีจำนวน.....คน

สรุป วันที่มีคนเกิดน้อยที่สุดคือ วัน.....
 วันที่มีคนเกิดมากที่สุดคือ วัน.....

ประเมินผลชิ้นงาน

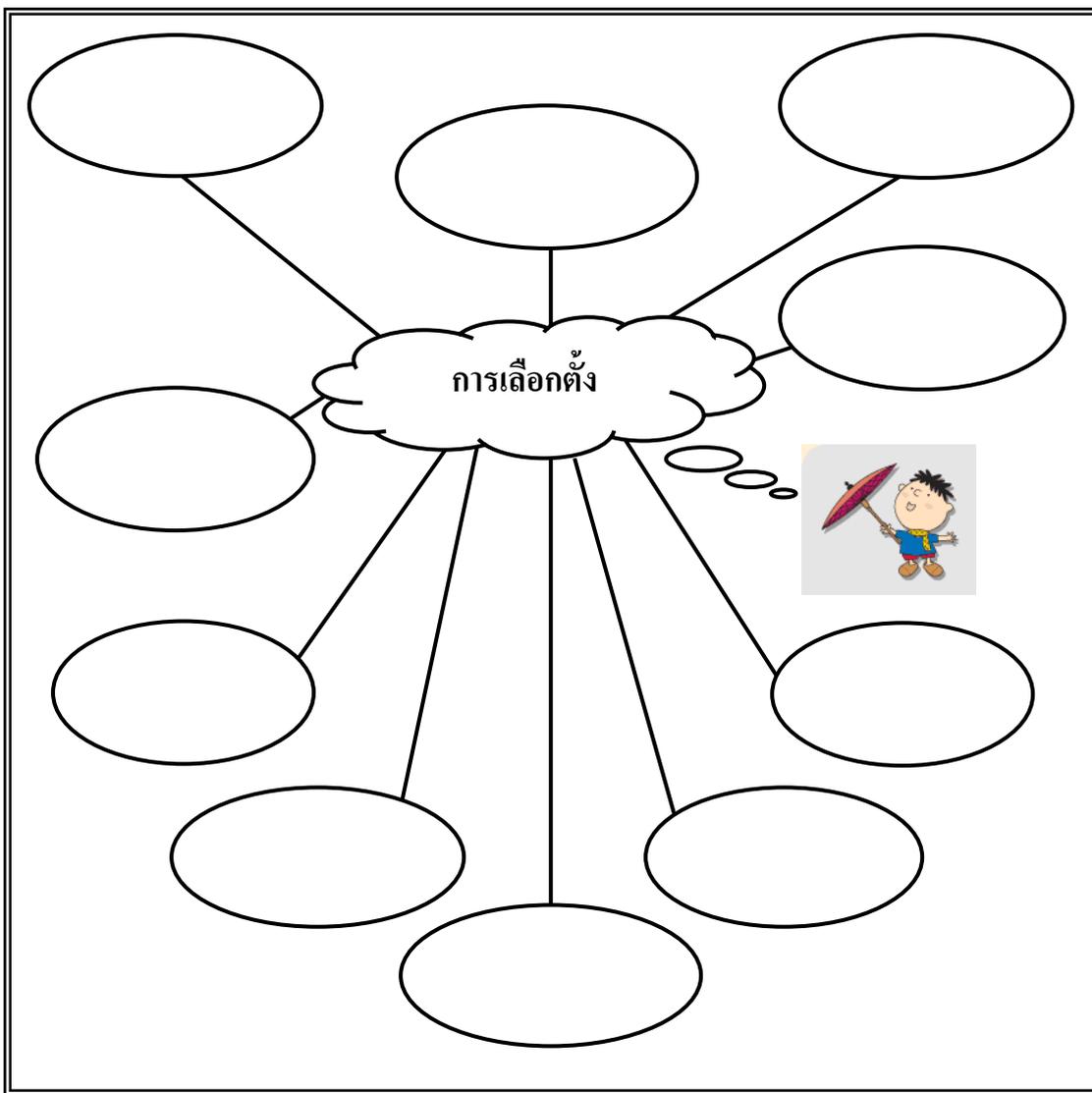
😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 3-1 มาเลือกตั้งกันเถอะ

คำสั่ง นักเรียนนึกถึงอะไร เมื่อมีการ “เลือกตั้ง”

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 รู้จักโรงเรียนของเรา

คำสั่ง ให้นักเรียนศึกษาเกี่ยวกับประวัติและข้อมูลของโรงเรียน จากนั้นนำผลการศึกษามาเติมในช่องว่างให้สมบูรณ์

- โรงเรียนของฉันชื่อ.....
ตั้งอยู่ที่ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....
- โรงเรียนของฉันก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ....
- ปัจจุบันมีนักเรียน.....คน
นักเรียนชาย.....คน นักเรียนหญิง.....คน
- ครูประจำชั้นชื่อ.....
- ครูใหญ่ชื่อ.....
- ผู้จัดการชื่อ.....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹️ = 1

.....
.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-2 มีอะไรในโรงเรียน

คำสั่ง ให้นักเรียนสำรวจสถานที่ตั้งและวาดแผนผังของโรงเรียน

1. โรงเรียนของเราชื่อ.....
2. สำรวจสถานที่สำคัญและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน จากนั้นวาดสัญลักษณ์และเขียนชื่อสถานที่และสถานที่นั้น ๆ ลงในตาราง

ภาพสัญลักษณ์	ชื่อสถานที่สำคัญหรือชื่อสิ่งแวดล้อม

3. สำรวจหาทิศของสถานที่สำคัญและสิ่งแวดล้อม โดยให้หันหน้าไปทางทิศตะวันออก (ทิศที่เห็นดวงอาทิตย์ขึ้นจากขอบฟ้า) แล้วกางแขนขึ้นระดับไหล่ทั้ง 2 ข้าง

ทิศที่อยู่ทางด้านหน้า คือ ทิศตะวันออก

ทิศที่อยู่ด้านหลัง คือ ทิศตะวันตก

ทิศที่อยู่ด้านซ้าย คือ ทิศเหนือ

ทิศที่อยู่ด้านขวา คือ ทิศใต้

4. เขียนชื่อสถานที่สำคัญและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ตรงกับทิศต่างๆ

ทิศตะวันออก

.....

.....

.....

ทิศเหนือ

.....

.....

.....

ทิศใต้

.....

.....

.....

ทิศตะวันตก

.....

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ในโรงเรียนมีบุคคลต่างมากมาย ซึ่งแต่ละคนนั้นก็ทำหน้าที่แตกต่างกันไป เรามาดูหน้าที่ของบุคคลเหล่านี้กันนะคะ

ครูใหญ่ ⇨ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครูในโรงเรียน บริหารโรงเรียนและการสอนของครูในโรงเรียน

ครู ⇨ ทำหน้าที่สอนสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อบรม สั่งสอน ฝึกฝนนักเรียนให้มีความรู้ มีมารยาทและเป็นคนดี

นักเรียน ⇨ มีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียน หาความรู้ และพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรม จริยธรรม

นักรักษาโรง ⇨ ทำหน้าที่ดูแล รักษาความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียนให้น่าอยู่และน่าเรียน

เจ้าหน้าที่ ⇨ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ด้านบริการสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน

ทีนี้ลองสำรวจดูนะคะว่าในโรงเรียนศรีรัตนวิทยาของเรา มีใครอยู่บ้าง จำนวนเท่าไรและเพศอะไร

บุคลากรในโรงเรียน	จำนวน (คน)		รวม (คน)
	เพศชาย	เพศหญิง	
1. ครูใหญ่			
2. ครู			
3. แม่ครัว			
4. พนักงานขับรถ			
5. นักรักษาโรง			

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 3-1 ร่วมด้วยช่วยกันเพื่อโรงเรียนน่าอยู่

นักเรียนลองช่วยกันคิดสิคะว่า เราจะช่วยกันเพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ได้อย่างไร เราจะร่วมทำกิจกรรมใดเพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่ได้บ้าง เช่น การทำแผ่นภาพรณรงค์รักษาความสะอาด การปลูกไม้กระถางในโรงเรียน ฯลฯ เลือกกิจกรรมที่ต้องการทำมากลุ่มละ 1 กิจกรรม และร่วมด้วยช่วยกันทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ เพื่อความน่าอยู่ของโรงเรียนศรีรัตนวิทยาของเรากันเถอะ!!

กิจกรรมที่พวกเราจะทำเพื่อให้โรงเรียนน่าอยู่

คือ.....
.....
.....
.....

ความรู้สึกของฉันเมื่อทำกิจกรรมนี้สำเร็จ คือ

.....
.....
.....
.....

ประเมินผลชิ้นงาน

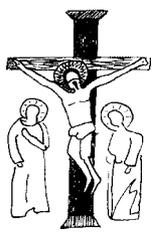
😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 สิ่งสำคัญคือ ทำดี

คำสั่ง โยงเส้นจับคู่ภาพที่มีความสัมพันธ์กัน และ เติมคำในช่องว่างให้สมบูรณ์ (พระพุทธเจ้า พระเยซู การละหมาด มัสยิด คริสต์จักร วัด)

 <div style="border: 1px dashed black; width: 150px; height: 40px; margin: 10px auto;"></div>	①	④	 <div style="border: 1px dashed black; width: 150px; height: 40px; margin: 10px auto;"></div>
 <div style="border: 1px dashed black; width: 150px; height: 40px; margin: 10px auto;"></div>	②	⑤	 <div style="border: 1px dashed black; width: 150px; height: 40px; margin: 10px auto;"></div>
 <div style="border: 1px dashed black; width: 150px; height: 40px; margin: 10px auto;"></div>	③	⑥	 <div style="border: 1px dashed black; width: 150px; height: 40px; margin: 10px auto;"></div>

★ศาสนาทุกศาสนาสอนให้เรา.....

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

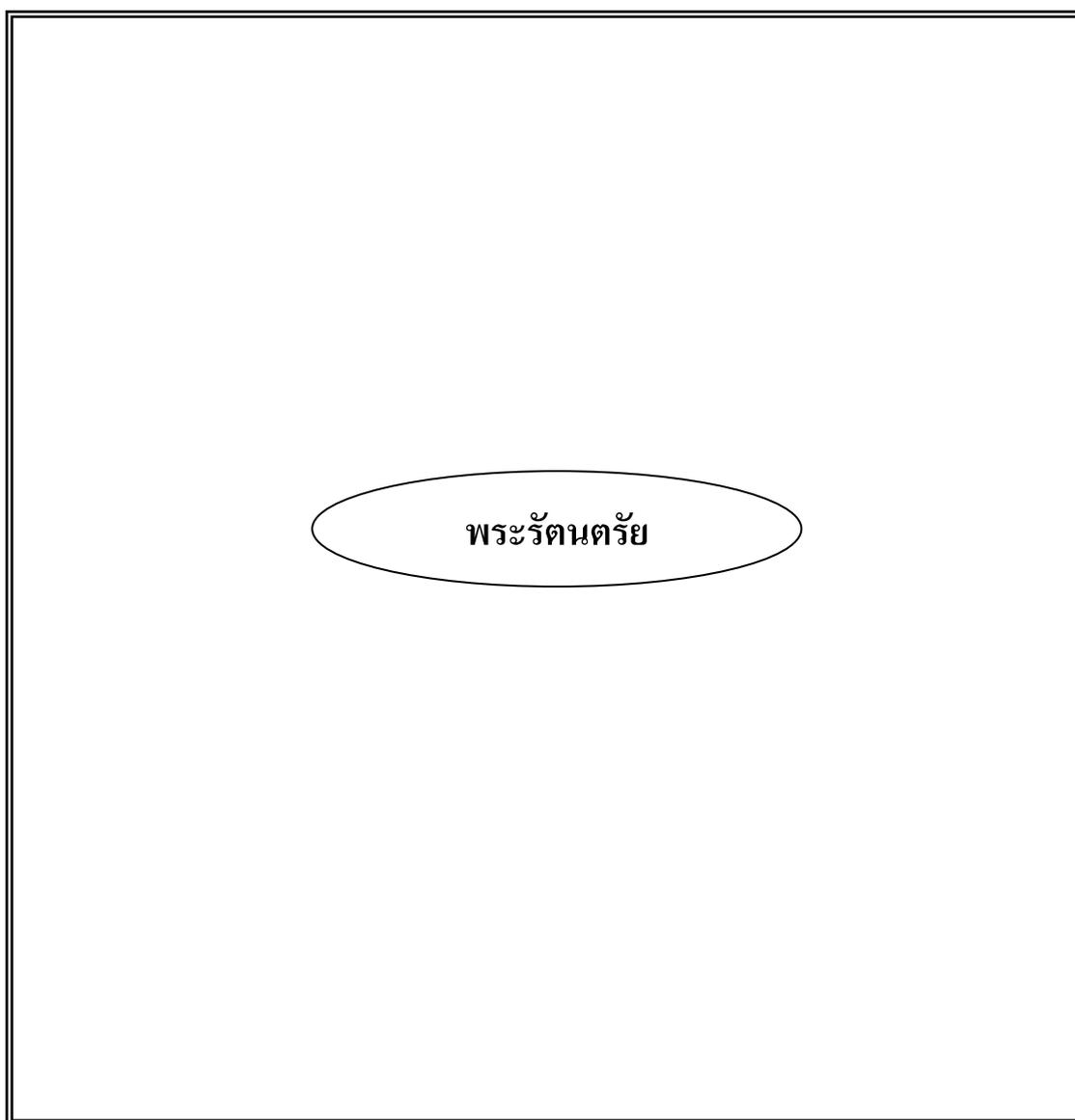
.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 สักการะ พระรัตนตรัย

คำสั่ง เขียนแผนที่ความคิดของนักเรียนเกี่ยวกับพระรัตนตรัย

พระรัตนตรัย

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-3 สังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4

สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน คือ การให้ การเสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือ ปิยวาจา คือ การกล่าวคำสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน อตถจริยา คือ การช่วยเหลือ ชุมชนและสังคม สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้แล้ว หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ายังสอนให้ทุกคนมีความกตัญญูกตเวทิตี คือ รู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ และยังสอนให้มี มงคล 38 คือ ความดีที่ควรทำ ในข้อที่เกี่ยวกับการประพฤติตนคือ ว่านอนสอนง่ายและรู้จักรับใช้ดูแลพ่อแม่ผู้ปกครอง อีกด้วย

คำสั่ง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้และตอบคำถามลงในตาราง

ด.ช. โสรัจรับของ จากผู้ใหญ่และ กล่าวคำว่า “ขอบคุณครับ”	ด.ญ. ชัญดา แบ่งขนมให้ เพื่อนๆ	ด.ช. ณฑพล ช่วย ตัดอาหารป้อน คุณย่าที่นอน ป่วยอยู่บนเตียง	ด.ญ. ชญาดา ช่วยเก็บขยะ ในโรงเรียน
---	--	---	--

1	2	3	4
สังคหวัตถุ 4	ใครปฏิบัติ	ปฏิบัติอย่างไร	
ทาน			
ปิยวาจา			
อตถจริยา			
สมานัตตตา			

ประเมินผลชิ้นงาน	☐ 😊 = 3	☐ 😐 = 2	☐ ☹️ = 1
..... ครูผู้สอน.....			

ใบงานกิจกรรมที่ 3-1 เส้นทางสุขใจ

คำสั่ง เราจะประพุดิตนอย่างไรให้ตนเองและผู้อื่นมีความสุข

เส้นทางสุขใจ

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹ = 1

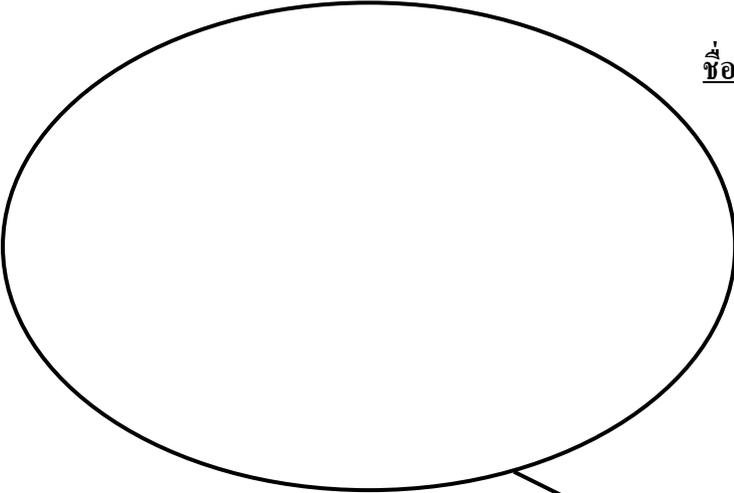
.....

.....

ครูผู้สอน.....

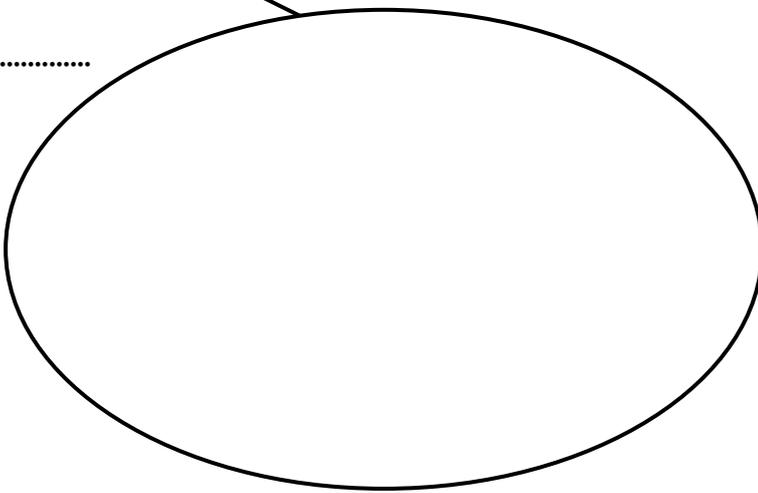
ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 ทำอะไรในวันสำคัญ

คำสั่ง วาดภาพพุทธประวัติที่ตนเองสนใจและกิจกรรมที่ควรทำในวันสำคัญอันเนื่องมาจากพุทธประวัตินั้น

ชื่อภาพ .....

กิจกรรม.....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 เตรียมตัวอย่างไร เมื่อไปทำบุญ

คำสั่ง วาดภาพเพื่อแสดงให้เห็นว่า นักเรียนจะแต่งกายอย่างไร และ ทำอาหารอะไรไปทำบุญที่วัด

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 3-1 ข้อคิดจากวัด

คำสั่ง บันทึกพุทธสุภาษิตที่ประทับใจ ค้นหาความหมาย ถ่ายทอดเป็นภาพ และเล่าให้เพื่อนฟัง

พุทธสุภาษิตที่ประทับใจ :.....

.....

ความหมาย :.....

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

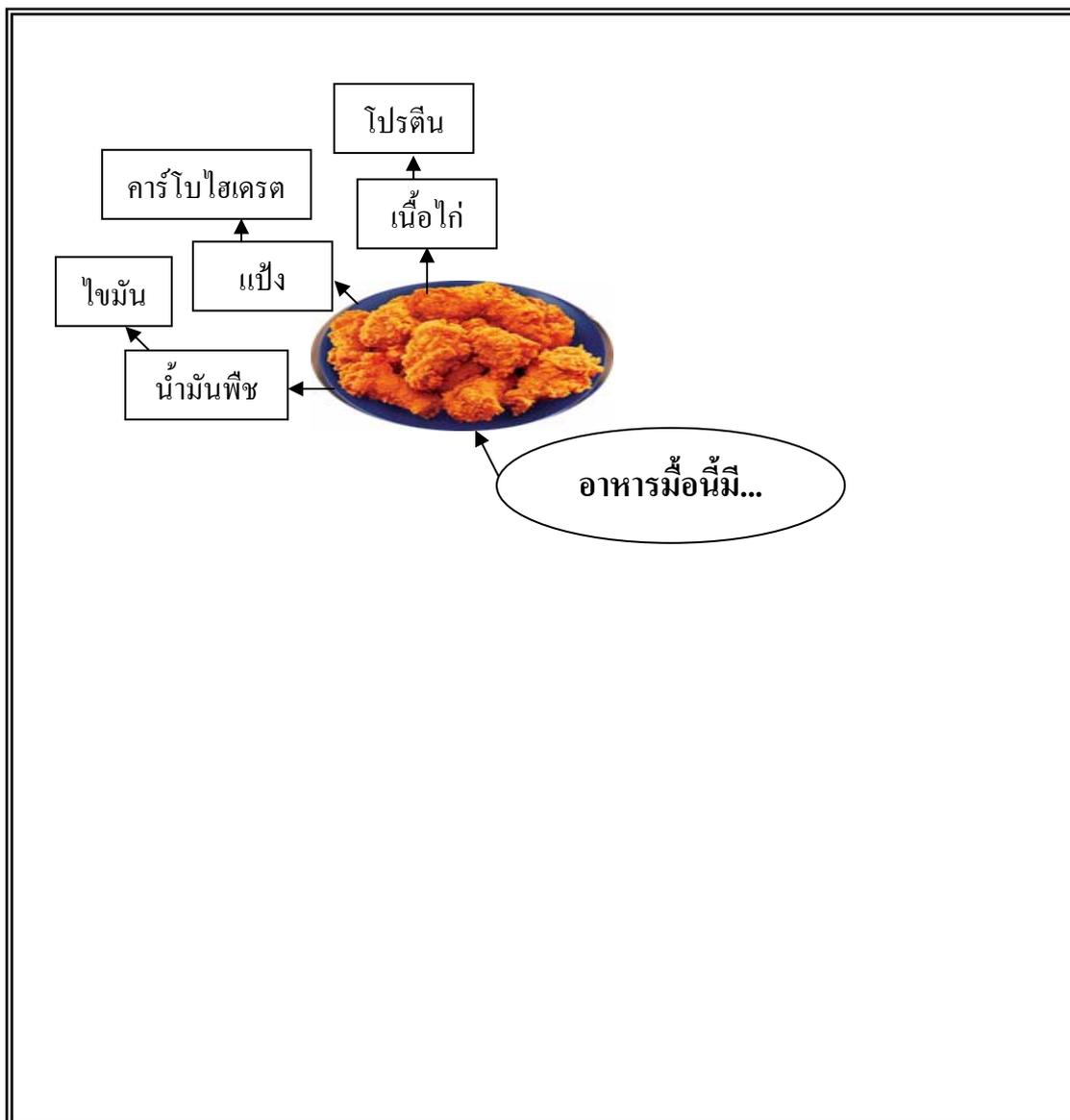
.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 อาหารมือนี้มีประโยชน์

คำสั่ง ช่วยกันดูสิคะว่า ร่างกายของเราได้ประโยชน์จากอาหารมือนี้อย่างไรบ้าง

ประเมินผลชิ้นงาน

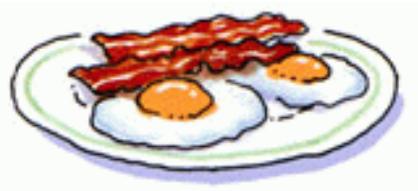
😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 อาหารนี้ทำอะไร

คำสั่ง อาหารนี้มีวิธีทำอะไร (เช่น ต้ม แกง ทอด นึ่ง กินสด ฯลฯ)

①		ชื่ออาหาร..... วิธีประกอบอาหาร.....
②		ชื่ออาหาร..... วิธีประกอบอาหาร.....
③		ชื่ออาหาร..... วิธีประกอบอาหาร.....
④		ชื่ออาหาร..... วิธีประกอบอาหาร.....

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-2 กล้วยน้ำว่าปลงร่วง

คำสั่ง ลองช่วยครูเรียงลำดับการทำกล้วยตากดูสิคะ

<p>ขั้นตอนที่.....</p> <p>นำกล้วยมาตากให้แห้งจนได้ที่</p>	<p>ขั้นตอนที่.....</p> <p>ปอกเปลือกกล้วยที่เตรียมไว้</p>
<p>ขั้นตอนที่ .....</p> <p>เลือกกล้วยน้ำว่าสุกงอมมาทำกล้วยตาก</p>	<p>ขั้นตอนที่.....</p> <p>ทับกล้วยให้แบนพอสมควรจัดเรียงใส่จาน</p>

2. การทำกล้วยตากมีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

3. กล้วยตากมีประโยชน์อย่างไร

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-3 ต้มไข่เองได้ ...ง่ายจัง

คำสั่ง ทดลองต้มไข่โดยใช้เวลาต่าง ๆ กัน แล้วสังเกตผลที่ได้แล้วบันทึกผลลงในตารางค่ะ

ลักษณะไข่ต้ม	เวลาในการต้มไข่		
	5 นาที	10 นาที	15 นาที
ภาพแสดง ลักษณะไข่ต้ม			
บรรยาย ลักษณะไข่ต้ม			

ลักษณะไข่ก่อนต้ม

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-2 ของฉันนี่เราใช้อะไรทำ

คำสั่ง ทำเครื่องหมาย ✓ ที่ชนิดของวัสดุซึ่งเป็นส่วนประกอบของสิ่งของแต่ละข้อ

สิ่งของ	ชนิดของวัสดุ						
	ผ้า	ไม้	พลาสติก	หิน	ยาง	กระดาษ	แก้ว
1. ตุ๊กตา							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-3 ดูแล้ว ใช้ได้นาน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ยกตัวอย่างของเล่นหรือของใช้มา 1 ชนิด และบอกวิธีการดูแลรักษา

การดูแลรักษา ↓

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 3-1 หนูน้อยนักประดิษฐ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำสั่ง ออกแบบของเล่นของใช้จากเศษวัสดุ ระบุประเภทวัสดุและอุปกรณ์ที่ต้องใช้ แล้วลงมือทำ
ค่ะ!!

ชื่องาน.....

วัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้

ผลงานที่ได้

ประเมินผลชิ้นงาน

= 3

= 2

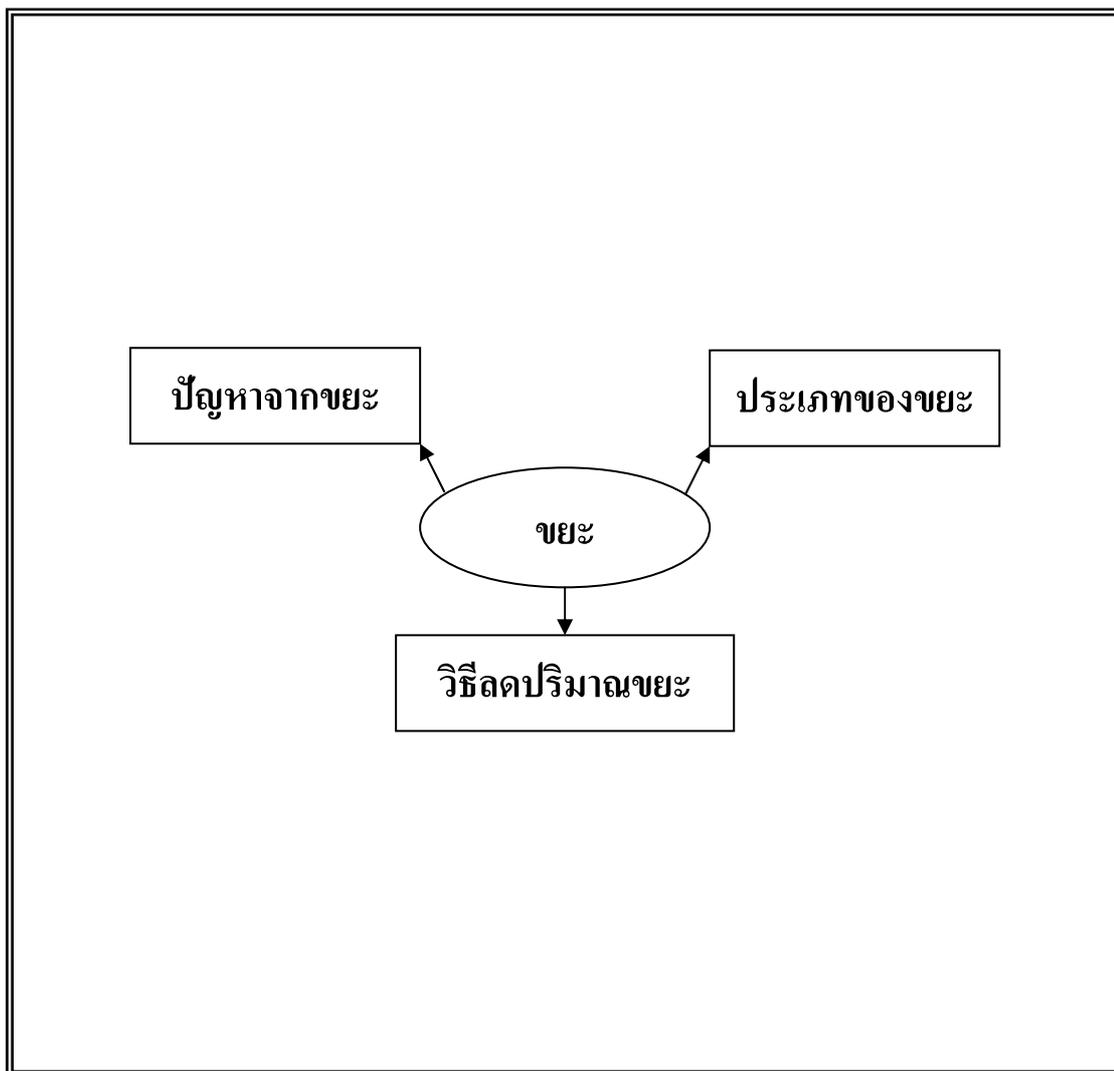
= 1

.....
.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 ขยะ...ปัญหาของพวกเขา

คำสั่ง ผู้เรียนศึกษาเรื่อง ขยะ และบันทึกความรู้ที่ได้รับลงไปในรอบด้านล่างนี้

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 ร่วมด้วยช่วยกัน ลดปริมาณขยะ

คำสั่ง ให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อลดปริมาณขยะ โดยระบุรายละเอียดต่างๆ เช่น

ชื่อโครงการ

.....

.....

สมาชิกผู้รับผิดชอบ

.....

.....

ความสำคัญ

.....

.....

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

.....

.....

ขั้นตอนการดำเนินงาน

.....

.....

สรุป

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน

= 3

= 2

= 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1 - 3 ศิลปะบนจานอาหาร (3)

คำสั่ง ให้นักเรียนวาดหรือติดภาพการจัดอาหารที่นักเรียนชอบมากลงบนที่ว่าง และเขียนเหตุผล
ด้วยว่าชอบเพราะอะไร

สาเหตุที่ชอบเพราะ

.....

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

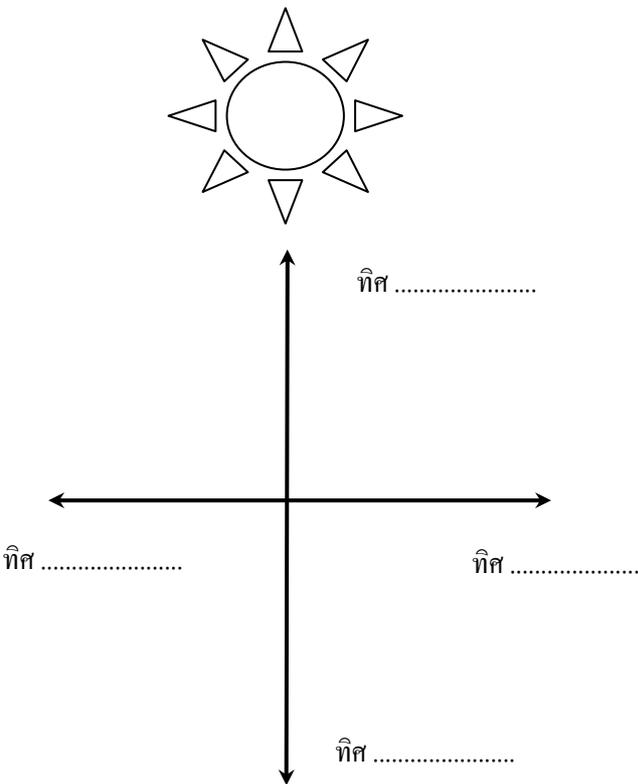
.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 ทิศไหน

คำสั่ง ให้นักเรียนเติมชื่อทิศต่างๆ ให้ถูกต้อง

ประโยชน์จากการดูทิศ คือ

.....

.....

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

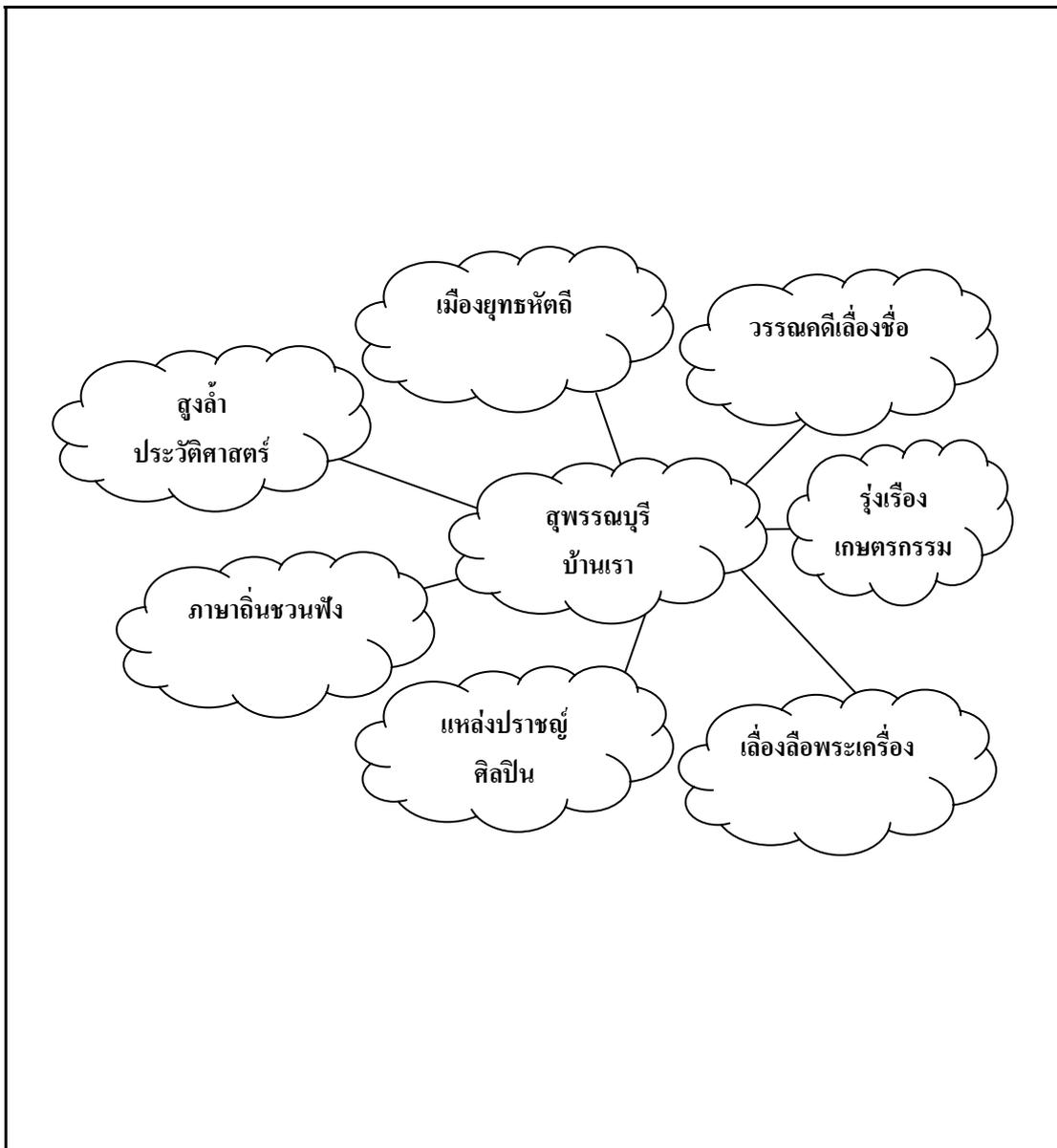
.....

.....

ครูผู้สอน.....

คำสั่ง เขียนแผนผังความคิดที่เรียนรู้จากคำขวัญจังหวัดสุพรรณบุรี

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 รู้ได้อย่างไรว่ามีชีวิต หรือไม่มีชีวิต

คำสั่ง ให้นักเรียนบอกลักษณะสำคัญของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต พร้อมยกตัวอย่างวาดภาพประกอบ

<p>สิ่งมีชีวิต คือ .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		<div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 40px;"></div>
<p>สิ่งไม่มีชีวิต คือ .....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>		<div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 40px; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 100%; height: 40px;"></div>

<p><u>ประเมินผลชิ้นงาน</u></p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>☐ 😊 = 3 ☐ 😐 = 2 ☐ ☹️ = 1</p>	<p>ครูผู้สอน.....</p>
--	--	-----------------------

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 ร่างกายของพืช

คำสั่ง ให้นักเรียนสำรวจต้นพืชในบริเวณบ้าน หรือ โรงเรียน พร้อมระบุส่วนประกอบของต้นพืช และแต่ละส่วนมีหน้าที่อย่างไร

ราก	ทำหน้าที่.....
ลำต้น	ทำหน้าที่ .....
ใบ	ทำหน้าที่ .....
ดอก	ทำหน้าที่ .....
ผล	ทำหน้าที่ .....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3

😐 = 2

☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน .....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-2.1 อยากให้ฉันงอกต้องมีน้ำ?

คำสั่ง ทดลองเพาะเมล็ดพืชในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน สังเกตและบันทึกผลลงในใบกิจกรรม

	คำถามการทดลอง → น้ำมีผลต่อการงอกหรือไม่	สมมติฐาน → น้ำมีผลต่อการงอก			
สภาพแวดล้อม	วันที่สังเกตผล				
	1	2	3	4	5
งานที่ 1 เมล็ดพืช บนจานแห้ง					
งานที่ 2 + เมล็ดพืช ได้รับน้ำพอเหมาะ					
งานที่ 3 + เมล็ดพืช ที่จมอยู่ในน้ำ					

สรุปผลการทดลอง   น้ำ มีผล ไม่มีผล ต่อการงอก
 เพราะฉะนั้น ขอมรับ ไม่ขอมรับ สมมติฐาน

.....

.....

.....

.....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-6 สมมติว่าฉันเป็น....

คำสั่ง ถ้าเลือกแปลงร่างเป็นสัตว์ได้ชนิดหนึ่ง นักเรียนจะแปลงร่างเป็นอะไร ค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอให้สมาชิกรู้

☞ ฉันจะแปลงร่างเป็น

.....

☞ เพราะ

.....

.....

☞ รูปร่างลักษณะ	☞ อาหาร
-----------------	---------

☞ ที่อยู่อาศัย

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ขั้นตอนการเตรียมดินเพื่อปลูกข้าว

“เตรียมดินโดยวิธีดั้งเดิมและการใช้เทคโนโลยี”

คำสั่ง ลองคิดดูสิคะว่า การเตรียมดินโดยใช้แรงงานสัตว์ และการใช้รถไถ มีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

วิธีการเตรียมดิน	ข้อดี	ข้อเสีย/ข้อจำกัด
 <p>“วิธีดั้งเดิม-ใช้แรงงานสัตว์”</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
 <p>“เทคโนโลยี-รถไถนา”</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 “กว่าข้าวจะเติบโต”

ขั้นตอนการปลูกและดูแลข้าว

ขั้นตอนที่ 1

ปลูกข้าวโดยการหว่านเมล็ดพันธุ์ลงในนาและปล่อยให้เติบโตเป็น นาหว่าน หรือ อาจถอนต้นกล้ามาปลูกด้วยการดำลงดินที่เตรียมไว้ในนา เรียกว่า นาดำ

ขั้นตอนที่ 2

การใส่ปุ๋ย คือ การเพิ่มสารอาหารในดินให้แก่ต้นข้าว สามารถเลือกใช้ได้ทั้งปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยเคมี ตามความเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3

การกำจัดศัตรูข้าว เช่น แมลง วัชพืช หอยเชอริ โดยการนำสารที่สามารถทำลายศัตรูข้าวได้ซึ่งอาจเป็นสมุนไพรหรือสารเคมีต่าง ๆ มาฉีดพ่นบริเวณแปลงนา หรืออาจหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี โดยการใช้ชีววิธี หรือใช้แรงงานคน แรงงานสัตว์เข้าช่วยในการกำจัดศัตรูพืช

“การดูแลข้าวโดยวิธีดั้งเดิมและการใช้เทคโนโลยี”

คำสั่ง ลองคิดดูทีละว่า การดูแลข้าวโดยวิธีดั้งเดิม และ การใช้เทคโนโลยี มีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

วิธีการดูแลข้าว	ข้อดี	ข้อเสีย/ข้อจำกัด
 <p>“วิธีดั้งเดิม-ปลูกพืชหมุนเวียน หุ้่นไล่กา ปุ๋ยอินทรีย์”</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
 <p>“เทคโนโลยี-สารเคมีป้องกันกำจัด ศัตรูพืช ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยเคมี)”</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ประเมินผลชิ้นงาน   😊 = 3   😐 = 2   ☹ = 1

.....

.....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 1-1 “เพื่อนบ้านของต้นข้าว”

คำสั่ง นักเรียนคิดว่า สิ่งมีชีวิตใดเป็นเพื่อนบ้านที่ดีหรือไม่ดีต่อต้นข้าว เพราะเหตุใด

สิ่งมีชีวิตในนาข้าว	เป็นเพื่อนบ้านที่		เพราะอะไร
	ดี	ไม่ดี	
 <p>หอยเชอร์รี่</p>			....
 <p>ปูนา</p>			....

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

“บ้านในฝันกับเกษตรทฤษฎีใหม่”

คำสั่ง หากนักเรียนมีพื้นที่อยู่หนึ่งแปลง เมื่อแบ่งเป็นสี่ส่วนตามทฤษฎีใหม่แล้ว จะปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง

เกษตรทฤษฎีใหม่ สัดส่วน 30 : 30 : 30 : 10
บ่อเก็บน้ำ : ปลูกข้าว : ปลูกไร่ ปลูกสวน : ที่อยู่อาศัย โรงเลี้ยงสัตว์ต่าง

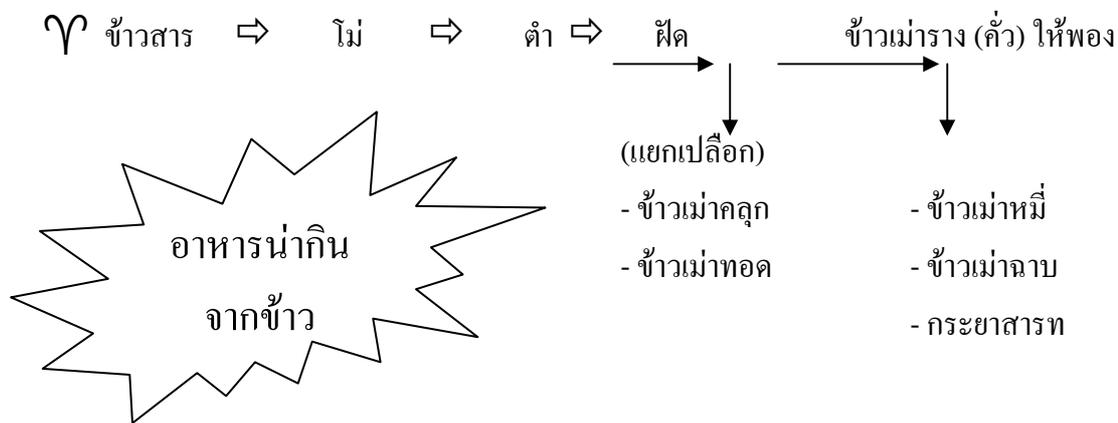
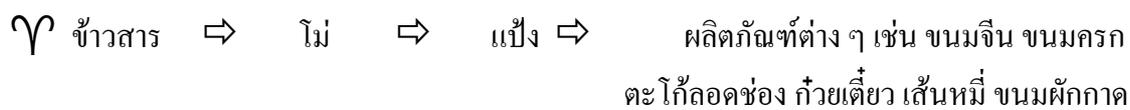
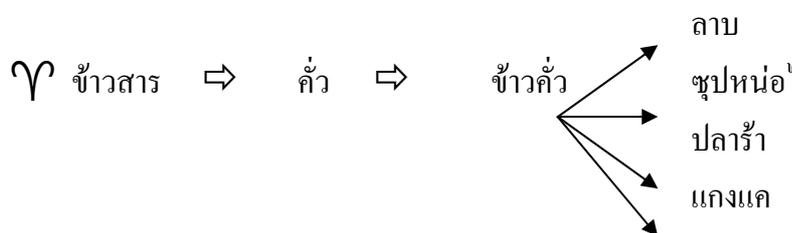
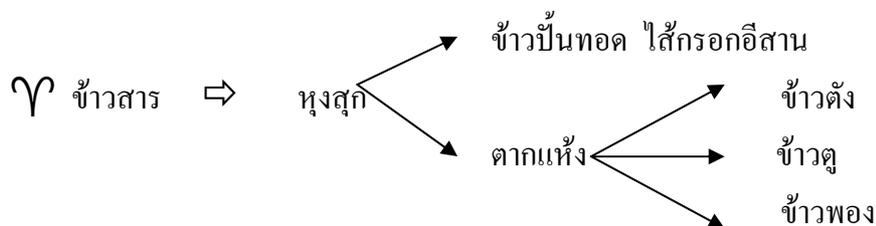
ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
.....

ครูผู้สอน.....

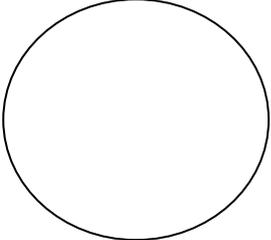
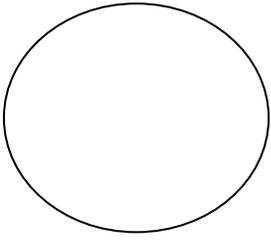
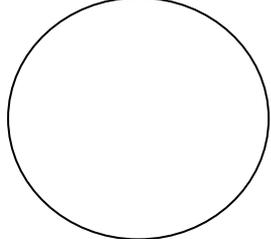
ใบงานกิจกรรมที่ 2-1 “อร่อยดีมีประโยชน์”

“ข้าว” นอกจากเป็นอาหารหลักแล้ว ยังสามารถนำไปประกอบอาหารได้อีกหลายชนิดนะค่ะ ทั้งอร่อยและมีประโยชน์จริงๆ ค่ะ
 รู้แบบนี้แล้ว หนูๆ ต้องทานข้าวให้หมดจานนะค่ะ

“อ้อยดี มีประโยชน์”

คำสั่ง แสดงลักษณะของชนิดข้าวที่กำหนดและโยงเส้นจับคู่ชนิดของข้าว กับข้อความบรรยายลักษณะของข้าวทางขวามือ

  ข้าวกล้อง ●		<p>● ข้าวที่ผ่านการขัดสีส่วนที่เป็นรำหยาบและรำละเอียดออกจนหมดเหลือแต่ส่วนที่เป็นแป้ง และเมล็ดข้าวสี <u>ขาว</u></p>
  ข้าวสารขาว ●		<p>● ข้าวที่ผ่านการแยกเปลือกออกโดยการตำด้วยแรงคน ยังมีส่วนที่เป็นรำข้าวติดอยู่ เมล็ดข้าวมีสีน้ำตาล</p>
  ข้าวซ้อมมือ ●		<p>● ข้าวที่ผ่านการสีแยกเปลือกออกด้วยเครื่องจักร ยังมีส่วนที่เป็นรำข้าวเหลืออยู่ เมล็ดข้าวมีสีน้ำตาล</p>

ประเมินผลชิ้นงาน

= 3

= 2

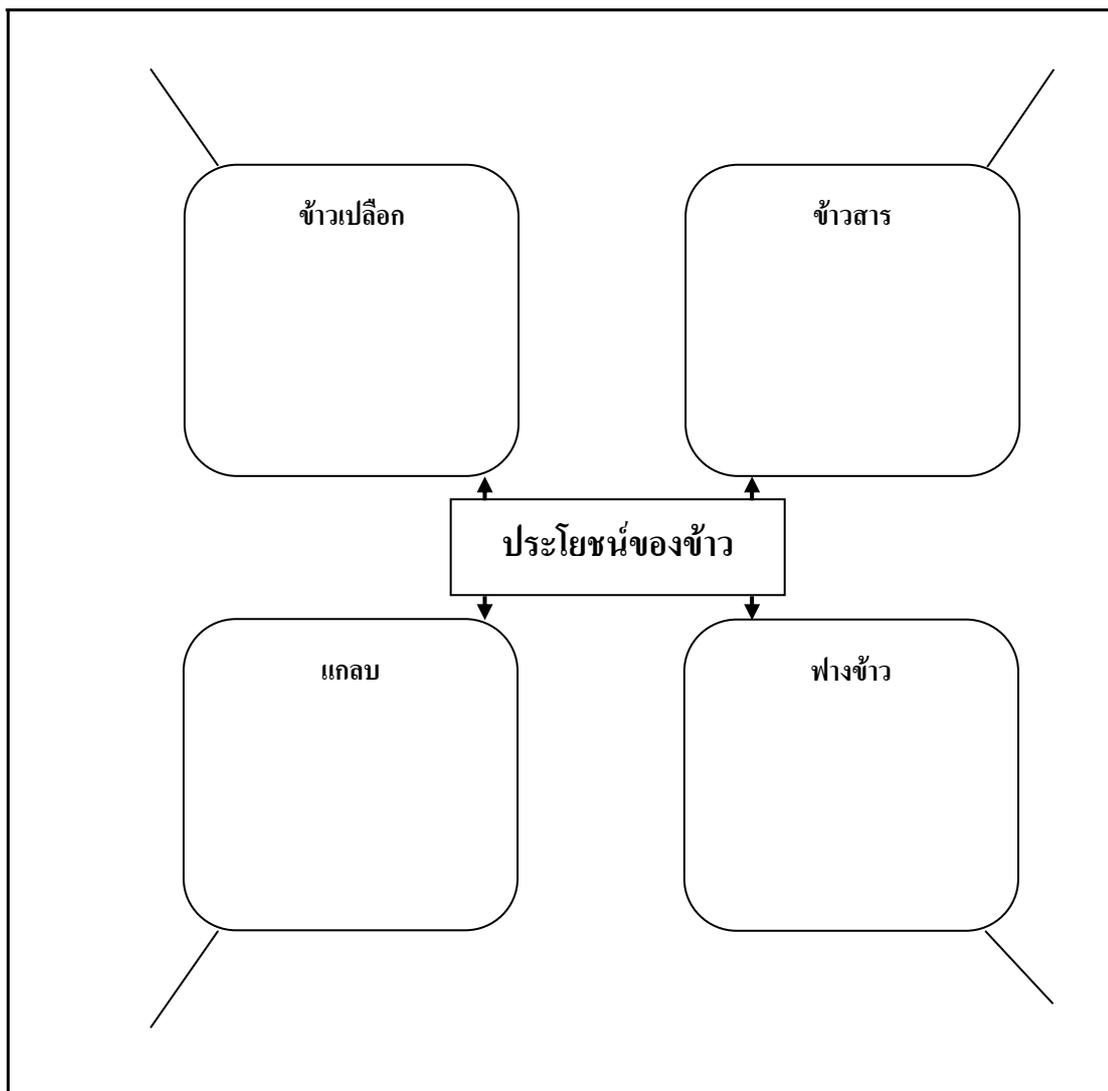
= 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ใบงานกิจกรรมที่ 3-1 “ต้นข้าวแปลงร่าง”

คำสั่ง นำส่วนต่างๆ ของต้นข้าวมาคิดในช่องที่กำหนดให้ และบอกว่าเราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ใดได้บ้าง

ประเมินผลชิ้นงาน

😊 = 3   😐 = 2   ☹️ = 1

.....
 .....

ครูผู้สอน.....

ภาคผนวก ง

แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ

แบบสำรวจเพื่องานวิจัย

“ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว”

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ความรู้สึกรู้สีกที่มีต่อเนื้อหา รายวิชา และการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว หลังจากที่นักเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรฯ ต่อไป ทั้งนี้การตอบจะไม่มีผลใดๆ ทั้งสิ้นต่อผลการสอบของนักเรียน

วิธีทำ ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกของนักเรียน

แบบสำรวจนี้มี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในด้านต่างๆ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในวิชา บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนในรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 1 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในด้านต่างๆ

รายการประเมิน	หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน			หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พูดดี			หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์			หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย			หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน			หน่วยที่ 6 การเดินทางของต้นข้าว		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และกระตุ้นให้อยากเรียน																		
2. ครูอธิบายภาพรวมของหน่วยการเรียนรู้ก่อนการเรียนทำให้นักเรียนเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องเรียนรู้ง่ายขึ้น																		
3. นักเรียนชอบทำกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้																		
4. จำนวนใบงานหรือแบบฝึกหัดมีความเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป																		
5. ใบงานหรือแบบฝึกหัดมีความน่าสนใจ																		
6. สื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ครูนำมาประกอบการอธิบายทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น																		

รายการประเมิน	หน่วยที่ 1 เราอยู่ร่วมกัน			หน่วยที่ 2 คิดดี ทำดี พูดดี			หน่วยที่ 3 คิดอย่างสร้างสรรค์			หน่วยที่ 4 งามอย่างไทย			หน่วยที่ 5 รอบตัวของฉัน			หน่วยที่ 6 การเดินทางของฉัน		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้
7. สื่อการสอนและอุปกรณ์ที่ครูนำมาประกอบการอธิบายทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น																		
8. ครูได้แจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่าจะประเมินผล นักเรียนอย่างไรบ้าง																		
9. นักเรียนชอบวิธีการประเมินผลในหน่วยการเรียนนี้																		
10. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ในหน่วยนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง																		

ตอนที่ 2 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาในรายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

หน่วยที่	เรื่อง	ความคิดเห็นต่อเนื้อหา				
		ชอบมากที่สุด	ชอบมาก	ชอบปานกลาง	ไม่ชอบ	ไม่ชอบที่สุด
1.	เราอยู่ร่วมกัน (ครอบครัวแสนสุข, ห้องเรียนสุขสันต์, โรงเรียน น่าอยู่)					
2.	คิดดี ทำดี พุทธิ (ใจสงบพบความสุข, ตามคุณยายไปวัด)					
3.	คิดอย่างสร้างสรรค์ (ของกิน, ของเล่น ของใช้, ขยะ)					
4.	งามอย่างไทย (มารยาทงามอย่างไทย, ศิลปะไทยงดงาม)					
5.	รอบตัวของฉัน (เราอยู่ที่ไหน, สิ่งที่เราเรียกว่า ชีวิต)					
6.	การเดินทางของต้นข้าว (กว่าจะเป็นต้นข้าว, เพื่อน บ้านของต้นข้าว, ข้าวนี้มี พระคุณ)					

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมในรายวิชานูรณาการศิลปะการ
ดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1. นักเรียนชอบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เช่น “การสำรวจตนเองและสมาชิกครอบครัว”					
2. นักเรียนชอบทำงานด้วยตัวเอง					
3. นักเรียนชอบทำงานเป็นกลุ่ม					
4. นักเรียนชอบกิจกรรมการร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น เช่น การร่วมอภิปราย “หน้าที่ของสมาชิกในห้องเรียน”					
5. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อการสอน เช่น กิจกรรม “ขยะ... ปัญหาของพวกเรา”					
6. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการสำรวจ เช่น กิจกรรม “อะไรทางไหน เท่าไร”					

รายการประเมิน	ความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
7. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทดลอง เช่น กิจกรรม “กำเนิดและเติบโต”					
8. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการลงมือ ปฏิบัติ เช่น กิจกรรม “มาเลือกตั้งกันเถอะ” “ดูแล ครอบครัว” “มาประกอบอาหารกันเถอะ”					
9. นักเรียนชอบกิจกรรมการเรียนรู้โดยการ ทัศนศึกษา เช่น กิจกรรม “กว่าจะเป็นต้นข้าว”					
10. นักเรียนชอบการสร้างชิ้นงานและ นำเสนอ งานหน้าชั้นเรียน เช่น กิจกรรม “สุพรรณบุรีบ้าน เรา”					

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนในรายวิชา
บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

รายการประเมิน	ความคิดเห็นต่อการประเมินผล				
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1. นักเรียนชอบวิธีการประเมินผลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมประเมินผลงานของตนเอง เช่น การประเมินในกิจกรรม “จักสานงานฝีมือ”					
2. นักเรียนชอบวิธีการประเมินผลที่เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมประเมินผลงานของเพื่อน เช่น การประเมินในหน่วยย่อย “กว่าจะเป็นต้นข้าว”					
3. นักเรียนชอบการประเมินผลเป็นรายบุคคล เช่น การประเมินในกิจกรรม “ของเล่นของใช้มากมายรอบตัว”					
4. นักเรียนชอบการประเมินผลเป็นกลุ่ม เช่น การประเมินในกิจกรรม “สุพรรณบุรีบ้านเรา”					
5. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น เช่น การประเมินในกิจกรรม “รู้จักโรงเรียนของเรา”					
6. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสังเกตการณ์ลงมือปฏิบัติ เช่น การประเมินในกิจกรรม “มาเลือกตั้งกันเถอะ” “ดูแลครอบครัว” “เส้นทางสุขใจ”					
7. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสรุปความรู้ที่ได้ลงในใบงาน เช่น การประเมินในกิจกรรม “กำเนิดและเติบโต”					
8. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการสร้างชิ้นงาน เช่น การประเมินในกิจกรรม “หนูน้อยนักประดิษฐ์”					
9. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการนำเสนองาน เช่น การประเมินในกิจกรรม “ต้นข้าวแปลงร่าง”					
10. นักเรียนชอบการประเมินผลจากการทำข้อสอบ					

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒๒๒๒๒๒๒๒

ภาคผนวก จ

แบบประเมินคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

แบบสำรวจเพื่อนงานวิจัย

“การประเมินคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว”

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประเมินคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วยแล้ว โดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว โปรดสังเกต พิจารณาด้วยความรอบคอบตามความเป็นจริงและสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป ทั้งนี้การตอบจะไม่มีผลใด ๆ ต่อผลการสอบของนักเรียน

แบบสำรวจนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนผู้ถูกประเมิน

ตอนที่ 2 คุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 3 บันทึกเพิ่มเติม

วิธีทำ ผู้ประเมินโปรดสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว บันทึกข้อมูลผู้เรียนในตอนที่ 1 และหลังจากที่นักเรียนได้เรียนจบหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วยแล้ว ขอให้ผู้ประเมินพิจารณาว่า ท่านเห็นด้วยกับแต่ละข้อความที่กล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในระดับใด โดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้

ระดับดีมาก คือ ทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมมากกว่าที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

ระดับดี คือ ทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ต้องมีการชี้แนะ
ตักเตือน

ระดับปานกลาง คือ ทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมที่กำหนดในบางครั้ง ต้องเชิญชวนจึงจะทำในช่วงรณรงค์

ระดับพอใช้ คือ ต้องสั่ง บังคับ ว่ากล่าว จึงจะทำกิจกรรมนั้น ๆ หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ในทางที่ผิด ต้องตักเตือนเสมอ

ระดับแก้ไข คือ ไม่ทำกิจกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดเลย ถึงแม้จะเชิญชวน ตักเตือน สั่ง บังคับ ว่ากล่าวแล้วก็ตาม

แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุดในตอนที่ 2 และหากมีข้อมูลที่ต้องการบันทึกเพิ่มเติมให้บันทึกลงในตอนที่ 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนผู้ถูกประเมิน

ผู้ถูกประเมิน.....นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้อง.....
อายุ.....ปี อาศัยอยู่กับ พ่อแม่ ปู่ย่า / ตายาย อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 แบบสำรวจคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

พฤติกรรมที่ประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
1.คุณธรรม					
1.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ					
1.2 ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา					
1.3 เข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญที่ทุกศาสนามีร่วมกัน					
1.4 บริหารจิตด้วยการสวดมนต์ แผ่เมตตา หรืออื่น ๆ ตามแนวทางของศาสนาตนเองได้อย่างมีสติ					
1.5 ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อไปศาสนสถาน เช่น มีมารยาทที่ดี แต่งกายเหมาะสม					
1.6 ไม่เบียดเบียนและมีเมตตากรุณาต่อสัตว์					
1.7 ไม่ลักขโมยของผู้อื่น					
1.8 พุดจาไพเราะเหมาะสมกับกาลเทศะ ไม่พุดโกหก ส่อเสียด นินทา หรือยุยงให้ผู้อื่นทะเลาะกัน					
1.9 หลีกเลี้ยงอบายมุข					
1.10 ชักชวนเพื่อนให้เป็นผู้คิดดี ทำดี พุดดี					

พฤติกรรมที่ประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
2. ทักษะการคิด					
2.1 มีการวางแผนในการทำงานและสืบค้นความรู้					
2.2 สามารถตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาได้					
2.3 ดำเนินการตามแผนและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้					
2.4 สามารถสรุปความรู้จากเรื่องที่ศึกษา ตัวอย่างหรือจากการทดลองได้					
2.5 สร้างชิ้นงานตามจินตนาการได้					
2.6 แม้งานที่ได้รับมอบหมายจะมีมาก แต่ก็ทำสำเร็จได้ทุกงาน					
2.7 มีเหตุผลสนับสนุนการกระทำและคำพูดของตนเองเสมอ					
2.8 สามารถจำแนกสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสิ่งที่เป็นโทษได้					
2.9 นำเสนองานโดยจัดลำดับการนำเสนอข้อมูลอย่างน่าสนใจ					
2.10 สามารถตอบคำถามจากผู้ฟังได้					
3. การใช้เทคโนโลยี					
3.1 รู้ประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยี					
3.2 รู้ข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยี					
3.3 รู้ผลเสียจากการใช้เทคโนโลยี					
3.4 สามารถค้นหา รวบรวมความรู้ จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ VCD อินเทอร์เน็ต					
3.5 นำความรู้ที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองได้					
3.6 ใช้ข้อมูลสารสนเทศได้					
3.7 สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับงาน					
3.8 สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า					
3.9 ใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดกับตนเองและผู้อื่น					

พฤติกรรมที่ประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
3.10 แนะนำผู้อื่นให้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องวิธี					
4. สิ่งแวดล้อม					
4.1 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของห้องเรียน / สถานศึกษา					
4.2 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของบ้านเรือน					
4.3 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดของชุมชน					
4.4 รักษาความสะอาดของร่างกาย และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย					
4.5 ดูแลทรัพย์สินของส่วนรวม เช่น โต๊ะเรียน กำแพง ส้วม					
4.6 ปิดน้ำประปา ไฟฟ้า เมื่อเลิกใช้งาน					
4.7 ปลุกและดูแลรักษาต้นไม้					
4.8 ดูแลรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะถูกที่ ช่วยเก็บขยะแม้ไม่ใช่ของตนเอง					
4.9 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ธนาคารขยะ					
4.10 ช่วยรณรงค์ให้ผู้อื่นดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
5. วัฒนธรรมไทย					
5.1 ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย เช่น ไปลามาไหว้					
5.2 พูดยาสุภาพเรียบร้อย					
5.3 แสดงความเคารพต่อบุคคลต่อสถานที่ได้ถูกต้อง					
5.4 แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ					
5.5 มีกิริยาเรียบร้อย สง่างามทั้งการเดิน การยืน การนั่ง					
5.6 แสดงความชื่นชม ประบมือให้เกียรติบุคคลได้อย่างเหมาะสม					
5.7 เข้าแถวในการรับบริการอย่างสม่ำเสมอ เช่น ซื้ออาหาร เข้าห้องเรียน เข้าห้องน้ำ ขึ้นรถ-ลงรถ					

พฤติกรรมที่ประเมิน	ระดับพฤติกรรมนักเรียน				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
5.8 เป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น เข้าเรียนตรงเวลา มาตรงเวลานัดหมายอื่นๆ ส่งงานตามเวลาที่กำหนด					
5.9 ชื่นชมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น อาหารไทย สถาปัตยกรรมไทย หัตถกรรมไทย					
5.10 เลือกใช้สินค้าไทยเมื่อมีโอกาส					
6. ประชาธิปไตย					
6.1 กำเนิดถึงสิทธิของผู้อื่น แม้ผู้อื่นจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน					
6.2 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
6.3 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ตนเองจะไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นนั้น ๆ					
6.4 ยินดีปรับเปลี่ยนความคิดเห็น หากผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีกว่า และยอมรับมติของกลุ่ม					
6.5 แม้เป็นกฎระเบียบเล็กน้อย ก็ไม่เคยละเมิดหรือผิดกฎ					
6.6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถให้ปรากฏ					
6.7 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล					
6.8 ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา					
6.9 พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ					
6.10 เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					

ภาคผนวก จ

แบบสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนศรีรัตนวิทยาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน
ตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

แบบสอบถามเพื่องานวิจัย

“ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว”

คำชี้แจง

แบบสำรวจนี้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว และความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นรวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้เต็มที่ ทั้งนี้คำตอบในแบบสอบถามนี้จะ เป็นความลับและไม่มีผลใด ๆ ทั้งสิ้นต่อผลการสอบของนักเรียนในความปกครองของท่าน ผู้วิจัยมีจุดประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่องานวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอความกรุณาท่านผู้ปกครอง แสดงความคิดเห็นของท่านลงในแบบสอบถามแล้วส่งแบบสอบถามกลับมาที่ครูประจำชั้นภายในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2550

แบบสอบถามนี้มี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ปกครอง

1. ชื่อ – สกุลของผู้ปกครอง.....
2. ท่านเกี่ยวข้องกับนักเรียน ในฐานะเป็น (บิดา / มารดา / อื่น ๆ).....
3. ท่านมีอายุ.....ปี
4. ท่านมีอาชีพ.....
5. การศึกษาขั้นสูงสุดของท่าน คือ.....
6. หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อท่านได้.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

คำชี้แจง คำถาม ก. ขอให้ผู้ประเมินพิจารณาว่า บุตรหลานของท่านมีโอกาสในการแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมในแต่ละข้อความหรือไม่ ถ้าไม่มีโอกาส ผู้ประเมินก็ไม่ต้องประเมินระดับของพฤติกรรมนักเรียนในข้อความนั้น แต่ถ้ามีโอกาส ให้ท่านประเมินบุตรหลานต่อในคำถาม ข. ว่าท่านเห็นด้วยกับแต่ละข้อความที่กล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในระดับใดและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุดโดยใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้

ระดับดีมาก คือ ทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมมากกว่าที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

ระดับดี คือ ทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่ต้องมีการชี้แนะตักเตือน

ระดับปานกลาง คือ ทำกิจกรรมหรือมีพฤติกรรมที่กำหนดในบางครั้ง ต้องแนะนำหรือเชิญชวนจึงจะทำในช่วงรณรงค์

ระดับพอใช้ คือ ต้องสั่ง บังคับ ว่ากล่าว จึงจะทำกิจกรรมนั้นๆ หรือแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ในทางที่ผิด ต้องตักเตือนเสมอ

ระดับแก้ไข คือ ไม่ทำกิจกรรมหรือไม่แสดงพฤติกรรมที่กำหนดเลย ถึงแม้จะเชิญชวนตักเตือน สั่ง บังคับ ว่ากล่าวแล้วก็ตาม

ตัวอย่างการทำแบบสอบถาม เด็กหญิงนกน้อยไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเนื่องจากบ้านอยู่ไกลวัดไม่สามารถไปเองได้และไม่มีผู้ใหญ่พาไป แต่เด็กหญิงนกน้อยสวดมนต์ก่อนนอนทุกคืนโดยไม่ต้องมีใครคอยเตือน ผู้ปกครองของเด็กหญิงนกน้อยจึงทำเครื่องหมาย ✓ ในแบบสอบถาม ดังตัวอย่าง

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มีโอกาส (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี โอกาส	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
1. คุณธรรม							
1.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตรหรือฟังเทศน์ในวันพระ เวียนเทียนในวันมาฆบูชา ฯลฯ		✓					
1.2 บริหารจิตด้วยการสวดมนต์ก่อนเข้านอน แผ่เมตตา หรืออื่น ๆ ตามแนวทางของศาสนาตนเองอย่างตั้งใจ	✓		✓				

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชา
บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดง พฤติกรรมหรือร่วม กิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วม กิจกรรม พฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มี (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
1. คุณธรรม							
1.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น ตักบาตรในเวลาเช้า ทำบุญหรือฟังเทศน์ในวัน พระ เวียนเทียนในวันมาฆบูชา ฯลฯ							
1.2 บริหารจิตด้วยการสวดมนต์ก่อนเข้านอน แผ่เมตตา หรืออื่น ๆ ตามแนวทางของ ศาสนาตนเองอย่างตั้งใจ							
1.3 ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อไปศาสนสถาน เช่น มีมารยาทที่ดี แต่งกายสุภาพ							
1.4 ไม่แก้มถึงเพื่อนหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมไปถึงไม่รังแกหรือทรมานสัตว์ด้วย							
1.5 มีเมตตากรุณา มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น							
1.6 ไม่ลักขโมยของผู้อื่น หรือ ไม่ใช้ของผู้อื่นก่อนที่เจ้าของอนุญาต							
1.7 พูดยาไพเราะเหมาะสมกับกาลเทศะ							

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มี (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
1.8 ไม่พูดโกหก ส่อเสียด นินทา หรือยุยงให้ผู้อื่นทะเลาะกัน							
1.9 หลีกเลี่ยงอบายมุข เช่น การพนัน การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่ไม่เหมาะสม							
1.10 ชักชวนเพื่อนให้ทำความดี							
2. ทักษะการคิด							
2.1 มีการวางแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น วันนี้จะทำอะไรบ้าง ต้องใช้เวลาเท่าไร ฯลฯ							
2.2 สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้							
2.3 มักตั้งคำถาม แสดงความสนใจในเรื่องต่าง ๆ หรือเรื่องที่กำลังกระทำอยู่เสมอ							
2.4 เรียบเรียงและเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตนเองประสบได้ถูกต้องตามความเป็นจริง							
2.5 สามารถหาข้อคิดที่เป็นประโยชน์จากเหตุการณ์ต่างๆ ได้ เช่น สามารถบันทึกเหตุการณ์ประจำวันและเขียนข้อคิดที่ได้ลงใน “สมุดบันทึกการเรียนรู้สู่การพัฒนาตนเอง” ได้							
2.6 แม้จะมีงานบ้าน หรือ การบ้านที่ได้รับมอบหมายเป็นจำนวนมาก แต่ก็สามารถจัดลำดับความสำคัญและทำได้สำเร็จทุกงาน							

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มี (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
2.7 สร้างของเล่น หรือของใช้ตามจินตนาการของตนเองได้							
2.8 สามารถจำแนกสิ่งที่เป็นประโยชน์ และสิ่งที่เป็นโทษได้							
2.9 มีเหตุผลสนับสนุนการกระทำและคำพูดของตนเองเสมอ							
2.10 สามารถสนทนาได้ตอบกับผู้อื่นได้อย่างจะฉาน							
3. การใช้เทคโนโลยี							
3.1 รู้ประโยชน์และข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องปรับอากาศและพัดลมทำให้เกิดลมเย็นแต่ก็ต้องสิ้นเปลืองพลังงานไฟฟ้า							
3.2 ได้รับความรู้จากการดู โทรทัศน์ VCD การฟังวิทยุ หรือ การอ่านหนังสือพิมพ์							
3.3 สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น ถึงแม้ว่าค่าโทรศัพท์จะถูกแต่ก็ใช้โทรศัพท์พูดธุระจำเป็นเท่านั้น							
3.4 ใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวังอันตรายที่อาจเกิดกับตนเองและผู้อื่น เช่น เช็ดมือและยืนบนที่แห้งเสมอเมื่อจะเปิด ปิดไฟฟ้า ฯลฯ							
3.5 แนะนำผู้อื่นให้ใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกวิธี							

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มี (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
	4. สิ่งแวดล้อม						
4.1 มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดบ้านเรือนของตน							
4.2 รักษาความสะอาดของร่างกาย และแต่งกายสะอาดเรียบร้อย							
4.3 ปลูกและดูแลรักษาต้นไม้							
4.4 ปิดน้ำประปา ไฟฟ้า เมื่อเลิกใช้งาน							
4.5 ดูแลรักษาสภาพแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะถูกที่ ช่วยเก็บขยะแม่ไม่ใช้ของตนเอง							
5. วัฒนธรรมไทย							
5.1 ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย เช่น พุดคำขอบคุณและยกมือไหว้เมื่อรับของจากผู้ใหญ่							
5.2 พูจจาสุภาพเรียบร้อย ลงท้ายด้วยคำว่าครับ หรือค่ะ							
5.3 แสดงความเคารพต่อบุคคลต่อสถานที่ได้ถูกต้อง เช่น ไหว้คุณตาคุณยายเมื่อกลับจากโรงเรียน หรือ กราบพระเมื่อไปทำบุญ							
5.4 แต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ							
5.5 มีกิริยาเรียบร้อย ทั้งการเดิน การยืน การนั่ง							

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มี (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
5.6 แสดงความชื่นชม ปรบมือให้เกียรติบุคคลได้อย่างเหมาะสม							
5.7 เข้าแถวในการรับบริการอย่างสม่ำเสมอ เช่น เข้าแถวในการซื้ออาหาร-เครื่องดื่ม							
5.8 เป็นผู้ตรงต่อเวลา เช่น ตื่นเช้าอาบน้ำแต่งตัวและมาโรงเรียนได้ตรงเวลา ฯลฯ							
5.9 ชื่นชมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น อาหารไทย ขนมไทย หัตถกรรมไทย ฯลฯ							
5.10 เลือกใช้สินค้าไทย							
6. ประชาธิปไตย							
6.1 คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น แม้ผู้อื่นจะไม่เรียกร้องสิทธิของตน เช่น กินขนมในส่วนที่ตนเองได้รับ ไม่แย่งของขนมของเพื่อน							
6.2 ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น เล่นกับเพื่อนแม้เพื่อนจะมีนิสัยหรือความคิดเห็นแตกต่างกับตนเอง							
6.3 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แม้เขาจะไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นนั้น ๆ							
6.4 ยินดีปรับเปลี่ยนความคิดเห็น หากผู้อื่นมีความคิดเห็นที่ดีกว่า และยอมรับมติของกลุ่ม							

พฤติกรรมที่ประเมิน	(ก.) นักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมนี้หรือไม่		(ข.) ถ้านักเรียนมีโอกาสแสดงพฤติกรรมหรือร่วมกิจกรรมพฤติกรรมนักเรียน อยู่ในระดับใด				
	มี (ตอบที่ คำถาม ข.)	ไม่มี	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	แก้ไข
6.5 เป็นผู้มีระเบียบวินัย แม้เป็นกฎระเบียบเล็กน้อย เขาก็ไม่เคยละเมิดหรือผิดกฎ เช่น หากที่บ้านมีข้อตกลงว่าให้ทำการบ้านให้เสร็จก่อนแล้วค่อยเล่น เขาก็จะปฏิบัติตาม							
6.6 เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความสามารถให้ปรากฏ							
6.7 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล							
6.8 ใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแก้ปัญหา							
6.9 พยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ							
6.10 เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี							

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

นอกจากความคิดเห็นตามรายการในแบบสอบถามตอนที่ 2 แล้ว ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่

ไม่มี

มี ดังนี้.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

1. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว หรือไม่ หากต้องการกรุณาระบุกิจกรรมที่ท่านต้องการเข้าร่วม

ไม่ต้องการเข้าร่วม ไม่แน่ใจ แต่หากสถานศึกษาต้องการความร่วมมือก็ยินดีร่วมมือ

ต้องการเข้าร่วม โดย

เป็นวิทยากร อนุเคราะห์แหล่งเรียนรู้ อื่น ๆ (ระบุ) .....

2. ท่านมีความสามารถพิเศษ ในเรื่อง

เกษตรกรรม (โปรกระบุ เช่น ปลูกข้าว เลี้ยงปลา เพาะเห็ดฟาง การทำปุ๋ย ฯลฯ)

.....

งานประดิษฐ์ งานบ้าน (โปรกระบุ เช่น ร้อยมาลัย งานปั้น จักสาน การประกอบอาหาร ฯลฯ)

.....

ศาสนา (โปรกระบุ เช่น พิธีกรรมทางศาสนา การนั่งสมาธิ พุทธประวัติ ฯลฯ)

.....

อื่น ๆ (โปรกระบุ)

.....

ขอขอบพระคุณที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเหล่านี้จะนำไปวิเคราะห์
เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไปค่ะ

ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนศรีรัตนวิทยา

๙๙๙๙๙๙๙๙๙๙

ภาคผนวก ข

แบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้นช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนศรีรัตนวิทยา ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

แบบสำรวจเพื่องานวิจัย

“ความคิดเห็นของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว”

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในประเด็นต่างๆ ได้แก่ ขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โปรดพิจารณาแบบสอบถามด้วยความรอบคอบ ตอบตามความคิดเห็นที่เป็นจริง และสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเต็มที่เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาต่อไป

แบบสำรวจนี้มี 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้ทำแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกี่ยวกับบทบาทของบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคที่พบในการพัฒนาและการใช้หลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไข

ตอนที่ 5 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เขียนแสดงความคิดเห็น ถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้สึกจากข้อความต่อไปนี้ “เมื่อฉันพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ”

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้ทำแบบประเมิน

ชื่อ – สกุล.....อายุ.....ปี

ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

วุฒิการศึกษา.....

ความสามารถพิเศษ หรือ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

**แบบสำรวจความคิดเห็นของครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว**

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้
1. การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการ ดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว			
1.1 <u>ความร่วมมือ</u> ของผู้ร่วมงานได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้วิจัย เป็นสิ่งสำคัญในการ พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
1.2 <u>กลุ่มสาระทั้ง 4</u> ที่ร่วมกันเลือกได้แก่ กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการงาน อาชีพและเทคโนโลยี สามารถนำมาจัดทำเป็นรายวิชาบูรณาการ ศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัวที่มีความสอดคล้อง สัมพันธ์กันเป็นอย่างดี			
1.3 <u>ชื่อรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต</u> สื่อความหมายได้ ชัดเจนถึงวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้			
1.4 <u>จุดเน้น</u> ตัวเราและครอบครัว มีความเหมาะสมกับการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			
1.5 <u>หน่วยการเรียนรู้</u> ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วย มีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา			
1.6 <u>หน่วยการเรียนรู้</u> ที่จัดทำขึ้นทั้ง 6 หน่วย มีความสอดคล้องกับ จุดเน้นรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและ ครอบครัว			
1.7 <u>การเขียนคำอธิบายรายวิชา</u> ศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและ ครอบครัว ทำให้ท่านเข้าใจขอบเขตและวิธีการในการจัดการเรียน การสอนในรายวิชานี้มากยิ่งขึ้น			

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้
1.8 ท่านต้องใช้ความรู้หลากหลายสำหรับการวางแผนกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียน ในรายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
1.9 การเขียนแผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ <u>Mapping Unit Plan</u> ทำให้ท่านตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องของส่วนประกอบต่าง ๆ ในแผนได้ง่าย			
1.10 หลักสูตรบูรณาการฯ ที่ได้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544			
2. การใช้งานหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
2.1 ท่านมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ชัดเจนขึ้น เมื่อเขียนและใช้แผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ <u>Mapping Unit Plan</u>			
2.2 เมื่อท่านอธิบายภาพรวมของหน่วยการเรียนก่อนการเรียน เด็กจะเข้าใจสิ่งที่ต้องเรียนรู้ง่ายขึ้น			
2.3 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			
2.4 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			
2.5 เนื้อหาสาระที่คัดเลือกมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			
2.6 เนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องของการเรียนรู้ เนื้อหาสาระนั้นๆ			
2.7 เนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึง <u>ความยากง่าย</u> ของเนื้อหาสาระ			
2.8 เนื้อหาสาระที่นำมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ มีการจัดลำดับอย่างเหมาะสมโดยตอบสนองความสนใจของผู้เรียน			
2.9 กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ที่จัดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความหลากหลาย			
2.10 กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ที่จัดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความน่าสนใจ			

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินใจไม่ได้
2.11 กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ที่จัดให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้			
2.12 เวลาที่กำหนดไว้สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมไม่มากไม่น้อยจนเกินไป			
2.13 ท่านสามารถจัดหาสื่อและอุปกรณ์ตามที่เขียนไว้ในแผนจัดการเรียนรู้ ได้ง่าย			
2.14 สื่อและอุปกรณ์ที่ท่านนำไปประกอบการสอนในรายวิชาบูรณาการฯ ทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น			
2.15 สื่อและอุปกรณ์ที่ท่านนำไปประกอบการสอนในรายวิชาบูรณาการฯ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากขึ้น			
2.16 ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการฯ มีความง่ายที่เหมาะกับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1			
2.17 ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการฯ มีจำนวนที่เหมาะสมไม่มากไม่น้อยจนเกินไป			
2.18 ใบงานหรือแบบฝึกหัดในรายวิชาบูรณาการฯ มีความน่าสนใจ			
2.19 เมื่อท่านแจ้งให้ผู้เรียนรู้ถึงวิธีและเกณฑ์ในการประเมินผลการเรียน ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนได้เหมาะสม			
2.20 การประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ ใช้วิธีการที่หลากหลาย			
2.21 การประเมินผลตามสภาพจริง เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการเรียนรู้ในรายวิชาบูรณาการฯ			
2.22 การเรียนตามหลักสูตรบูรณาการ รายวิชาบูรณาการศิลปะ การดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว เป็นการเรียนที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่ชีวิตจริง			
2.23 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดเรียนการสอนรายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในปีการศึกษา 2549 ทำให้ท่านเกิดความมั่นใจในการพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองมากขึ้น			

รายการประเมิน	ความคิดเห็น		
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ตัดสินไม่ได้
2.24 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดเรียนการสอนรายวิชา บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว ในปี การศึกษา 2549 ทำให้ท่านเกิด <u>ความมั่นใจมากขึ้น</u> ในการให้ คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนแก่เพื่อนครู			
2.25 ท่าน <u>พอใจ</u> ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร บูรณาการ รายวิชาศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว			
3. สิ่งที่ท่านได้เรียนรู้จากการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ รายวิชา บูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว			
3.1 รูปแบบของหลักสูตร			
3.2 รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร			
3.3 การกำหนดชื่อรายวิชา ที่มีจุดเน้นหรือเป้าหมาย			
3.4 การเขียนคำอธิบายรายวิชา			
3.5 การกำหนดหัวข้อ หน่วยการเรียนจากการวิเคราะห์ประเด็น วิสัยทัศน์(ใช้วิสัยทัศน์เป็นแกน) ร่วมกับจุดเน้นรายปี			
3.6 การตั้งชื่อหน่วยการเรียนให้มีความหมาย			
3.7 การเขียนสาระสำคัญของหน่วยการเรียน			
3.8 การออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Mapping Unit Plan			
3.9 การกำหนดงาน กิจกรรมการเรียนรู้			
3.10 การกำหนดสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
3.11 การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่ หลากหลาย			
3.12 การกำหนดมาตรฐานความสามารถสำหรับการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน ในรูปของเกณฑ์การประเมิน (scoring rubric)			
3.13 การเชื่อมโยงแผนจัดการเรียนรู้ กับ มาตรฐานหลักสูตร			
3.14 การบันทึกหลังการสอน			
3.15 การประเมินคุณลักษณะของผู้เรียน			
3.16 การทำงานเป็นทีม			

ภาคผนวก ข

แบบสังเกตการเรียนรู้ การสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต: ตัวเราและครอบครัว

แบบสังเกตการเรียนรู้ การสอน ตามหลักสูตรบูรณาการ
รายวิชาบูรณาการศิลปะการดำเนินชีวิต : ตัวเราและครอบครัว

วัน เดือน ปี .....เวลา.....

หน่วยการเรียนรู้ที่.....หน่วยย่อยที่.....กิจกรรม.....

- ความเหมาะสมของเนื้อหา

.....

.....

.....

- บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

พฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียน

.....

.....

.....

- พฤติกรรมในการสอนของครู

.....

.....

.....

- การใช้สื่อ

.....

.....

.....

- บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ –นามสกุล	นางสาวสุภัทศิริ พรสุรัตน์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	5 ตุลาคม 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2540 วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2543 วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ.2546 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนศรีรัตนวิทยา อ.สามชุก จ.สุพรรณบุรี
ผลงานดีเด่นและ/หรือรางวัลทางวิชาการ	พ.ศ.2544 รางวัล “ครูต้นแบบปฏิรูปการศึกษา” จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พ.ศ.2551 รางวัล “ครูและบุคลากรทางการศึกษา ดีเด่นเนื่องในวันการศึกษาเอกชน ปี 2551” จาก สมาคมโรงเรียนเอกชนสุพรรณบุรี